

2026

An aerial photograph of a residential neighborhood in Hollola, Finland. The houses are scattered among a dense forest of trees in various stages of autumn, with colors ranging from bright yellow to deep orange and red. In the background, a large body of water, likely a lake or bay, is visible under a clear sky. The overall scene is peaceful and scenic.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2029

Hollola

Valtuusto
10.11.2025 § 78 ja 8.12.2025 § 91

Hollola

Sisällys

Kunnanjohtajan katsaus.....	4–7
1. Yleisperustelut	
• Talousarvion rakenne ja sitovuus.....	12–13
• Tilivelvolliset	13
• Toiminnalliset tavoitteet vuoden 2026 talousarviossa.....	14
• Hollolan kuntastrategia	14
• Ilmasto- ja ympäristötavoitteet vuoden 2026 talousarviossa.....	14
• Yleiset taloudelliset lähtökohdat.....	15–17
• Hollolan kunnan talousarvion laadinnan perusteet	18–22
• Väestö ja työllisyys.....	23–26
• Henkilöstö	27–28
• Osallistuva budjetointi.....	29
2. Käyttötalousosa	
• Kunnanhallitus.....	30–32
• Konsernipalvelut.....	33–36
• Hollolan kunnan osuus ympäristöterveydenhuollon ja työllisyysalueen kustannuksiin	38
• Strategian toteuttaminen	39
• Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot.....	39
• Tarkastustoimi.....	40–41
• Ympäristöterveyslautakunta, Päijät-Hämeen ympäristöterveys.....	42–48
• Työllisyyslautakunta, Päijät-Hämeen työllisyysalue	49–55
• Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta, Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	56–63
• Elinvoimavaliokunta, Elinvoiman palvelualue	64–73
• Vesihuoltolaitos.....	74–78
3. Investointiosa	79–81
4. Tuloslaskelmaosa	82–86
5. Rahoitusosa.....	87–90
6. Antolainauksen muutokset.....	91
7. Hollolan kuntakonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet	92–93
8. Hollolan kunnan strategiset riskit	94–95

• Kunnanjohtajan katsaus

Päivi Rahkonen

kunnanjohtaja
Hollolassa 17. lokakuuta 2025

Vuoden 2025 tilinpäätöksen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti lähes 0,3 miljoonan euroa alijäämäisenä. Keskeisin selittävä tekijä on verovuoden kertymäärävion heikkeneminen.

Vuoden 2026 talousarvio on tuloksen osalta 0 eli tasapainoinen. Veroja ei koroteta.

Seuraavaksi tarkastellaan tarkemmin vuoden 2026 talousarvion tuloja, menoja, investointeja ja toimintaa.

Tulot

Verotulorahoitus on yhteensä noin 56,0 miljoonaa euroa, joka kasvaa kuluvan vuoden rahoitukseen nähden 2,4 miljoonaa euroa (4,5 prosenttia), joka johtuu pääosin kunnallisverotulon kasvusta.

Kunnallis- ja kiinteistöveroasteisiin ei esitetä muutoksia. Kunnallisveroaste on esityksessä 8,3 prosenttia.

Valtionosuudet ovat noin 17,7 miljoonaa euroa, missä vähennystä on 0,7 miljoonaa euroa (-3,9 prosenttia). Keskeisin selittävä tekijä on hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä pysyvä vähennys.

Toimintatuotot ovat yhteensä noin 46,1 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 1,1 miljoonaa euroa (2,4 prosenttia). Toimintatuottojen kasvu johtuu pääasiassa Vesihuoltolaitoksen hinnan korotuksista sekä kunnan sisäisen laskutuksen tuloista.

Myyntituotot ovat noin 28,7 miljoonaa euroa, missä kasvua lähes 1,4 miljoonaa euroa (5,2 prosenttia). Selittävänä tekijänä vesihuoltolaitoksen hinnan korotukset sekä kunnan sisäisen laskutuksen tulot.

Maksutuotot ovat 1,9 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 0,2 miljoonaa euroa (14,4 prosenttia); selittävänä tekijänä muun muassa vuoden alussa avatun uimahallin lipputulot.

Tuet ja avustukset ovat noin 1,0 miljoonaa euroa, jotka vähenevät noin 1,3 miljoonaa euroa (-56,4 prosenttia); selittävänä tekijänä on valtion vuonna 2025 työllisyysalueelle maksettu kertakorvaus vuoden 2024 valtion maksamattomista palkkatuista ja start-

tirahoista. Muut toimintatuotot kasvavat noin 0,7 miljoonaa euroa (5,1 prosenttia), mitä selittää muun muassa uimahallin sisäinen vuokratulo elinvoiman palvelualueelle.

Rahoitustuotot ja -kulut ovat noin 0,3 miljoonaa euroa. Nettorahoitustulojen kasvu selittyy osinkotuloilla sekä korkokulujen pienenemisellä, koska uutta pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu.

Menot

Toimintakulut ovat 112,5 miljoonaa euroa, jossa kasvua noin 2,9 miljoonaa euroa (2,7 prosenttia).

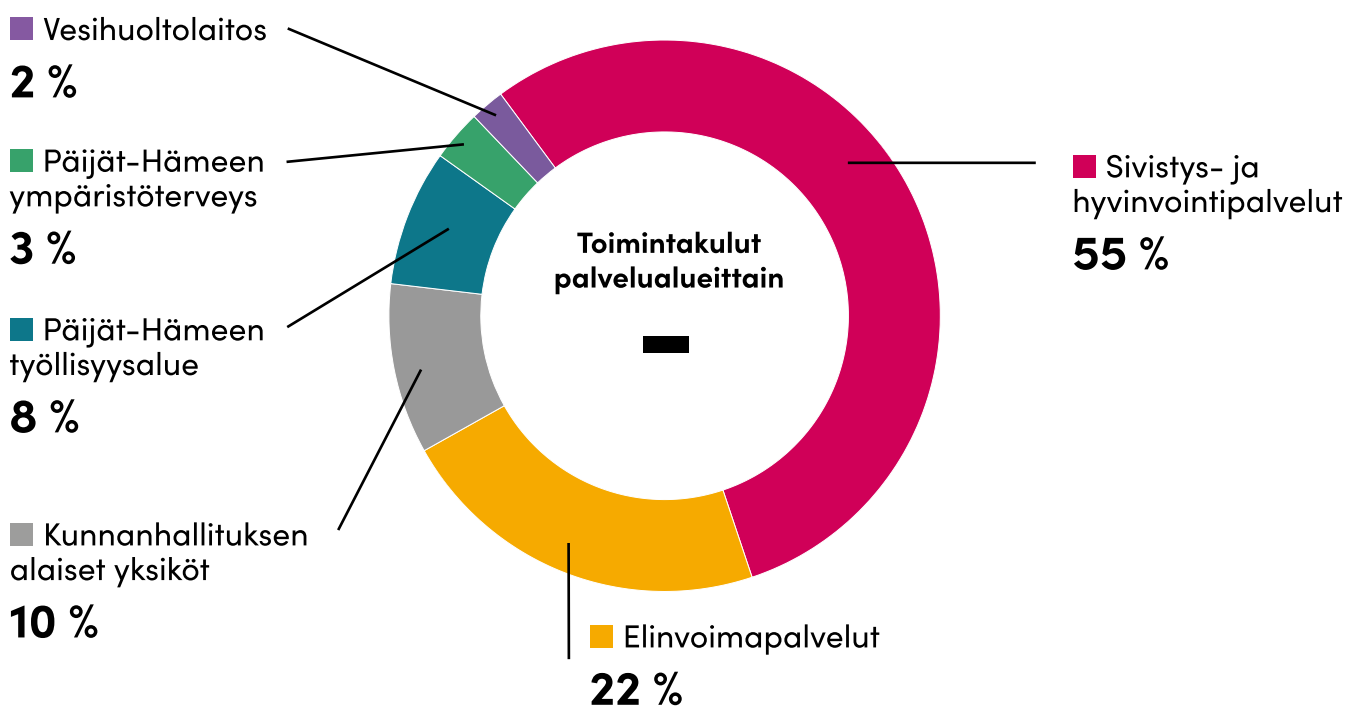
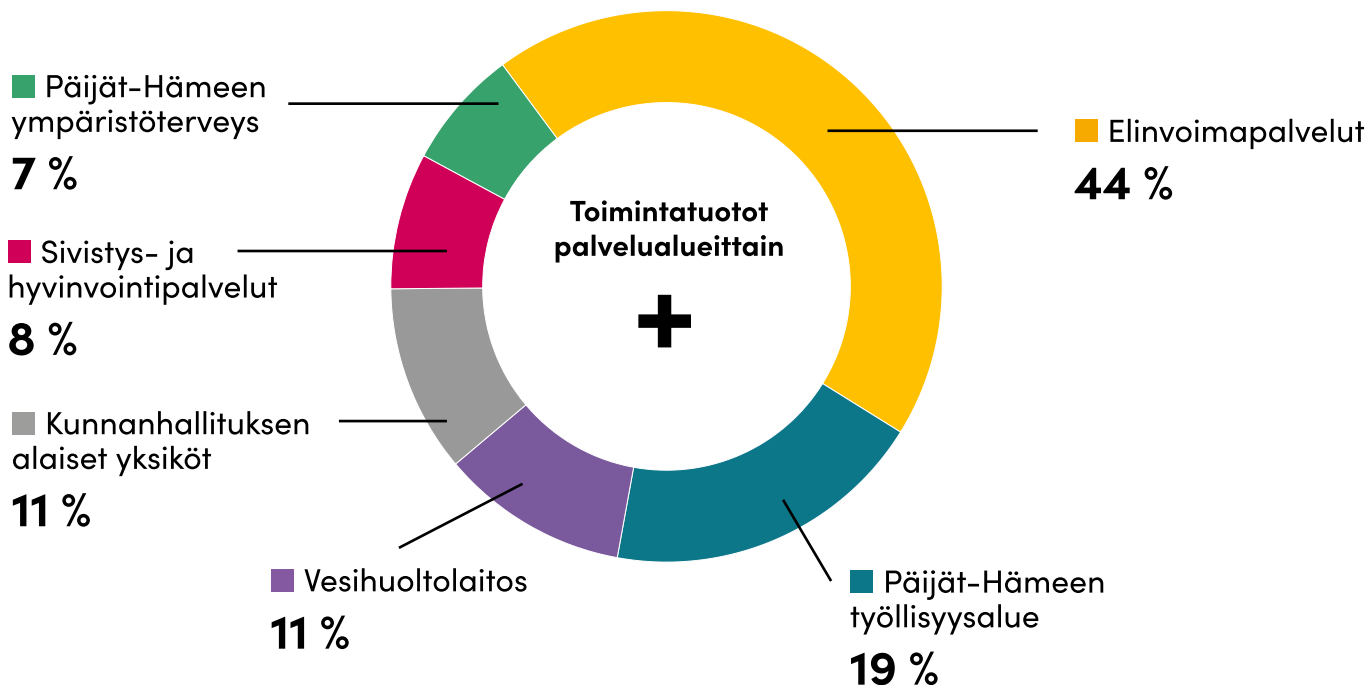
Henkilöstökulut ovat noin 47,1 miljoonaa euroa. Henkilöstökuluissa kasvua noin 2,4 miljoonaa euroa (5,4 prosenttia), mistä palkankorotusvaraus noin 3,18 prosenttia. Taustalla on joulukuussa 2024 hyväksytty KT:n ja ammattijärjestöjen sopimus; sopimuskaudella 2025–2028 korotusvaikutus on yhteensä 9,17 prosenttia.

Palvelujen ostot ovat noin 38,6 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 0,6 miljoonaa euroa (1,5 prosenttia). Suurimmat selittävät tekijät kustannusten kasvulle on työterveyspalvelujen kustannusten kasvu sekä henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskuksen kustannusten kasvu.

Kunnan toimintakulujen jakauma on: kunnanhallituksen alaisten yksiköiden menot 20,4 prosenttia, elinvoimapalvelujen osuus noin 25,0 prosenttia ja sivistys- ja hyvinvointipalvelujen osuus noin 54,6 prosenttia.

Kunnanhallituksen alaisten yksiköiden toimintakuluihin 22,9 miljoonaa euroon sisältyy muun muassa konsernipalvelujen palvelualue 8,2 miljoonaa euroa, Päijät-Hämeen ympäristöterveyspalvelut yhdeksälle kunnalle 3,3 miljoonaa euroa, Päijät-Hämeen työllisyyspalvelut yhdeksälle kunnalle 8,6 miljoonaa euroa, Hollolan kunnan osuus seudullisista ympäristöterveys- ja työllisyyspalveluista 2,3 miljoonaa euroa sekä 0,5 miljoonan euron strategisten ohjelmien rahoitus.

KUNNAN TULO- JA MENORAAHOITUKSEN JAKAUTUMINEN PALVELUALUEITTAIN

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen toimintakulut ovat yhteensä 61,3 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 3,4 miljoonaa euroa (5,9 prosenttia). Henkilöstökustannukset kasvavat 1,8 miljoonaa euroa (6,1 prosenttia). Palvelujen ostot kasvavat noin 1,3 miljoonaa euroa (8,6 prosenttia) sisäisten henkilöstö- ja talouspalvelujen sekä ICT-palvelujen kustannusten kasvun, uimahallin siivouskustannusten sekä harrastamisen Suomen mallin kuljetuskustannusten osalta.

Elinvoiman palvelualueen toimintamenot ovat yhteensä 28,0 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 0,7 miljoonaa euroa (2,4 prosenttia). Henkilöstökulut kasvavat noin 0,1 miljoonaa euroa (1,4 prosenttia). Palvelujen ostot pienenevät 0,2 miljoonaa euroa (-1,6 prosenttia) johtuen muun muassa kiinteistöpalvelujen PTS-kulujen vähennyksestä. Aineet, tarvikkeet ja tavaroissa kasvua lähes 0,3 miljoonaa euroa (9,0 prosenttia) johtuen elintarvikkekustannusten kasvusta. Avustukset kasvat lähes 0,1 miljoonaa euroa (3,6 prosenttia) johtuen työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvusta.

Muut toimintakulut kasvavat noin 0,4 miljoonaa euroa (16,3 prosenttia) johtuen muun muassa kiinteistöpalvelujen palvelumaksun sekä leasing vuokrien kasvusta.

Investoinnit

Kunnan kiinteistöjen korjausvelka on kyetty painamaan ennätysellisen alas, alle 10 miljoonan euron, kun se vielä vuosikymmen sitten oli lähes kymmenkertainen. Painopiste on siirtynyt infran korjausvelkaan.

Vuoden 2026 bruttoinvestointien kokonaismäärä on noin 21,5 miljoonaa euroa, josta talonrakennuk-

seen on varattu 11,5 miljoonaa euroa. Summasta 1,7 miljoonaa euroa on varattu peruskorjaushankkeisiin.

Hollola-talon suunnittelun ja rakentamisen investointi on vuosien 2026–2027 suurin investointi 8,0 miljoonaa euroa, josta vuoden 2026 osuus on 3,0 miljoonaa euroa. Hollola-talon investoinnin katteeksi on tarkoitus osoittaa sote-keskuksen myyntituottoja sekä uimahallin peruskorjauksesta vapautuvaa varasta. Kankaan koulun moduuliratkaisun investointi 6,7 miljoonaa euroa, toteutetaan elokuussa 2025 palaneen koulun tilalle.

Maa- ja vesirakennukseen on varattu yhteensä noin 9,3 miljoonaa euroa, josta kunnallistekniikan osuus on noin 6,2 miljoonaa euroa ja vesihuollon 2,0 miljoonaa euroa. Suurimmat varaukset koskevat ELY:n kanssa yhteistyössä toteutettava Rantatien kevyen liikenteen väylä välillä Pyhäniemi-Messilä, Laguksen ja Koskikaran siltojen uusiminen sekä Keskuskortteleihin liittyvän infran rakentaminen Keskuskadulle, joiden osuus investointikustannuksista on noin 3,8 miljoonaa euroa. Pukkomäentien toteutus siirtyi vuodelta 2025 vuodelle 2026 lisäselvitysten vuoksi.

Vuosikate 7,6 miljoonaa euroa kattaa poistoista 84 prosenttia ja nettoinvestoinneista 52,0 prosenttia. Utta lainaa on suunniteltu nostettavan 10 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Toiminta

Hollolassa oli elokuun lopussa 22 762 asukasta, väkiluku on vähentynyt vuoden vaihteesta 93 henkilöä. Maakunnan kunnissa, Lahtea lukuun ottamatta, väestö vähenee. Väestönkasvu on nykyisessä toimintaympäristössä vieraskielisten asukkaiden kasvun varassa.

Elokuussa 2025 Hollolan työttömyysaste oli 9,0 prosenttia, Päijät-Hämeen keskiarvo oli 14,0 prosenttia ja valtakunnallinen 11,5 prosenttia. Talouskasvu perustuu pääosin kulutuksen lisääntymiseen, mutta viennin vaikeus, rakennusalan ongelmat, heikko kotimainen kysyntä ja heikko investointitaso sekä tästä heijastuva epävarmuus työmarkkinoilla ovat jarruttaneet kasvua. Päijät-Hämeen alueella näkymät ovat varovaisen optimistisia Fazerin investointipäätöksen ja data-keskushankkeiden ansiosista. Työllisyyden hoito on siirtynyt kuntien tehtäväksi ja Hollolan kunta vastuukuntana hoitaa yhdeksän päijät-hämäläisen kunnan lakisääteisiä työllisyyspalveluja. Lisäksi kunta itse panostaa merkittävästi omaan, ei-lakisääteiseen työllisyyden hoitoon.

Työllisyyspalveluiden painopisteet on määritelty seuraavasti: työelämään suuntaavat palvelut, osaamisen kehittäminen, työkyvyn tukeminen ja nuorten ohjaus. Valmennuspalvelut kuten Kunnontiimi ja Osuma tarjoavat räätälöityjä polkuja työelämään. Hollolan työllisyyspalveluissa on käytössä Hollola-

” Kunnan kiinteistöjen korjausvelka on kyetty painamaan ennätysellisen alas, alle 10 miljoonan euron, kun se vielä vuosikymmen sitten oli lähes kymmenkertainen. Painopiste on siirtynyt infran korjausvelkaan.

lisä, tarjotaan kesätyöseteleitä ja nuorten kesäyrittäjyysseteleitä. Ohjaamo tarjoaa monialaista yhteistyötä nuorten palvelutarpeisiin.

Tällä hallituskaudella Suomessa on siirrytty työvoimapolitiikkaan, joka korostaa nopeaa ja suoraviivaista työllistymistä. Paradigma-muutos on vahvimmillaan silloin, kun työmarkkinoilla on kysyntää. Se ei kuitenkaan kykene vastaamaan pitkäkestoiseen ja pysähtyneeseen taloustilanteeseen, jossa töitä ei yksinkertaisesti ole riittävästi. Kunnan toimenpitein tilanteeseen ei pystytä vastaamaan, mikä tarkoittaa työllisyydenhoidon eli palvelujen kustannusten kasvua samaan aikaan kun sakkomaksut kasvavat.

Uusi kuntastrategia on hyväksymiskäsittelyssä syyskaudella 2025. Strategian hyväksymisen jälkeen siirrytään laatimaan kevätkaudella 2026 strategiaa muutosohjelmia. Tavoitteena on keskittyä operatiivisen kehittämistoiminnan sijaan selkeisiin ja resurssien mahdollistamiin rajattuihin muutoskohteisiin.

Talousarvioon on tehty varaus henkilöstön virikeetuuteen (174 tuhatta euroa). Henkilöstön perehdytyksen onnistumista vahvistetaan käyttöön hankittavan sovelluksen avulla ja nuori työntekijä- voi hyvin -hankkeen valmennukset jatkuvat toukokuulla ja sen jatkona käynnistyy mentorointi.

Kesällä 2025 käynnistetty varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelma tulee valmis-

tuessaan linjaamaan valtuustokauden toimintaa suurimman palvelualueen osalta. Palvelusuunnitelman tarkoituksena on luoda valtuustokauden yli ulottuva (2030–2035) kokonaisvaltainen laadukkaiden palvelujen, investointien ja talouden yhteensopittava tarkastelu.

Avoin varhaiskasvatus, varhaiskasvatustyön kehittäminen, lasten monilukutaidon kehittäminen ja lasten leikkiympäristöjen rakentaminen ovat varhaiskasvatuksessa keskiössä. Kouluissa digitaalisuutta opetuksessa tuetaan tutortoiminnan ja teknologia-lainaamon avulla, liikuntaan panostetaan vakinaistamalla koulun personal trainer-toiminta ja käynnistämällä liikunnan iloa Hollolassa-hanke. Myös hyvinvointitutor-toiminta vakinaistetaan. Toiminnan avulla on pystytty puuttumaan entistä varhaisemmassa vaiheessa oppilaiden erilaisiin haasteisiin kuten koulupudokkuuteen. Harrastamisen Suomen malli mahdollistetaan varatulla rahoituksella myös koulukyytioppilaille. Koulujen kerhotoimintaa kehitetään. Turvallinen koulupäivä -hanke keskittyy kiusaamisen kitkemiseen ja nuoria tuetaan vahvan koulunuorisotyön, Veturi- ja ohjaamotoiminnan kautta sekä avatun nuorisotilan toimintaa kehittämällä.

Valtuustokauden merkittävimpänä kehittämistoimenpiteenä on Hollola-talon rakentamisen käynnistäminen kunnan omana hankkeena keväällä 2026.

Rahoitus hankkeelle pyritään järjestämään sote-keskuksen myynnillä ja uimahallin peruskorjauksesta säästyvällä rahoituksella. Hankkeen käyntiin saattaminen on kuntakeskuksen elinvoiman lisäämisen näkökulmasta keskeistä. Toiveena on, että rakentaminen käynnistyy myös yksityisten omistamilla tonteilla. Hollola-talo tarjoaa asukkailla myös ravintolapalveluja, kokoustiloja ja kulttuuritoimintaa.

Uimahallin toukokuusta 2024 käynnistynyt peruskorjaus saadaan päätökseen alkuvuodesta 2026 ja uimahalli avautuu yleisölle. Peruskorjaukseen vastuumuseon vaatimuksesta keskittynyt investointi ei laajenna palveluvalikoimaa uudisrakennusta vastaavalla tavalla, mutta kohentaa toimintaympäristöä, toiminnan edellytyksiä sekä edistää liikunnan harrastamista merkittävästi.

Elokuussa 2025 palaneen Kankaan koulun tilalle suunnitellaan nopeasti toteutettavaa moduulitilaratkaisua palaneen koulun paikalle vakuutuskorvausrahoituksella. Tavoitteena on saada uudet koulutilat käyttöön viimeistään syyslukukauden 2026 alusta, jolloin entisen Tiilikankaan koulun väliaikaisista väistötiloista voidaan luopua.

Yritysten investoinnit ovat vähitellen lähteneet kasvuun. Syksyllä 2025 kuntakeskuksen alueella tai sen välittömässä läheisyydessä on käynnissä yksityisten

toimijoiden isoja investointihankkeita. Paassillan yritysalueen tontit ovat loppumassa. Kunnalla on tarve edistää uusien yritystonttien toteuttamista ja koko maakunnan osalta on huutava tarve suurille yritystonteille. Tulevaisuuteen suuntaavaa maakuntakaavaa käsitellään vuoden 2026 aikana.

Vuoden 2026 kaavoitusohjelmaan kuluu kaksi viireillä olevaa osayleiskaavahanketta, 12 viireillä olevaa asemakaavahanketta ja neljä vuonna 2026 käynnistyvää asemakaavahanketta, joista kaksi on päivityshankkeita.

Nostavan-Tikkakallion ja Kierrätysalueen osayleiskaavahankkeet ovat MAL-sopimuksen mukaisia koko kaupunkiseudun kehityshankkeita, joilla tavoitellaan kiertotalousyritysklusteria ja uutta raide-rekkaterminaalia Nostavan yritysalueille. Kyseinen Nostavan alue on Salpakankaan kuntakeskuksen pääkasvu-suunta. Nostavan-Tikkakallion osayleiskaavalla tavoitellaan myös uuden henkilöjunaliikennepaikan toteuttamista Hollolaan.

Vuoden 2026 aikana käynnistyvien uusien asemakaavojen tavoitteina on kaavoittaa kolme uutta kerrostalotonttia ja noin 20 uutta pientaloasuintonttia yhteensä noin 240 asukkaalle. Merkittävin alkava uusi asemakaavahanke vuonna 2026 on Yli-Kartanon kentän asemakaavamuutos kerrostalo-kohteeksi Salpakankaalla.

Hollolan Tilapalvelu Oy on toteuttanut ennätysmäärän energiasäästötoimenpiteitä (vuosina 2020–2024 yhteensä 10750MWh) ja luopunut tai purkanut käytöstä poistettuja rakennuksia. Kunta on liittynyt ensimmäisenä uuteen energiasäästösopimukseen. Tavoitteena on vähentää energiakulutusta sopimuskaudella 2026–2035 vähintään 10 prosenttia.

Tulevaisuus

Demografia iäkkäiden määrän nopeasta kasvusta, työikäisten määrän kutistumisesta ja syntyvyyden romahtamisesta haastaa hyvinvointivaltion palvelut ja rahoituksen, työ- ja asuntomarkkinat sekä eläkejärjestelmän kantokyvyn. Suomi kaipaa näkymää tulevaisuuteen ja puoluerajat ylittävää yhteistä sitoutumista selviytymisreitit rakentamiseen. Se on myös yhteisen tulevaisuudenuskon ja luottamuksen rakentamiseksi keskeistä.

Kunnanjohtajan katsausta kirjoittaessa kaksi merkittävää lakimuutosta on vielä avoinna: hankintalaki ja valtiosuuslaki. Molemmilla laeilla on merkittäviä vaikutuksia kuntaan. Hankintalaki tulee edellyttämään uudelleenjärjestelyjä kuntaomisteisissa yhtiöissä ja mikäli niin sanotut sote-hännät leikataan osana valtiosuus uudistusta, vaikutukset kunnan taloutta heikentäen voivat olla jopa kunnallisveron 1,5 prosenttiyksikön tuoton verran. Molemmat lakiesitykset on kirjattu hallitusohjelmaan. Alue- ja kun-

taministeri on käynnistänyt tällä viikolla valtakunnallisen aluekierroksen, missä on kerrottu valtionosuusdistuksen tulevan lausunnolle syksyn aikana ja lakiesityksen etenevän käsittelyyn keväällä 2026. To- teutuessaan uudistus tulisi voimaan jo vuoden 2027 alusta. Uudistuksen eteneminen alkuvuoden laskel- mien pohjalta olisi järkyttävä isku Päijät-Hämeelle; menetykset kokonaisuutena olisivat noin 40 miljoonaa euroa/vuosi.

Toimintaympäristön epävarmuuden kasvaminen, geopoliittinen tilanne, sotilaallinen uhka, kyberriskit, hybridivaikuttaminen edellyttävät kunnilta entistä enemmän varautumista ja suunnittelua. Samaan aikaan kun panostustarpeet toisaalla kasvavat, tarvitsee kunta analyttistä tietoa kuntapalvelujen kustannuskehityksestä ja tekoälyn mahdollisuuksien hyödyntämisestä toimintojen johtamisen ja työn tuottavuuden lisäämiseksi, koska rahoitus ei lisäännä menokehitystä vastaavalla tasolla näköpiirissä olevi- na vuosina. Siitä pitää huolen valtiontalouden raskas velkaantumiskehitys.

Epävarmuus taloudessa on jatkunut jo koko 2020-luvun. Paikallisesti, alueellisesti ja myös val- takunnallisesti on kuitenkin selkeitä merkkejä siitä, että investointeja on liikkeellä tai lähdössä liikkeelle. Tämän positiivisen vireen vauhdittamiseen on myös kunnan tärkeä lähteä mukaan. Keskeinen elinvoima- hanke on Hollola-talon rakentamisen käynnistämi- nen. Kunnan kaksi merkittävää osayleiskaavahan- ketta ovat osaltaan viitoittamassa tietä tulevaisuu- teen; osaammeko hyödyntää alueelle tehtyjä tie- ja ratainvestointeja kasvun luomisessa pitkällä tähtäi- mellä? Maakuntakaavatyö on myös käynnissä. Siinä tehtävät linjaukset osoittavat osaltaan tietä tulevai- suuteen. Alue ja myös Hollola tarvitsee yritystonttiva- rantoa, jotta eri kokoisten tonttien kysyntään voidaan vastata nopealla aikataululla.

” Keskeinen elin-
voimahanke on
Hollola-talon rakentamisen
käynnistäminen.

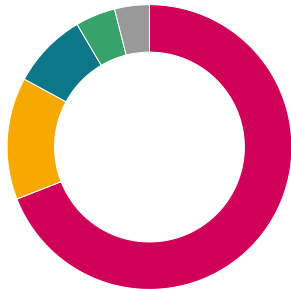

**Vastuullisesti
Ennakoivasti
Ratkaisukeskeisesti
Avoimesti
Välittäen**

Hollola on totta.

• Tunnuslukuja talousarvio 2026

ASUKASLUKU ENNUSTE		TULOVERO	
22 600		8,3 %	
Vuosikate	7,6 milj. € 336 €/asukas	Toimintatulot	46,1 milj. € 2 038 €/asukas
Verotulot	56,0 milj. € 2 476 €/asukas	Toimintamenot	112,5 milj. € 4 978 €/asukas
Valtionosuudet	17,7 milj. € 785 €/asukas	Lainakanta	25,4 milj. € 1 124 €/asukas
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ			
0 €			
HENKILÖSTÖ			
837	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sivistys- ja hyvinvointi 578 henkilöä ■ Elinvoima 116 henkilöä ■ Työllisyysalue 72 henkilöä ■ Konsernipalvelut 38 henkilöä ■ Ympäristöterveys 33 henkilöä 		

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan talousarvio on laadittu kuntalaissa esitetyllä rakenteella.

- **Yleisperusteluissa** esitetään muun muassa katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kunnallistalouden kehitykseen, kunnan strategia ja strategiset tavoitteet sekä palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet.
- **Käyttötalousosa** sisältää palvelualuekohtaiset talousarviot. Palvelualueiden suunnitelmat sisältävät myös toiminnan kuvauksen, toimintaympäristön muutokset ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.
- **Tuloslaskelmaosassa** esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot.
- **Investointiosassa** esitetään kunnan investointimenot ja -tulot, jotka talousarviovuoden osalta eritellään hankekohtaisesti.
- **Rahoitusosassa** esitetään tulo-rahoituksen riittävyyden lisäksi meno- ja tuloarviona pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman.
- **Käyttötalouden osalta** sitovuustasoksi on kaikkien palvelualueiden osalta määritelty nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus (=nettomeno). Investointien osalta on käytössä myös nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.
- **Sitovuustasot** valtuustoon nähden on esitetty alla olevassa taulukossa.

TALOUSARVIORAKENNE JA SITOVUUDET

Käyttötalousosa	Sitovataso
Konsernipalvelut	toimintakate
Tarkastustoimi	toimintakate
Strategian toteuttaminen	toimintakate
Kunnan osuus ympäristöterveydenhuollon ja työllisyysalueen kustannuksista	toimintakate
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	ei sitova
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	toimintakate
Elinvoiman palvelualue	toimintakate
Vesihuoltolaitos	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Päijät-Hämeen ympäristöterveys	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Päijät-Hämeen työllisyysalue	tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tuloslaskelmaosa	Sitovataso
Korkotulot ja -menot	nettoarvio
Muut rahoitustulot ja -menot	nettoarvio
Verotulot	ei sitova
Valtionosuudet	ei sitova

Rahoitusosa	Sitovataso
Antolainat	nettoarvio
Lainanotto ja lyhennykset	nettoarvio

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TASOT

Investointiosa	Sitovataso
Maa-alueet, hankinnat	Investointisuunnitelman loppusumma
Kadunrakennus ja muut yleiset alueet	Investointisuunnitelman loppusumma
Elinkeinopoliittiset investoinnit	Investointisuunnitelman loppusumma
Talonrakennus, perusparannukset	Investointisuunnitelman loppusumma
Talonrakennus, korvaus- ja uusinvestoinnit	Investointisuunnitelman loppusumma
Arvopaperit ja osuudet	Investointisuunnitelman loppusumma
Vesihuoltolaitos	Investointisuunnitelman loppusumma
Päijät-Hämeen ympäristöterveys	Investointisuunnitelman loppusumma
Päijät-Hämeen työllisyysalue	Investointisuunnitelman loppusumma
Irtain omaisuus	Investointisuunnitelman loppusumma

• Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa annetaan muun muassa lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä sekä mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esimiehiä toiminnan valvontavastuusta. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat muun muassa kunnan toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtävälleen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia voivat olla myös muut toiminnasta itsenäisesti vastaavat henkilöt. Viranhaltijan tilivelvollisuus on ratkaistava tapaus tapaukselta henkilön tosiasiallisten tehtävien ja aseman mukaan eikä niinkään muodollisen virka-aseman perusteella. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana.

• Toiminnalliset tavoitteet vuoden 2026 talousarviossa

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmasa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Toiminnallisten tavoitteiden tarkoituksena on ohjata toimintaprosessia ja taloudellisten tavoitteiden puolestaan ohjata kunnan tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Toiminnalliset tavoitteet esitetään ja niihin osoitetaan tarvittavat resurssit talousarvion ja -suunnitelman käyttötalous- ja investointiosissa.

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen tulee toimia kunnan valtuuston strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen. Kuntakonsernin tytäryhteisöille asetetaan talousarviossa tavoitteet kuten kunnan omille toimintoille. Tytäryhteisön tulee omassa tavoiteasetannassaan kuvata, miten yhtiö tukee toiminnallaan kunnan strategian toteutumista. Konserniyhtiöille asetetut tavoitteet esitetään luvussa 7.

Hollolan kuntastrategian ohjelmien toteutusta varten on varattu kunnanhallituksen alaisuuteen

oma strategian ohjelmien toteutukseen kohdennettu määräraha. Kunnanhallitus ohjaa strategian toteutusta ja kohdentaa määrärahat eri ohjelmiin ja toimenpiteisiin käyttösuunnitelmassa.

• Hollolan kuntastrategia

Hollolan uuden kuntastrategian valmistelu on käynnissä syksyn 2025 aikana. Kuntastrategia tulee valtuuston hyväksyttäväksi marras-joulukuussa 2025.

• Ilmasto- ja ympäristötavoitteet vuoden 2026 talousarviossa

Talousarviossa 2026 kunta edistää valtuuston kokouksessaan 19.12.2024 § 75 hyväksymää Hollolan ilmasto-suunnitelmaa.

• Yleiset taloudelliset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammasta kasvusta on nähtävissä. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä kotimaassa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin ohjannut lisätuloja säästämiseen kulutuksen sijaan.

Investointien odotetaan kasvavan energiasiirtymän ja puolustushankkeiden myötä. Viime vuoden talouskasvu tarkentui tilastoissa: talous ei supistunutkaan, vaan kasvoi 0,4 prosenttia.

Yhdysvaltojen tullit hidastavat talouskasvua, mutta EU:n vastatoimet ovat jääneet vähäisiksi. Tullisopimukset vähentävät epävarmuutta. Euroopan puolustus- ja infrastruktuuripanostukset tukevat vientikysyntää.

Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Talouden kehitysnäkymät Suomessa

Inflaation hidastuminen ja palkankorotukset ovat kääntäneet reaaliensiot kasvuun. Tänä vuonna kasvua rajoittavat heikko työllisyystilanne, sosiaali-etuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Ensi vuonna reaalityulojen kasvu nopeutuu työllisyyden parantuessa ja ansiotulooverotuksen kevennyksessä.

Kulutus ei ole vielä lähtenyt kasvuun, sillä epävarmuus ja heikko luottamus talouteen ovat lisänneet säästämistä. Ennusteen mukaan kulutus kasvaa tulevina vuosina tuloja nopeammin, mikä laskee säästämistä kohti pitkän aikavälin keskiarvoa.

Investoinnit kasvavat selvästi kahden laskuvuoden jälkeen. Rakentamisen tilanne on edelleen heikko, erityisesti asuntorakentamisessa, vaikka kauppamäärät ovat nousseet. Asuntoja rakennetaan selvästi alle pitkän aikavälin tarpeen, mikä luo kasvupotentiaalia tuleville vuosille.

Energiasiirtymään ja teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit kasvavat nopeasti. Puolustushankinnat, kuten hävittäjähankinnat, nostavat investointitasoa merkittävästi.

Työllisyystilanne ei ole vielä käännytynyt kasvuun, mutta tuotannon kasvu tukee työllisyyden parantamista ensi vuodesta alkaen. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna hieman viimevuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Ensi vuonna työllisten määrä kasvaa ja työttömyys laskee 9,0 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja työllisyysaste (20–64-vuotiaat) nousee 77,3 prosenttiin.

Työvoiman määrä on kasvanut, mutta väisä kysyntä on lisännyt työttömyyttä. Hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto tukevat työvoiman kasvua.

Suomen potentiaalisen tuotannon arvioidaan kasvavan keskimäärin yksi prosenttia vuosittain vuosina 2025–2029. Kasvu on hidasta erityisesti heikon tuotavuuskehityksen vuoksi. Ennustejaksolla talous kasvaa kuitenkin potentiaalia nopeammin, kun se toipuu taantumasta. Investoinnit ja puolustusmenot tukevat kasvua.

Julkisen talouden näkymät

Talouden toipuminen antaa odottaa itseään ja verotulot kehittyvät heikosti tänä vuonna. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouden heikko suhdanne osuu kaikkein

” Suomen talous toipuu hitaasti, mutta kasvun merkkejä on ilmassa.

kipeimmin valtionhallintoon ja sen alijäämä on 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velanhoitomenojen kasvusta aiheutuvan rasituksen.

Kevään 2025 kehysriihessä sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päätettiin joukosta sopeutustoimia, joiden vaikutukset alkavat näkyä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Lisäksi Työllisyysrahasto ilmoitti elokuun lopussa työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta vuodesta 2026 alkaen. Myös talouskasvun odotetaan kiihtyvän, mikä voimistaa verotulojen kasvua ja hillitsee sosiaaliturvamenojen kasvua. Kaiken tämän seurauksena alijäämä pienenee 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuu noin 3,1 prosenttiin vuonna 2029.

Velkasuhde ottaa tänä vuonna aiemmin ennakoitua suuremman harppauksen ylöspäin lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja alijäämästä riippumattomien syiden, kuten arvioitujen valtion kassan muutosten, takia. Kuluvan vuoden jälkeen velkasuhteen nopeimman nousun pitäisi olla takana. Hallituksen jo aiemmin sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päättämien sopeutustoimien ansiosta velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen mallilliseen kasvuun. Vuonna 2029 julkinen velkasuhde ylittää 90 prosenttia.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntahallinnon rahoitusasema oli viime vuonna noin 900 miljoonaa alijäämäinen, pienentyen hieman edellisvuodesta. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5–0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 prosenttia vuonna 2025, 3,2 prosenttia vuonna 2026 ja 3,9 prosenttia vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös

menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteissa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Investoinnit pysyvät korkealla tasolla, erityisesti kasvukeskuksissa. Painopiste on perusinfrastruktuurissa ja vihreän siirtymän hankkeissa.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotulojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtiosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtiosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtiosuuksiin jo aiemmin kohdennetut määräraikaiset leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Työttömyyden kehitys

Kuntien työllisyyspalveluissa oli elokuun lopussa yhteensä 311 100 työtöntä työnhakijaa, mikä on 31 500 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,5 prosenttia eli 1,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten.

Hämeen ELY-keskusalueen kuntien työllisyyspalveluissa oli elokuun lopussa 21 331 työtöntä työnhakijaa, mikä on 2 656 henkilöä enemmän (14 prosenttia)

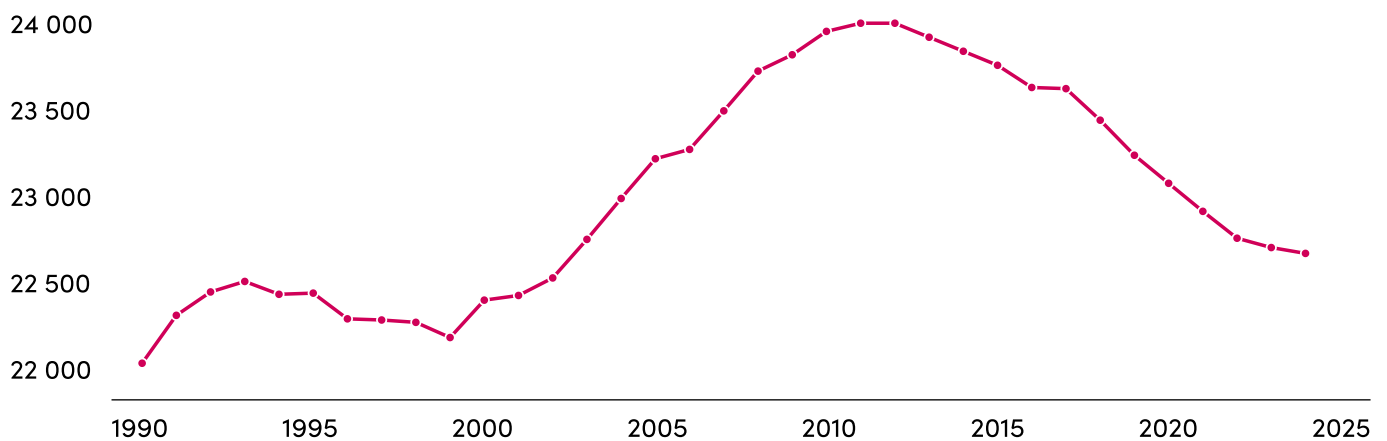
kuin vuotta aikaisemmin, mutta 1 676 henkilöä vähemmän (-7 prosenttia) kuin edelliskuussa. Työttömistä työnhakijoista oli kokoaikaisesti lomautettuna 1 035 henkilöä. Lomautettujen määrä on vähentynyt vuodentakaisesta 171 henkilöllä (-14 prosenttia). Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeessä elokuun lopussa 12,4 prosenttia, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Päijät-Hämeen kuntien työllisyyspalveluissa oli elokuussa 13 024 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 660 henkilöä enemmän (15 prosenttia) kuin vuotta aikai-

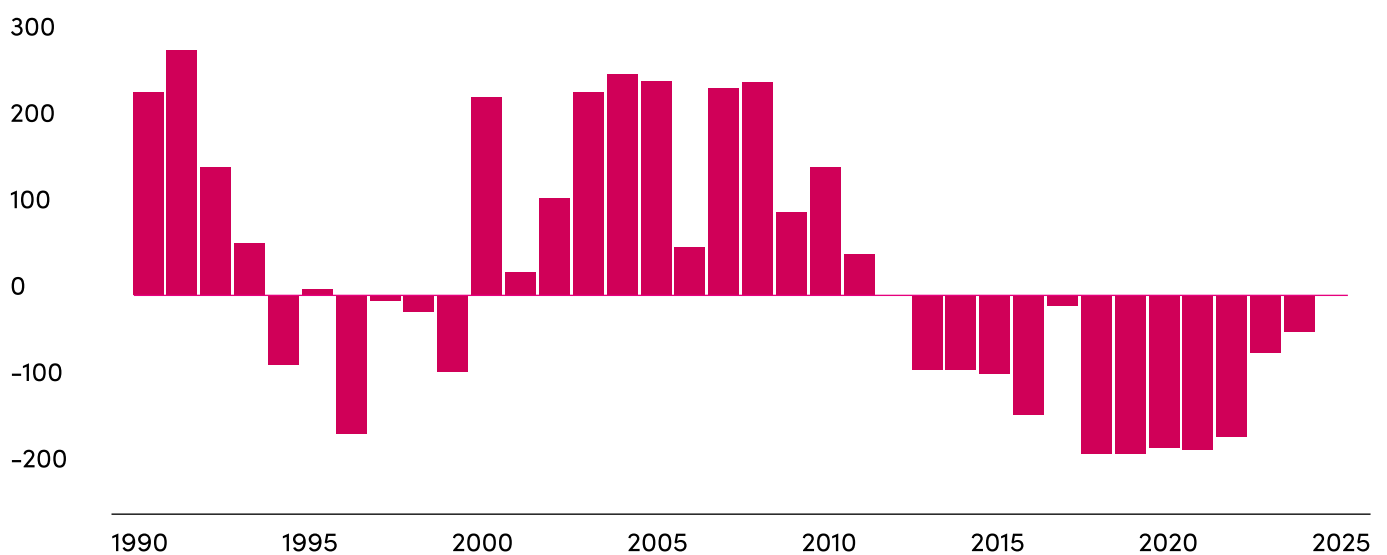
semmin, mutta 914 henkilöä vähemmän (-7 prosenttia) kuin edelliskuussa. Päijät-Hämeessä työttömyys kasvoi vuodentakaisesta suhteellisesti eniten Hollolassa (26 prosenttia) ja Kärkölässä (21 prosenttia). Kokoaikaisesti lomautettujen määrä väheni Päijät-Hämeessä sekä edellisvuodesta (vähennystä 47 henkilöä) että edelliskuusta (vähennystä 147 henkilöä). Päijät-Hämeessä työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 prosenttia. Suhteellisesti eniten työttömiä oli Lahdessa (15,8 prosenttia), Heinolassa (15,1 prosenttia) sekä Padasjoella (13,1 prosenttia).

VÄESTÖNKEHITYS HOLLOLASSA

Väestön muutos 1990–2024

Väkiluvun muutos 1990–2024

Vuoden 2024 aikana Hollolassa 65 vuotta täyttäneiden asukkaiden määrä kasvoi, kun alle 65-vuotiaiden määrä vastaavasti laski.

• Hollolan kunnan talousarvion laadinnan perusteet

Päätökset ja asiakirjat talousarvion laadinnan pohjana

Talousarvion laadinnan pohjana on Hollolan valtuuston hyväksymä kuntastrategia, talousarvion laadintaohjeet sekä talouden tasapaino-ohjelman linjaukset. Talousarvion tavoitteena on mahdollistaa strategisten linjausten toteutuminen pitkällä aikavälillä talouden tasapaino säilyttäen.

Talousarvion laadinnan pohjana on lisäksi huomioitu Suomen Kuntaliiton ja Valtionvarainministeriön kansantalouden ja kuntatalouden kehitysennusteet, verotuloennusteet ja valtionosuuslaskelmat sekä tiedossa olevin osin myös valtion talousarviopäätökset ja niiden vaikutukset kuntatalouteen.

Käyttötalous

Hollolan kunnan toimintamenot vuonna 2026 ovat yhteensä 112,5 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvavat yhteensä 2,7 prosenttia, eli noin 2,9 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot kasvavat noin 5,4 prosenttia eli noin 2,4 miljoonaa euroa. Palkankorotuksiin on varattu 3,18 prosenttia.

Toimintatulojen arvioidaan olevan noin 46,1 miljoonaa euroa, missä kasvua noin 1,0 miljoonaa euroa (2,4 prosenttia). Tuet ja avustukset arvioidaan vähenevän 56,4 prosenttia, joka aiheutuu muun muassa valtion vuonna 2025 työllisyysalueelle maksetusta

” Talousarvio tukee strategisten linjausten toteutumista talouden tasapaino säilyttäen.

kertakorvauksesta vuoden 2024 valtion maksamattomista palkkatuista ja starttirahoista.

Toimintakate heikkenee kustannusten nousun seurauksena yhteensä noin 2,8 prosenttia kuluvan vuoden ennusteeseen nähden.

Verotulot

Verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton kuntakohtaista veroennustekehikkoa.

Verotulojen erittely, 1 000 euroa

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-% TA26/TA25
Kunnallisvero	43 459	44 278	46 601	5,2 %
Kiinteistövero	6 465	6 877	6 832	-0,7 %
Yhteisövero	2 599	2 378	2 530	6,4 %
Yhteensä	52 523	53 533	55 963	4,5 %

TP tilinpäätös, TA talousarvio

” Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallituksen tekemät päätökset.

Kunnallisvero

Kunnan tuloveroprosentista päättää vuosittain kunnan valtuusto. Vuodelle 2026 ja taloussuunnitelma- vuosille kunnallisvero on laskettu voimassa olevan 8,3 tuloveroprosentin mukaan. Kunnallisveron tuotoksi vuodelle 2026 on arvioitu 46,6 miljoonaa euroa, joka on 2,3 miljoonaa euroa (5,2 prosenttia) suurempi kuin vuoden 2025 veroennuste. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallituksen tekemät päätökset.

Yhteisövero

Hollolan kunnan yhteisöveron tuotoksi vuonna 2026 on arvioitu 2,5 miljoonaa euroa, joka on noin 0,2 miljoonaa euroa (6,4 prosenttia) suurempi kuluvaan vuoteen nähden. Maksettavan yhteisöveron kehitys vuosina 2026–2029 on VM:n syksyn taloudellisen katsauksen mukainen. Hollolan kunnan yhteisöverolaskelma perustuu Kuntaliiton veroennustekehikon avulla laskettuihin arvioihin Hollolan yhteisöveron kehityksestä.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on vuosittain maksettava, kiinteistön omistukseen perustuva vero, joka koskee sekä maata että rakennuksia. Kiinteistöverotuksessa kiinteistön omistaja on verovelvollinen. Kiinteistöverolaskelmat vuodelle 2026 perustuvat vuonna 2025 voimassa oleviin kiinteistöveroasteisiin.

Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on noin 6,8 miljoonaa euroa, jota vahvistaa aikaisempina vuosina tehdyn kiinteistöveroprojektin tilitykset. Kiinteistöveron tuottoarvio perustuu seuraaviin kiinteistöveroprosentteihin.

Kiinteistöveroprosentit verotuskohteittain eriteltynä

	Hollola 2026	Raja-arvot 2026
Yleinen kiinteistö veroprosentti	1,15	0,93–2,00
Maa-alueet	1,30	1,30–2,00
Vakituinen asuinrakennus	0,55	0,41–1,00
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	1,10	0,93–2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	2,00–6,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00	0,00–2,00
Voimalaitos	*)	enintään 3,10

*) Jos veroprosenttia ei ole määrätty, kiinteistövero asuntotarkoitukseen kaavoitetusta rakentamattomasta rakennuspaikasta sekä voimalaitoksista maksuunpannaan yleisen kiinteistöveroprosentin mukaan.

Valtionosuudet vuonna 2026

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palveluiden saatavuuden varmistaminen koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Vuonna 2020 kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta erotettiin verokompensatiot omaksi kokonaisuudeksi.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 miljardia euroa. Tästä enintään 10 miljoonaa euroa varataan valtionosuuden harkinnanvaraiseen korotuksen maksamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 miljoonaa euroa.

Nettomääräisesti tehtävämuutokset kasvattavat valtionosuuden tasoa 69 miljoonaa euroa vuonna 2026. Suurimmat vaikutukset ovat oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksella 53,5 miljoonaa euroa ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotuntin lisäämisellä 12,0 miljoonaa euroa. Lisäksi yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin kasvattaa valtionosuuden tasoa 6,4 miljoonaa euroa ja kotihoidontuen Norjan mallin käyttöönotto 1,2 miljoonaa euroa.

Valtionosuuden tasossa on huomioitu tehtävien ja velvoitteiden vähennyksenä kuntien työllistämismääräyksen kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta, 2,2 miljoonaa euroa, ja työnhakijan palveluprosessin keventäminen 0,7 miljoonaa euroa. Lisäksi esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen ja työttömyysturvaan liittyvän muistutusvelvoitteen kumoaminen laskevat valtionosuuden tasoa yhteensä hieman alle yhden miljoonan euron verran.

Peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2026 huomioon noin 21,8 euron määräaikainen vähennys kuntien velvoitteiden ja tehtävien purkamiseen liittyen. Valtionosuuden tasossa otetaan huomioon myös noin 167 miljoonan euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuoden 2023 osalta. Lisäksi valtionosuuden tasossa otetaan huomioon vuodelle 2024 tehdyn 192 miljoonan euron määräaikaisen lisäyksen takaisinperintään liittyvä 64 miljoonan euron määräaikainen vähennys. Valtionosuuden tasossa huomioidaan vuodesta 2026 alkaen myös hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 miljoonan euron pysyvä valtionosuuden vähennys.

Vuonna 2026 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 111,1 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2026 vähennys pienentää valtionosuutta 31,6 miljoonaa euroa.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus vuodelle 2026 on noin 127,5 miljoonaa euroa valtionosuutta lisäävä, kun

huomioidaan soite-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tulot.

Valtionosuuden tasossa on edellä mainittujen muutosten lisäksi huomioitu vuodelle 2026 teknisinä lakisääteisinä muutoksina valtionosuuden laskentaan vaikuttavina tekijöitä nettomääräisesti yhteensä -13,4 miljoonaa euroa. Merkittävin valtionosuuden tasoa nostava tekijä on asukasluvun ja laskentatekijöiden muutos, yhteensä 12,8 miljoonaa euroa. Eniten valtionosuuden tasoa laskee perustointitulotuen kuntien rahoitusosuuden muutos 17,6 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 peruspalvelujen valtionosuuden laskennalliset kustannukset ovat 11,7 miljardia euroa. Tästä ikärakenteen perusteella jaettavan rahoituksen osuus on noin 9,2 miljardia euroa ja muiden laskennallisten kustannusten osuus on 2,5 miljardia euroa. Kuntien omarahoitusosuus on noin 8,7 miljardia euroa eli 1 549 euroa asukasta kohden. Omarahoitusosuuden jälkeen peruspalvelujen valtionosuus on 3,0 miljardia euroa. Lisäksi kunnille myönnetään valtionosuuden lisäosia yhteensä 314 miljoonaa euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus on noin 786 miljoonaa euroa. Taseuslisät ovat yhteensä noin 885 miljoonaa euroa ja taseusvähennykset noin 98 miljoonaa euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti on 25,73 vuonna 2026.

Vuonna 2026 verotulomenetysten korvaukset ovat yhteensä 534 miljoonaa euroa. Valtion vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä laskee yhteensä 6,5 miljoonalla eurolla. Korvauksia kasvattavat useat veroperustemuutokset, joista euromääräisesti merkittävin on ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus, joka lisää korvauksia 37 miljoonaa euroa. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmak-

sujuen verovähennykelpoisuuden poistaminen henkilöverotuksessa puolestaan lisää kuntien verotuloja ja vähentää veromenetysten korvauksia 35 miljoonaa euroa

Hollolan kunnan vuoden 2026 valtionosuusiksi on arvioitu 17,7 miljoonaa euroa. Valtionosuusarvio perustuu kuntaliiton 23.9 julkaisemaan kuntakohtaiseen ennusteeseen. Lopulliset laskelmat ja päätökset saadaan vasta vuoden 2025 lopussa. Valtionosuudet

sisältävät vuosina 2026–2027 sote-siirtoon liittyvät takautuvasti perittävät valtionosuudet, vuodesta 2026 alkaen hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen pysyvä valtionosuuden vähennys sekä hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen yksi prosenttiyksikköä vastaava vähennys. Valtionosuudet vähenee yhteensä 0,7 miljoonaa euroa (-3,9 prosenttia).

Kuntien ja kuntayhtymien käyttötalouden valtionosuudet ja -avustukset, miljoonaa euroa

	2024 TA+LTA:t	2025 TA	2026 TAE
Laskennalliset valtionosuudet	3733	4668	4864
VM	2501	3367	3552
OKM	1232	1302	1312
– josta kuntayhtymät	1112	1084	1128
Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	848	541	534
Valtion avustukset	628	496	475
OM	32	0	0
VM	0	11	11
OKM	253	208	191
MMM	4	4	9
LVM	31	30	31
TEM	223	193	190
STM	57	32	27
YM	27	17	17
Valtionavut yhteensä	5209	5705	5874

TA talousarvio, TA+LTA talousarvio+lisätalousarviot, TAE talousarvioesitys

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syyskuu 2025

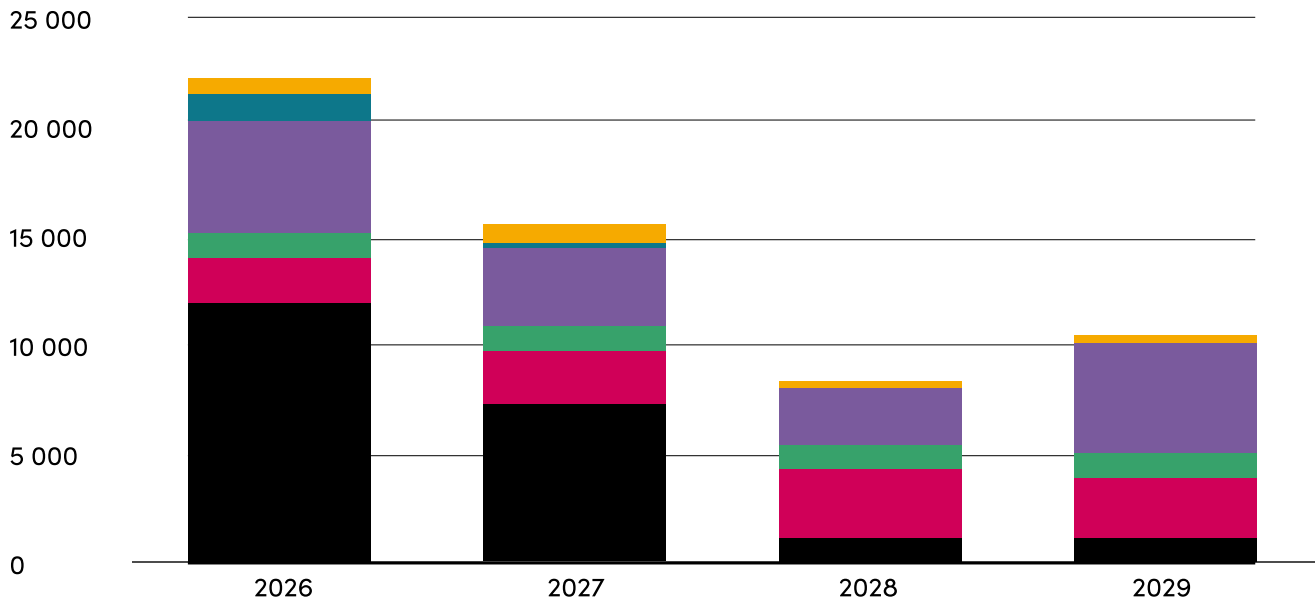
Investoinnit

Taloussuunnitelmakauden 2026–2029 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 54,4 miljoonaa euroa. Talonrakennusinvestoinnit suunnitelmakaudella ovat 20,5 miljoonaa euroa, joista merkittävien Hollola-talon rakentaminen sekä Kankaan koulun moduuliratkaisu. Kunnallistekniikan, vesilaitoksen ja maa-alueiden osalta investointien arvioidaan olevan 31,8 miljoonaa euroa sisältäen 1,2 miljoonaa euroa elinkeinopoliittisia investointeja.

Talousarviovuoden bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 21,5 miljoonaa euroa, josta vesihuoltolaitoksen investointien osuus on 2,0 miljoonaa euroa, kiinteistöinvestointien osuus 11,5 miljoonaa euroa ja kuntatekniikan investointien osuus noin 6,2 miljoonaa euroa. Maa-alueiden hankintaan varaudutaan 1,1 miljoonan euron määrärahalta. Irtaimen omaisuuden investointeihin on lisäksi varattu 0,7 miljoonaa euroa.

Investoinnit on esitetty tarkemmin investointiasiasa ja liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

Investointimenojen jakautuminen 2026–2029, miljoonaa euroa / vuosi

■ Talonrakennus
 ■ Vesilaitos
 ■ Maa-alueet
 ■ Kunnallistekniikka
■ Elinkeinopoliittiset investoinnit
 ■ Irtain omaisuus, osakkeet ja osuudet

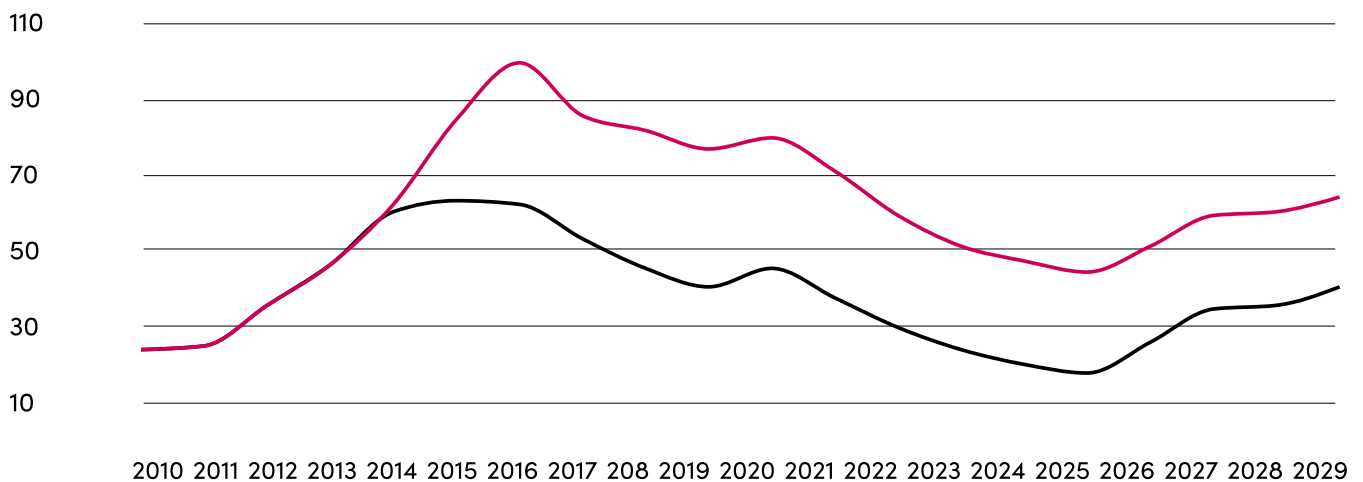
Rahoitus ja lainanotto

Vuonna 2026 pitkäaikaisia lainoja lyhennetään noin 1,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 rahoitustarvetta katetaan ottamalla pitkäaikaista lainaa 10,0 miljoonaa euroa. Suunnitelmakauden 2026–2029 aikana pitkäaikaisia lainoja otetaan yhteensä 34,7 miljoonaa euroa ja lyhennetään 12,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2026 lainakannan arvioidaan kasvavan ollen noin 1 124 euroa asukasta kohden. Leasingkohteet mukaan lukien 2 288 euroa asukasta kohden. Taloussuunnitelmakauden lopussa lainakannan arvioidaan kasvavan ollen lähes 1 810 euroa asukasta kohden ilman leasingkohteita.

Lainakanta 2010–2029, miljoonaa euroa / vuosi

■ Todellinen lainakanta
 ■ Lainakanta mikäli ei olisi valittu kiinteistöleasing rahoitusta

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Hollola

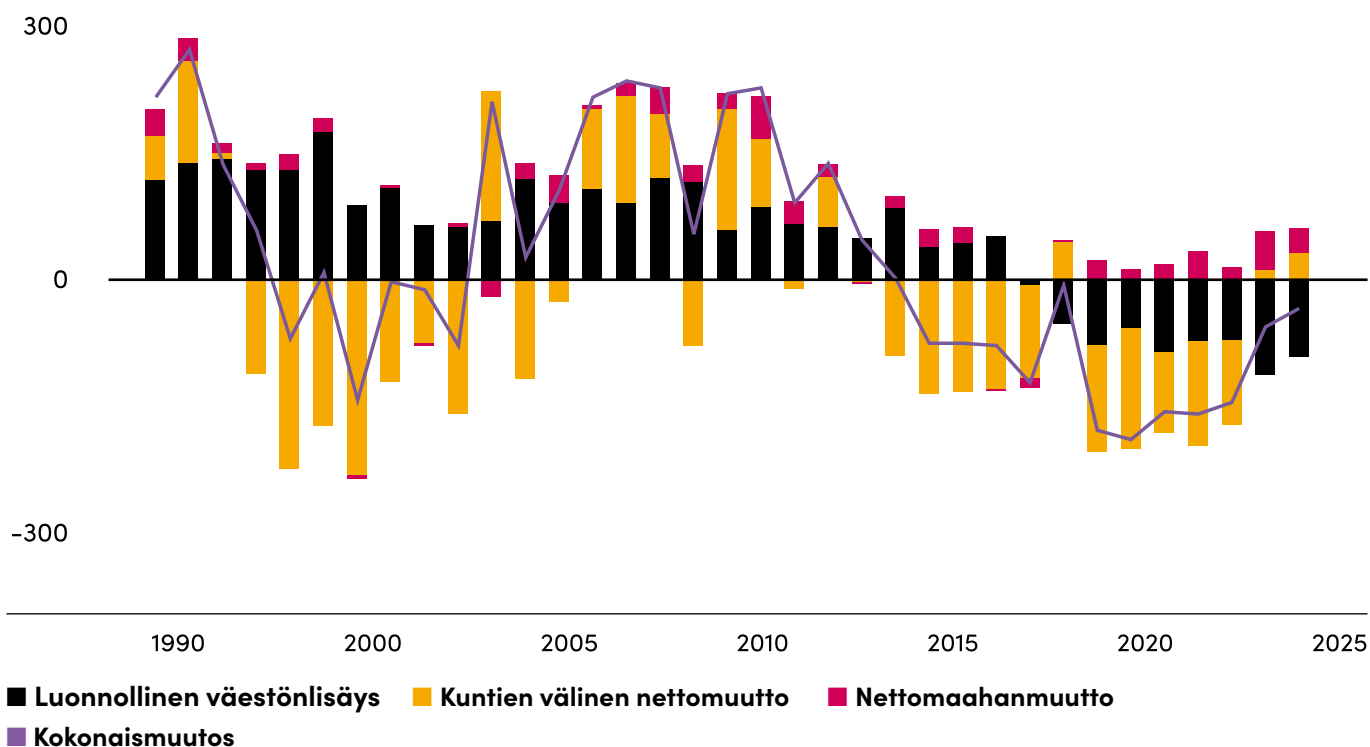
• Väestö ja työllisyys

Väestön kehitys

Hollolassa oli elokuun lopussa 22 762 asukasta, väkiluku on vähentynyt vuoden vaihteesta 93 henkilöllä. Vuonna 2024 väkiluku pieneni 30 henkilöä edellisestä vuodesta. Väestön määrän kehityksen trendi on ollut laskeva vuodesta 2012 alkaen, jolloin Hollolassa asui 24 150 henkilöä. Kuolleisuus

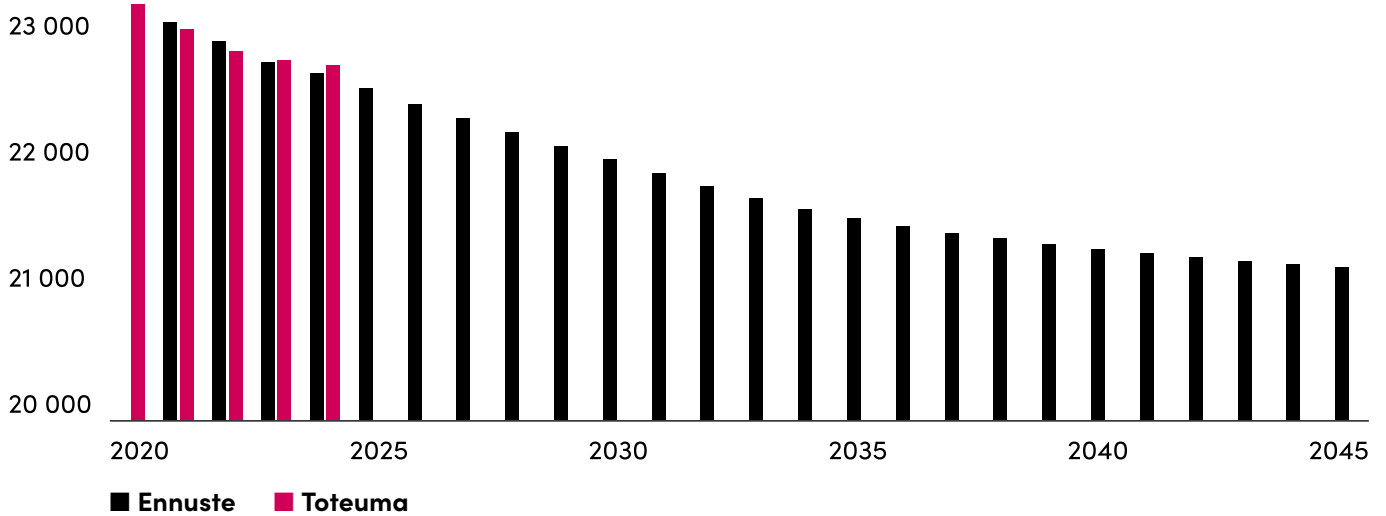
on ollut syntyvyyttä suurempaa vuoden 2016 syksystä alkaen. Vuoden 2025 elokuun loppuun mennessä kuntien välinen muuttoliike on heikentänyt väkilukua 59 henkilöllä. Luonnollinen väestön muutos on heikentänyt väkilukua kuudella henkilöllä. Nettomaahanmuutto on kasvattanut väkilukua neljällä henkilöllä.

Muuttoliike yleisesti: Nettomuuton (tulomuutto miinus lähtömuutto) ja luonnollisen väestönlisäyksen (syntyneet miinus kuolleet) vaikutus kunnan väkiluvun muutokseen

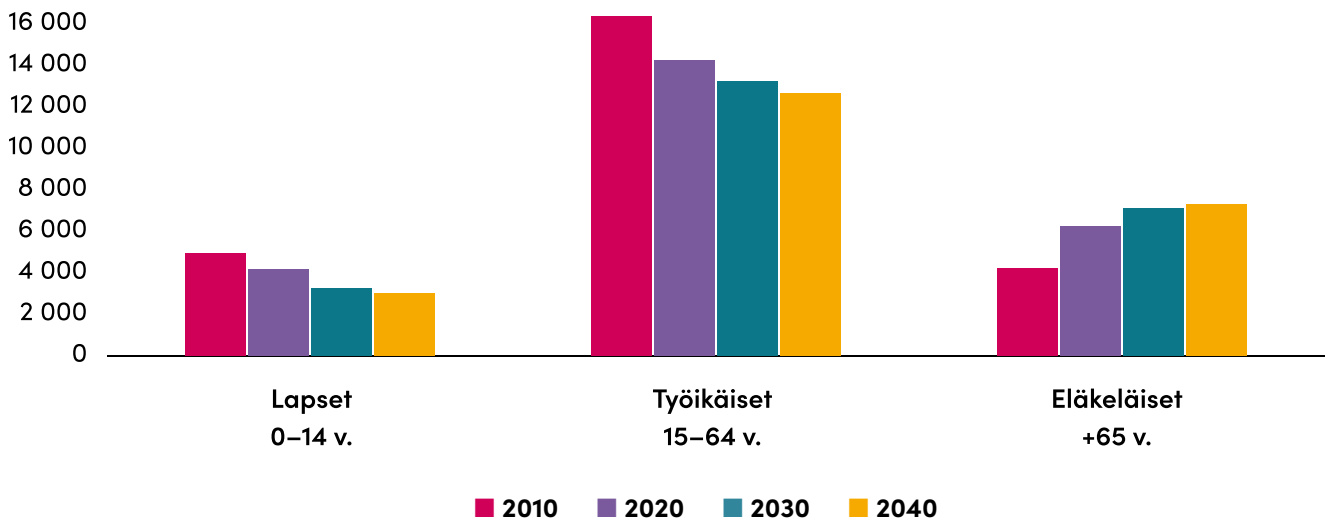

VÄESTÖNKEHITYS HOLLOLASSA

Väestöennuste ja toteuma

Ikäryhmittäinen kehitys: Lasten, työikäisten ja eläkeläisten määrän toteutunut kehitys ja ennuste

Väestöennuste 2040

Tilastokeskuksen tuorein väestöennuste on vuodelta 2024. Väestöennusteen mukaan vuoteen 2060 mennessä Suomessa kuolisi noin **700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy**, mikäli syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. 2060-luvulla syntyisi enää noin **42 000 lasta vuodessa**, mikä on merkittävästi vähemmän kuin nykyisin. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla.

Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2060 lopussa lähes 200 000 nykyistä pienempi. Työikäisen väestön määrässä pitkittyvä matala syntyvyys näkyisi 2040-luvulta eteenpäin ja heijastuisi myös väestölliseen huoltosuhteeseen.

Väestöennusteen mukaan Hollolan väkiluku heikkenee vuosittain keskimäärin 0,6 prosenttia. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan kunnassa on ensi vuonna 22 600 asukasta. Talousarvion ja taloussuunnitelman asukasmääräarvioissa ja siten tunnuslukujen laskennoissa on käytetty tilastokeskuksen väestöennustetta suunnitelmavuosille.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Hollolan kunnassa on vuonna 2040 asukkaita 21 649. Ennusteen mukaan lasten määrä heikkenee ja eläkeikäisten määrä kasvaa entisestään. Samanaikaisesti työikäisten määrä vähenee, mikä heikentää huoltosuhdetta ja tulee vaikuttamaan kunnan verotuloihin negatiivisesti. Seuraavissa graafeissa on kuvattu asukasluvun kehitystä kokonaisuutena vuoteen 2040 sekä väestön ikäryhmittäistä kehitystä.

Työllisyys

Vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaisen vastuu siirtyi valtiolta kunnille/työllisyysalueille. Hollola toimii vastuukuntana yhdeksän Päijät-Hämeen kunnan työllisyysalueen kokonaisuudessa ja muutoksen myötä kuntaan rakentui toiminnaltaan uudenaikaiset, kunnan elinvoimaa ja työvoimaviranomaisen työtä tukevat työllisyys- ja kotoutumispalvelut.

Työllisyyden kehitys on muutaman vuoden ajan ollut haasteellisempaa, jonka vuoksi pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys on kasvanut. Suurin tekijä on ollut taloustilanteen laskusuhdanne. Korona-ajan ja Ukrainan sodan tuomat poikkeustilanteet herättivät entistä vahvemman tarpeen ennakointiin, tiedolla johtamiseen ja varautumiseen. Hollolan kunnassa työllisyystilanne on myötäillyt valtakunnallista tilannetta, tosin poikkeusaikojen vaikutukset näkyvät työllisyyspalveluissa usein viiveellä. Palkkatukimuiden myötä, rakenteellisen työttömyyden kasvu voi nopeutua, johon tulevaisuudessa kannattaa panostaa yhä enemmän työllisyyttä tukevilla toimilla.

Hollolan työllisyyspalveluissa on tuotettu 2025 ajan valmennuspalveluita, otettu käyttöön työllisyyden kuntalaisä (Hollola-lisä), sekä tarjottu työllisyyttä sekä yrittäjyyttä edistäviä tukia kuten kesätyöseteli ja nuorten kesäyrittäjyysseteliä, jotka tukivat nuorten työllisyyttä ja osallisuutta. Nuorille suunnattu monialaista palvelua tarjoava Ohjaamo aukesi syyskuussa 2025, jonka toiminta vastaa Nuorisolain vaatimuksia: Lain mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita. Kunnilla on velvollisuus järjestää nuorisotyötä ja -toimintaa, ja niiden tulee tehdä monialaista yhteistyötä muiden nuorten palveluja tuottavien tahojen kanssa. Vieraskielisten palvelua on tehostettu ja yhteistyötä IHL ja IWL kanssa lisätty. Irtautuminen koto-koordinaattorin ostopalvelusopimuksesta vuodesta 2026 eteenpäin lisää kunnan omaa vastuuta toiminnan tuottamisesta. Toimintavuosi 2025 sisälsi myös hanke hakuja, jotka voivat vaikuttaa positiivisesti vuoden 2026 talousarvioon. Työvoima- ja kotoutumispalvelut on aloittanut yhteistyön elinkeinopäällikön kanssa, esimerkiksi yrityspalveluita tehostamalla.

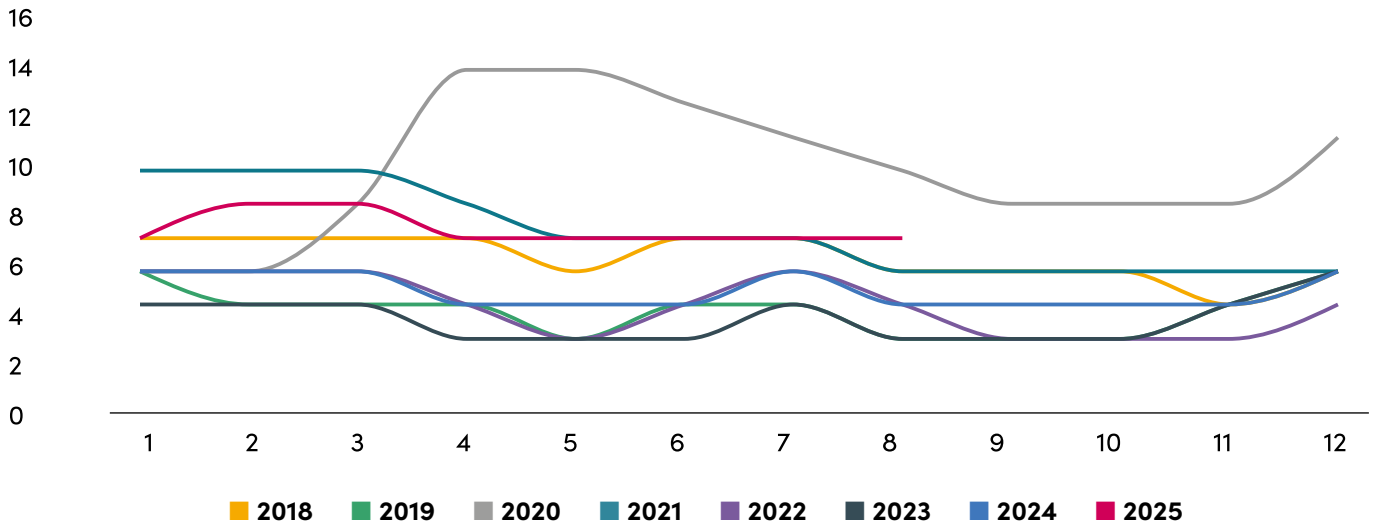
Hollolan kunnassa työllisyystilanne on myötäillyt valtakunnallista tilannetta, tosin poikkeusaikojen vaikutukset näkyvät työllisyyspalveluissa usein viiveellä. Pitkäaikais- ja nuoriso työttömyys on kasvanut kunnassa.

Hämeen ELY-keskusalueella oli elokuun lopussa 21 331 työtöntä työnhakijaa, mikä on 2 656 enemmän (14 prosenttia) kuin vuotta aikaisemmin. Päijät-Hämeen alueella näistä oli 13 024 työtöntä työnhakijaa, eli 1 660 enemmän (15 prosenttia) kuin vuotta aiemmin. Hollolan osuus on 937 henkilöä, joka on 26 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna. Elokuussa 2025 Hollolan työttömyysaste oli 9,0 prosenttia, Päijät-Hämeen keskiarvo oli 14,0 prosenttia, mikä on 1,8 prosenttiyksikköä edellisvuotta korkeampi. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli valtakunnallisesti 11,5 prosenttia, eli 1,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten.

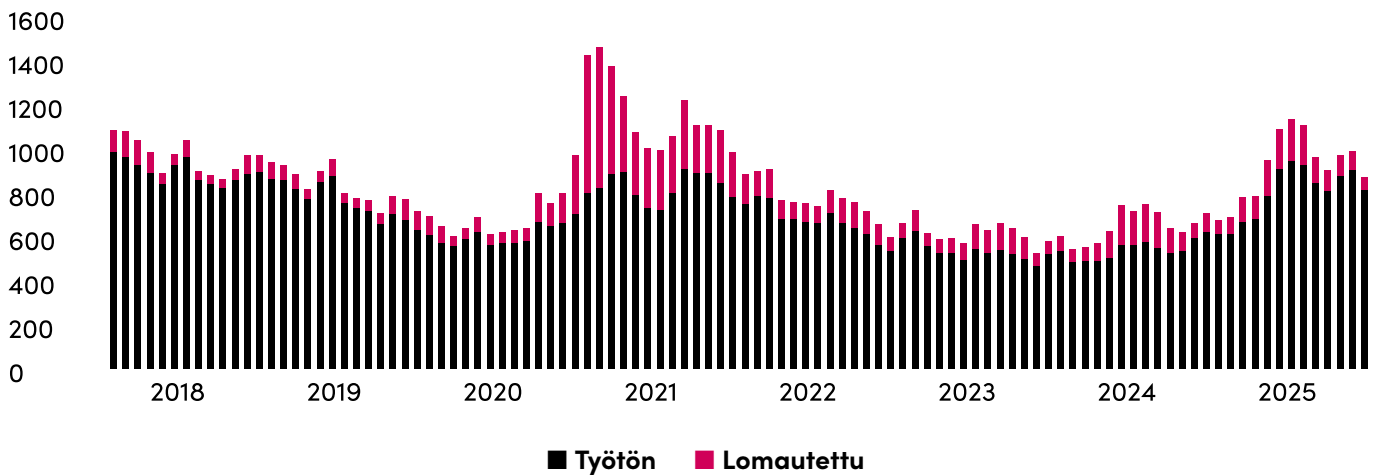
Päijät-Hämeessä työttömyys kasvoi vuodentakaisesta suhteellisesti eniten Hollolassa (26 prosenttia) ja Kärkölässä (21 prosenttia). Kokoaikaisesti lomautettujen määrä väheni Päijät-Hämeessä sekä edellisvuodesta (vähennystä 47 henkilöä) että edelliskuusta (vähennystä 147 henkilöä). Päijät-Hämeessä työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 prosenttia. Suhteellisesti eniten työttömiä oli Lahdessa (15,8 prosenttia), Heinolassa (15,1 prosenttia) sekä Padasjoella (13,1 prosenttia).

HOLLOLAN TYÖTTÖMYYSASTEEN KEHITYS

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kuukauden lopussa

Työttömien määrä yhteensä

• Henkilöstö

Hollolan kunnan organisaatio jakaantuu kolmeen eri palvelualueeseen: konsernipalvelujen palvelualue, sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue sekä elinvoiman palvelualue. Palvelualueet jakautuvat edelleen vastuualueisiin ja toimintayksiköihin.

Palvelualueiden välisestä tehtäväjaosta päättää kunnanhallitus. Palvelualueen sisäisten vastualueiden ja toimintayksiköiden tehtäväjaosta ja työvoiman käytöstä päättää palvelualuejohtaja. Palvelualueiden välisestä työvoiman käytöstä päättää kunnanjohtaja.

Henkilöstömäärä elokuun 2025 lopussa oli yhteensä 849, josta vakinaisia oli 729.

Henkilöstöohjelmaa ei ole vielä suunnitelmaa laadittaessa päivitetty, koska uuden valtuustokauden strategiatyö on kesken. Suunnitelmaan on lisätty edellisen henkilöstöohjelman 2022–2025 tavoitteiden toteutuminen.

Henkilöstöohjelman 2022–2025 mukaiset strategiset tavoitteet ja aikataulut:

1. Esimerkillinen yksilö- ja työyhteisötason osaamisen kehitys

- Palaute selkeäksi osaksi suunnittelua.
- Osaamiskartoitus kehitystyön työvälineeksi.
- Strategisten osaamisten tunnistaminen, ennakoiva rekrytointi.
- Panostaminen osaamisen ja osaamisen johtamisen kehittämiseen.

Strategiset osaamiset on määritelty 2023 ja niitä on pilotoitu 2024. Osaamisia käsitellään osana kehitys- ja tavoitekeskusteluja. HR-järjestelmä on vaihtunut 1.1.2025 Personec ESS:iin ja samassa yhteydessä käyttöön otettiin Personec OSS osaamisen hallinta sekä M2 matka- ja kululaskujärjestelmä.

2. Työntekijöiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kaikissa ikäryhmissä

- Lisää työkaluja ihmisen työuran eri vaiheiden tukemiseen (monimuotoisuus).
- Työuran hallinta ja motivaation vahvistaminen koko työuran elinkaaren ajan.
- Työyhteisötaitojen toiminnallistaminen vuosina 2021–2022 toteutetun koko henkilöstöä koskeneen valmennuksen pohjalta.

Monimuotoisen tuen ohjelma on käynnistynyt esihenkilövalmennuksella helmikuussa 2024 ja jatkuu huhtikuulle 2025. valmennuksessa muodostettiin Hollolan kunnan johtamisen standardit. Työurien tukemiseen käynnistettiin Kevan osarahoittama Nuori työntekijä – voi hyvin -hanke, jonka valmennukset alle 30-vuotiaille käynnistettiin vuoden 2025 alussa ja jatkuvat kevääseen 2026. Kunnan olemassa olevat työn joustoihin liittyvät keinot on koottu yhteen ja perehdytysmalli päivitetty. Perehdyttämisen tueksi on kilpailutettu sovellus, jonka käyttöönotto ajoittuu vuoden 2026 alkupuolelle.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysely uudistetaan henkilöstöohjelman voimassaoloaikana 2022–2025. Kysely on yhdistetty vuonna 2024 osaksi uudistunutta, vuosittain tehtävää henkilöstön työhyvinvointia mittaavaa henkilöstökyselyä.

Henkilöstökysely toteutetaan kerran vuodessa sisältäen myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosion. Kysely uudistettiin keväällä 2024 ja tehdään vuosittain joka kevät. Henkilöstökyselyn kokonaiskeskiarvon tavoitetaso on > 3,17 (asteikko 1–4) ja vastausprosentti

vähintään 70. Kevään 2025 vastausprosentti oli 75 ja kokonaiskeskiarvo 3,26. Tavoitteet on suhteutettu vuodelle 2025 vastaamaan uudistuneen kyselyn 2024 uudistuksen yhteydessä muuttunutta asteikkoa.

Keväisen henkilöstökyselyn lisäksi syksyisin järjestetään lyhyempi pulssikysely henkilöstölle, jolla voidaan seurata henkilöstökyselyssä olleiden osa-alueiden kehittymistä tai kysyä muuta ajankohtaista asiaa esimerkiksi strategiaan liittyen. Ensimmäinen pulssikysely toteutetaan syksyllä 2025.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 31.12.

	TP 2024	TA 2025	31.8.2025	TA 2026
Vakinaiset	628	763	729	799
Määräaikaiset	176	102	120	38
Yhteensä	804	865	849	837

	TP 2024	TA 2025	31.8.2025	TA 2026
Konsernipalvelujen palvelualue	40	40	39	37
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	589	605	581	578
Elinvoiman palvelualue	125	115	126	116
Päijät-Hämeen ympäristöterveys	34	31	32	33
Päijät-Hämeen työllisyysalue	0	73	70	72
Yhteensä	788	864	848	836

Työllistetyt	16	1	1	1
Yhteensä*	804	865	849	837

*Mukaanlukien työllistetyt

• Osallistuva budjetointi

Kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Yksi keino osallistaa kuntalaisia on osallistava budjetointi, joka on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Osallistuva budjetointi menetelmänä liittyy vahvasti kunnan uuteen yhteisö- ja osallisuusrooliin.

Osallistuvaan budjetointiin ei ole yhtä ainoaa oikeaa menetelmää, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin.

Vuoden 2026 talousarvion ja käyttösuunnitelman laadinnassa palvelualueet kartoittavat kohteita, joissa voidaan ottaa kuntalaiset paremmin huomioon ja osallistamaan päätöksen tekoon ja toteutukseen. Kohteista päätetään lopullisesti vuoden 2026 käyttösuunnitelman yhteydessä kunnanhallituksen ja valiokuntien päätösten perusteella.

👍 Anna palautetta, jaa kokemuksia ja löydä tietoa

- palautepalvelu
- kuntalaiskyselyt
- asiointipiste Piipahlus
- seniorityö
- digisovellukset ja verkkoympäristö
- sosiaalinen media
- Hollola.fi – osallistu ja vaikuta

🐱 Vaikuta kehityskohteisiin ja tuota tapahtumia

- yhdistykset, järjestöt, seurat ja yhteisöt talkootavustukset
- vapaaehtoistoiminta
- kulttuurinen työ
- Hollola.fi / harrasta ja järjestä
- Hollola.fi / tilavaraukset

Osallisuuden tavat Hollolassa

🗨️ Vaikuta päätöksen tekoon ja ota kantaa

- kuntalaisaloite
- äänestäminen vaaleissa
- kuntalain mukaiset toimielimet
- vaikuttamistoimielimet – nuorisovaltuusto & vanhus- ja vammaisneuvosto
- osallistuva budjetointi
- asukasfoorumit ja kyselyt
- päätösten ennakkovaikutusten arviointi
- vaikuttamispäivät
- lapsiparlamentti

➔ Suunnittele Hollolaa ja sen palveluita

- yhteiskehittäminen ja osallistava suunnittelu
- kokemusasiantuntijat
- raadit
- kävelykierrokset
- asukasillat
- työpajat ja kyselyt
- yritys- ja yhdistysyhteistyö
- paikalliset ja alueelliset verkostot

Käyttötalousosa

- Käyttötalousosa

Toimintamenot

Kunnanhallitus ja ympäristöterveyslautakunta sekä työllisyyslautakunta	22 890 700
- josta seudullinen ympäristöterveydenhuolto	3 322 900
- josta seudullinen työllisyysalue	8 516 200
Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta	61 307 300
Elinvoimavaliokunta	28 047 600

Toimintatulot

Kunnanhallitus ja ympäristöterveyslautakunta sekä työllisyyslautakunta	16 804 300
- josta seudullinen ympäristöterveydenhuolto	3 322 900
- josta seudullinen työllisyysalue	8 556 200
Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta	3 846 200
Elinvoimavaliokunta	25 418 500

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen alaiseen toimintaan kuuluvat konsernipalvelut, Hollolan kunnan osuus ympäristöterveydenhuollon sekä työllisyysalueen kustannuksista ja strategian toteuttamiseen varattu erillinen määrärahavaraus. Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot on esitetty arviona kunnan-

hallituksen alaisena määräraha- ja tuloarviovarauksena. Tarkastuslautakunnan talousarvio on sisällytetty omana sitovana määrärahakokonaisuutena kunnanhallituksen alaisten yksiköiden talousarvioesitykseen.

TULOSLASKELMA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot							
Myynti- tuotot	5 899 455	14 920 300	15 712 100	5,3 %	16 136 700	16 441 500	16 928 300
Maksu- tuotot	468 895	470 500	477 700	1,5 %	487 300	497 100	507 000
Tuet ja avustukset	408 994	1 423 214	300 000	-78,9 %	306 000	312 100	318 300
Muut toi- minta tuotot	528 366	300 000	314 500	4,8 %	314 800	315 100	315 400
Toiminta- tuotot	7 305 711	17 114 014	16 804 300	-1,8 %	17 244 800	17 565 800	18 069 000
Toimintakulut							
Henkilöstö- kulut	-5 260 595	-8 964 100	-9 484 300	5,8 %	-9 851 400	-10 097 500	-10 335 900
Palkat ja palkkiot	-4 222 227	-7 158 000	-7 673 800	7,2 %	-7 970 800	-8 170 000	-8 362 900
Henkilö- sivukulut	-1 038 368	-1 806 100	-1 810 500	0,2 %	-1 880 600	-1 927 500	-1 973 000
Eläke- kulut	-908 755	-1 584 300	-1 522 300	-3,9 %	-1 581 200	-1 620 900	-1 659 300
Muut henkilö- sivukulut	-129 614	-221 800	-288 200	29,9 %	-299 400	-306 600	-313 700
Palvelujen ostot	-4 999 655	-9 858 800	-9 420 100	-4,4 %	-10 094 700	-10 276 700	-10 596 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-230 010	-90 300	-122 800	36,0 %	-124 700	-126 600	-128 600
Avustukset	-116 138	-4 557 214	-3 101 700	-31,9 %	-3 163 700	-3 227 000	-3 291 500
Muut toi- mintakulut	-463 340	-522 600	-761 800	45,8 %	-573 000	-570 900	-582 500
Toiminta- kulut	-11 069 737	-23 993 014	-22 890 700	-4,6 %	-23 807 500	-24 298 700	-24 935 000
Toiminta- kate	-3 764 026	-6 879 000	-6 086 400	-11,5 %	-6 562 700	-6 732 900	-6 866 000
Rahoitus- tuotot ja -kulut	1 709	0	0	—	0	0	0
Vuosikate	-3 762 317	-6 879 000	-6 086 400	-11,5 %	-6 562 700	-6 732 900	-6 866 000
Poistot ja arvon- alentumiset	-52 638	-607 800	-530 400	-12,7 %	-320 200	-230 200	-156 700
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 814 955	-7 486 800	-6 616 800	-11,6 %	-6 882 900	-6 963 100	-7 022 700

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Hollola

TULOSLASKELMA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
--	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannusten vaikutus Kunnanhallituksen alaisten yksiköiden vuoden 2026 tuloslaskelmassa:

• Päijät-Hämeen ympäristöterveys

Toiminta- tuotot	3 255 446	3 339 800	3 322 900	-0,5 %	3 432 100	3 512 600	3 595 000
Toiminta- kulut	-3 255 477	-3 339 800	-3 322 900	-0,5 %	-3 432 100	-3 512 600	-3 595 000
Toiminta- kate	-30	0	0	—	0	0	0

• Päijät-Hämeen työllisyysalue

Toiminta- tuotot	-	9 556 914	8 556 200	-10,5 %	8 795 800	8 989 300	9 187 100
Toiminta- kulut	-	-9 556 914	-8 516 200	-10,9 %	-8 755 800	-8 989 300	-9 187 100
Toiminta- kate	-	0	40 000	—	40 000	0	0

Turkka Rantanen
hallinto- ja talousjohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Konsernipalvelut tuottavat palveluita sisäisille ja ulkoisille asiakkaille, yksikkökohtaisten palvelusuunnitelmien pohjalta. Konsernipalveluiden toiminnassa on pitkälle rasiitteena ollut pitkäaikainen hallinnollinen korjausvelka, johon on kiinnitetty enemmän lisääntyvästi huomiota ja resurssiohjausta. Ollakseen osa ratkaisua, konsernipalvelut on kehittänyt yhteydenpitoa palvelualueajat ylittävään yhteistyöhön ja tätä työtä jatketaan. Kuntastrategian valmistelu valtuuston päätettäväksi ja siitä johdettavien strategisten ohjelmien laadinta ja täytäntöönpano vaikuttaa Konsernipalveluiden työskentelyyn keskeisesti 2026.

Konsernipalvelut toteuttavat palveluissaan kunnan arvoja: Tulevaisuustaitoisuus, Rohkeus, Arvostus ja Ketteryys.

Palvelukuvaus

Konsernipalveluiden palvelualueen tehtävänä on tarjota keskitetysti talouspalveluiden, kehittämis- ja viestintäpalveluiden, henkilöstöpalveluiden, tieto-

hallintopalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi muille palvelualueille. Lisäksi konsernipalveluiden palvelualueen tehtäviin kuuluu tukea, ohjata, koordinoita ja seurata kunnan taloutta, hallintoa, henkilöstöpalveluita ja tietohallintoa keskitetysti. Konsernipalveluiden palvelualue huolehtii tietyistä koko kuntaa koskevista asiantuntijatehtävistä kuten vaalit, luottamushenkilöhallinto, kunnan talous, konserniohjaus, työnantajatehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, laadunhallinta ja kehittäminen, markkinointi jne.

Konsernipalveluiden palvelualue sisältää 2026 seuraavat vastuualueet: hallintopalvelut, talouspalvelut, kehittämis- ja viestintäpalvelut, henkilöstöpalvelut ja tietohallintopalvelut. Menoihin sisältyvät myös valtuuston ja keskusvaalilautakunnan alainen toiminta sekä maaseutupalvelut. Palvelualueetta johtaa hallinto- ja talousjohtaja.

Palvelusuunnitelma 2026

Turvatakseen tulevaisuuden tehokkaat palvelut, konsernipalvelut käy jatkossakin palveluissa havaittujen hallinnollisten korjausvelkakuormien kimppuun ja samanaikaisesti edistää tulevaisuuden ratkaisujen käyttöönottoa.

Palvelusuunnitelma 2027–2029

Konsernipalveluiden toiminnan keskiössä 2026–2028 ovat talous- ja henkilöstötoimintoihin kohdistuvat muutokset lainsäädännössä ja valtakunnallisissa sopimuksissa. Vuosittain toteutettavat vaalit, kuntakuvan vahvistaminen viestinnällisin keinoin ja uuden valtuustokauden kuntastrategia tulevat keskeisesti vaikuttamaan konsernipalveluiden työhön ja toimintaan. Yksikötason tiekarttojen edistäminen näkyy henkilöstön ja myös kuntalaisten arjessa.

”Konsernipalveluiden palvelualueen tehtäviin kuuluu tukea, ohjata, koordinoita ja seurata kunnan taloutta, hallintoa, henkilöstöpalveluita ja tietohallintoa keskitetysti.

Valtuuston nähden sitovat tavoitteet

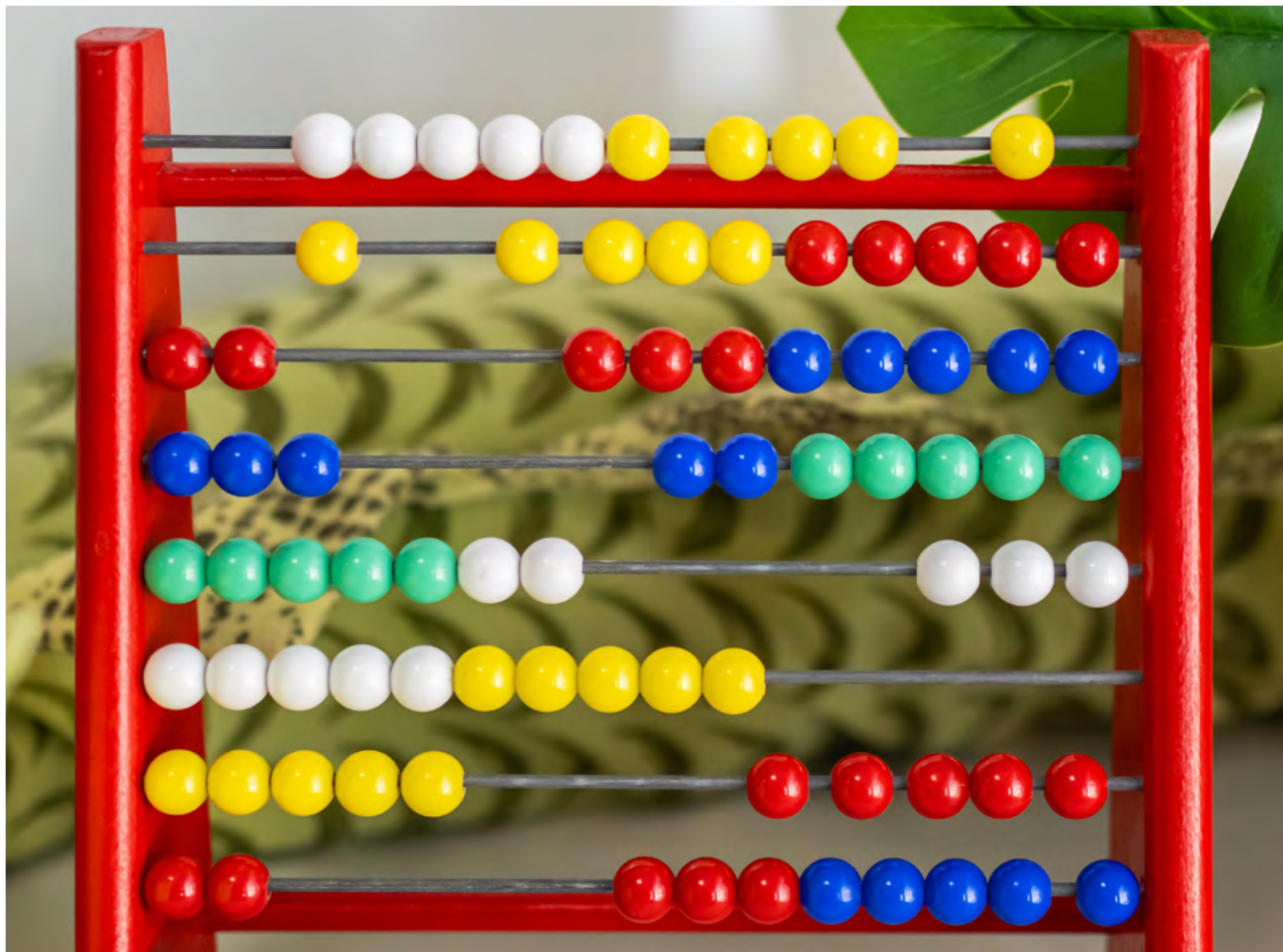
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Uuden kuntastrategian mukaisten hankkeiden käynnistys ja tuki	Hankkeiden suunnitelman mukainen käynnistäminen
Vastuutaho: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja	

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Tuloslaskelma. Sitova toimintakate.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot							
Myyntituotot	3 112 761	3 706 300	4 310 700	16,3 %	4 396 100	4 436 700	4 653 200
Tuet ja avustukset	306 994	211 000	300 000	42,2 %	306 000	312 100	318 300
Muut toimintatuotot	6 950	0	14 500	—	14 800	15 100	15 400
Toimintatuotot	3 426 706	3 917 300	4 625 200	18,1 %	4 716 900	4 763 900	4 986 900
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-2 569 858	-2 894 900	-2 905 300	0,4 %	-3 018 500	-3 093 500	-3 171 100
Palkat ja palkkiot	-2 125 682	-2 347 700	-2 347 800	0,0 %	-2 439 100	-2 499 900	-2 562 200
Henkilösivukulut	-444 176	-547 200	-557 500	1,9 %	-579 400	-593 600	-608 900
Eläkekulut	-404 636	-480 500	-469 700	-2,2 %	-487 900	-500 200	-512 800
Muut henkilösivukulut	-39 540	-66 700	-87 800	31,6 %	-91 500	-93 400	-96 100
Palvelujen ostot	-3 313 261	-4 389 400	-4 715 700	7,4 %	-4 780 800	-4 835 400	-5 051 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-186 066	-39 400	-48 700	23,6 %	-49 400	-50 100	-50 800
Avustukset	-116 138	-115 000	-117 300	2,0 %	-119 600	-122 000	-124 400
Muut toimintakulut	-151 658	-218 600	-428 300	95,9 %	-232 700	-223 700	-228 400
Toimintakulut	-6 336 980	-7 657 300	-8 215 300	7,3 %	-8 201 000	-8 324 700	-8 626 200
Toimintakate	-2 910 274	-3 740 000	-3 590 100	-4,0 %	-3 484 100	-3 560 800	-3 639 300
Rahoitustuotot ja -kulut	1 672	0	0	—	0	0	0
Vuosikate	-2 908 602	-3 740 000	-3 590 100	-4,0 %	-3 484 100	-3 560 800	-3 639 300
Poistot ja arvonalentumiset	-52 638	-607 800	-490 400	-19,3 %	-280 200	-230 200	-156 700
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 961 240	-4 347 800	-4 080 500	-6,1 %	-3 764 300	-3 791 000	-3 796 000

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ERITTELY MÄÄRÄRAHOISSA JA TULOARVIOISSA HUOMIOON OTETUISTA MUUTOKSISTA

Muutos	1000 euroa
• Toimintatuotot	
Vaalikorvaustulojen arvioitu muutos	-50
Sisäisten veloitusten muutos menojen mukaisesti	559
Työterveyden Kela -korvausten muutos	90
• Toimintakulut	
Henkilöstöetuudet	174
Työterveyspalvelujen kustannusten kasvu	300
Provincia henkilöstö- ja taloushallinnon kustannusten muutos	107
Osallistava budjetointi	60

ARVIO VASTUUALUEKOHTAISESTA MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMISESTA

• Hallintopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	131 180	55 100	5 200	-90,6 %	45 300	5 400	125 500
Toimintakulut	-2 323 082	-2 706 200	-2 915 600	7,7 %	-2 780 000	-2 799 700	-2 980 600
Toimintakate	-2 191 902	-2 651 100	-2 910 400	9,8 %	-2 734 700	-2 794 300	-2 855 100

• Talouspalvelut

Toimintatuotot	695 810	1 110 800	1 110 900	0,0 %	1 142 700	1 168 000	1 193 800
Toimintakulut	-961 639	-1 110 800	-1 110 900	0,0 %	-1 142 700	-1 168 000	-1 193 800
Toimintakate	-265 829	0	0	—	0	0	0

• Viestintä- ja kehittämispalvelut

Toimintatuotot	1 943	0	0	—	0	0	0
Toimintakulut	-454 485	-538 900	-679 700	26,1 %	-749 400	-766 500	-784 200
Toimintakate	-452 543	-538 900	-679 700	26,1 %	-749 400	-766 500	-784 200

• Henkilöstöpalvelut

Toimintatuotot	1 371 124	1 422 700	2 094 200	47,2 %	2 076 300	2 120 000	2 164 800
Toimintakulut	-1 371 123	-1 972 700	-2 094 200	6,2 %	-2 076 300	-2 120 000	-2 164 800
Toimintakate	0	-550 000	0	-100,0 %	0	0	0

• Tietohallintopalvelut

Toimintatuotot	1 226 650	1 328 700	1 414 900	6,5 %	1 452 600	1 470 500	1 502 800
Toimintakulut	-1 226 650	-1 328 700	-1 414 900	6,5 %	-1 452 600	-1 470 500	-1 502 800
Toimintakate	0	0	0	—	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
• Hallintopalvelut			
Avattujen asiakorttien määrä CaseMissassa	953	1 300	1 100
Kunnanhallituksen kokousten määrä	19	20	20
Kunnanhallituksessa käsiteltyjen asioiden määrä	336	350	350
Valtuuston kokousten määrä	5	6	6
Valtuustossa käsiteltyjen asioiden määrä	80	90	80
Viranhaltijapäätösten määrä CaseMissassa	1 304	1 400	1 400
Valtuustoseminaarien määrä	2	2	2
Valtuustoaloitteiden määrä	13	15	10
Kuntalaisaloitteiden määrä	5	10	10
Kilpailutusten määrä Cloudiassa, sis. Tilapalvelun	21	20	20
Tietopalvelujen määrä / laskutetut	25	25	25
Arkistosta hävitettyjen asiakirjojen määrä kg	4 000	4 000	4 000
• Talouspalvelut			
Ostolaskut (kpl)	11 621	11 500	14 500
Myyntilaskut (kpl)	6 996	8 000	7 500
• Tietohallintopalvelut			
Työasemat (kpl)	2 526	2 800	2 900
Tukipyynnöt (kpl)	1 448	1 300	1 100
• Henkilöstöpalvelut			
Henkilöstömäärä	804	865	837

TP tilinpäätös, TA talousarvio

• Hollolan kunnan osuus ympäristöterveydenhuollon ja työllisyysalueen kustannuksiin

Vastuutaho: Päivi Rahkonen, kunnanjohtaja

Palvelukuvaus

Kunnanhallituksen alaisiin määrärahoihin kuuluu Hollolan kunnan osuus seudullisen ympäristöterveydenhuollon kustannuksista sekä vuoden 2025 alusta alkaen myös Hollolan kunnan osuus Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannuksista.

Talousarvioesitykseen on täten varattu omana sitovana määrärahana Hollolan kunnan osuudet seudullisen ympäristöterveydenhuollon ja lakisääteisten työllisyyspalvelujen kustannuksista.

TULOARVIOT JA MÄÄRÄRAHAT

Sitova toimintakate

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	0	0	0	—	0	0	0
Toimintakulut	-305 341	-2 238 200	-2 295 100	2,5 %	-2 361 100	-2 413 400	-2 466 800
Toimintakate	-305 341	-2 238 200	-2 295 100	2,5 %	-2 361 100	-2 413 400	-2 466 800

VASTUUALUEKOHTAINEN MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMINEN

Hollolan kunnan osuus ympäristöterveyden kustannuksista

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0	0
Toimintakulut	-305 341	-328 800	-338 000	2,8 %	-349 200	-357 200	-365 400
Toimintakate	-305 341	-328 800	-338 000	2,8 %	-349 200	-357 200	-365 400

Hollolan kunnan osuus työllisyysalueen kustannuksista

Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0	0
Toimintakulut	0	-1 909 400	-1 957 100	2,5 %	-2 011 900	-2 056 200	-2 101 400
Toimintakate	0	-1 909 400	-1 957 100	2,5 %	-2 011 900	-2 056 200	-2 101 400

Muutos

1000 euroa

Toimintamenot

Hollolan kunnan osuus ympäristöterveyden kustannuksista **9**

Hollolan kunnan osuus työllisyysalueen kustannuksista **48**

• Strategian toteuttaminen

Vastuutaho: Päivi Rahkonen, kunnanjohtaja

Palvelukuvaus

Vastuualueelle on budjetoitu määräraha kuntastrategian mukaisten toimenpiteiden ja ohjelmien toteuttamiseen sekä strategian jalkauttamiseen. Määrärahan hankekohtainen jako määritellään kunnanhallituksessa, kuntastrategian 2026–2029 käyttösuunnitelman kautta.

TULOARVIOT JA MÄÄRÄRAHAT

Sitova toimintakate

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	102 000	0	0	–	0	0	0
Toimintakulut	-1 126 410	-1 145 800	-485 000	-57,7 %	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Toimintakate	-1 024 410	-1 145 800	-485 000	-57,7 %	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000

• Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot

Vastuutaho: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Palvelukuvaus

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden eli käyttöomaisuuden myynneistä ja luovutuksista syntyvät voitot ja tappiot on budjetoitu erillään muusta palvelutuotannosta. Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot vaihtelevat vuosittain suuresti, minkä johdosta on perusteltua esittää ne omana ei valtuustoon nähden sitovana määräraha- ja tuloarviovarauksena talousarviossa.

TULOARVIOT JA MÄÄRÄRAHAT

Sitova toimintakate

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	521 559	300 000	300 000	0,0 %	300 000	300 000	300 000
Toimintakulut	0	0	0	–	0	0	0
Toimintakate	521 559	300 000	300 000	0,0 %	300 000	300 000	300 000

• Tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi vähintään kerran vuodessa
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto.

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 ja 125 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
- kilpailutettava tilintarkastusyhteisön valinta ja tehdä valtuustolle ehdotus valittavasta tilintarkastusyhteisöstä
- valvottava tilintarkastussopimuksen noudattamista.

Palvelusuunnitelma 2026

Uusi kuntastrategia päätettiin vuonna 2021 ja strategiset ohjelmat kesällä 2022. Uutta strategiaa sovellettiin ensimmäisen kerran täysimääräisesti vuoden 2023 talousarvion laadinnassa ja siten myös seurannassa. Strategisten tavoitteiden arviointia jatketaan tarkastelemalla vuoden 2025 tilinpäätöksestä tehtävän arviointikertomuksen yhteydessä keväällä 2026. Tarkastuslautakunnan arviointiprosessia edistetään erillisen arviointisuunnitelman pohjalta.

Palvelusuunnitelma 2027–2029

Tarkastuslautakunta laatii arvioinnin työohjelman vuosittain. Taloussuunnitelmavuosille osuu kuntavaalit vuonna 2029. Uusi tarkastuslautakunta tulee täten aloittamaan toimintansa taloussuunnitelmakaudella.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Valtuuston nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha
Lakisääteiset tehtävät kuntalain mukaisesti.	Täytetään lakisääteiset vaatimukset, säännölliset kuulemiset ja ajallaan tehty arviointikertomus.	56 200 euroa

Vastuutaho: Aada Söyriä, puheenjohtaja

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Asiantuntijakuulemiset / kpl	13	10	10
Tarkastustyöhön käytettyjen tuntien määrä (tilintarkastusyhteisö)	227	187	187
Arviointityöhön käytettyjen tuntien määrä	38	40	40

TULOARVIOT JA MÄÄRÄRAHAT

Sitova toimintakate

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	0	0	0	–	0	0	0
Toimintakulut	-45 530	-55 000	-56 200	2,2 %	-57 500	-58 700	-59 900
Toimintakate	-45 530	-55 000	-56 200	2,2 %	-57 500	-58 700	-59 900

Silja Mäkelä
ympäristöterveysjohtaja

Ympäristöterveysjohtajan katsaus

Seudullinen ympäristöterveydenhuolto, Päijät-Hämeen ympäristöterveys, tuottaa kuntien vastuulla olevat lakisäätiset ympäristöterveydenhuollon tehtävät Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Vastuukuntana toimii Hollola. Tavoitteena on ympäristöterveydenhuollon valvonnan ja palveluiden toteuttaminen suunnitellusti ja yhdenvertaisesti koko toiminta-alueella.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan vuoden 2026 alusta. Uudella lailla täsmennetään kuntien veloituksia eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä. Järjestämisvastuu kattaa laissa yksilöivät palvelut, joiden riittävä saatavuus on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi välttämätöntä varmistaa koko maassa. Muutoksella pyritään myös poistamaan niitä tulkintaepäselvyyksiä ja ristiriitoja, joita liittyy julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin. Palvelujen järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Alueellisen palvelutarpeen kartoittamiseksi yksityisille eläinlääkintäpalvelun tuottajille on tehty keväällä 2025 kysely palveluiden saatavuudesta ja hinnoittelusta. Sen perusteella ja huomioiden eläinlääkintähuollon tehtäväkokonaisuuden hoitamisen edellytykset, ympäristöterveyslautakunta on 27.5.2025 päättänyt missä laajuudessa kunnaneläinlääkäripalveluja tuotetaan Päijät-Hämeen ympäristöterveyden toiminta-alueella 1.1.2026 alkaen. Tehdyn päätöksen perusteella eläinlääkintähuollon toiminta jatkuu pääpiirteissään entisen kaltaisena. Sen sijaan laki rajaa palveluiden ulkopuolelle ne lemmikit, joiden kotikunta ei ole järjestäjän toiminta-alueella. Tämä koskee muun muassa kuntien kesäasukkaita, joiden lemmikit tulee ensisijaisesti viedä hoidettaviksi kotikuntansa alueelle.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki turvaa myös Helsingin yliopiston aseman julkisten eläinlääkäripalvelujen tuottajana nykyisellä toiminta-alueellaan. Yliopiston eläinsairaala jatkaa palvelun tuottamista Orimattilan

kaupungin alueella ympäristöterveyslautakunnan päätöksen mukaisessa laajuudessa. Neuvottelut yliopistolle maksettavan korvauksen suuruudesta ovat talousarvion valmistuessa vielä käynnissä. Korvaus ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin mitä palvelun tuottaminen kustantaisi järjestäjän omana toimintana.

Lain toimeenpanosta johtuen eläinlääkintähuollon toimintatuottoihin liittyy jonkin verran epävarmuutta. Niin sanotun täydentävien eläinlääkäripalvelujen hinnoittelu, joka on tehtävä markkinaperusteisesti, on talousarvion valmistuessa vielä tekemättä. Samoin kesäasukkaiden lemmikkien hoitamisen ja uuden päivystysjärjestelmän vaikutukset eläinlääkintähuollon klinikkamaksuihin perustuvat arvioon.

Kunnaneläinlääkäripäivystys järjestetään Päijät-Hämeessä maakunnallisena ja päivystyksen järjestämisestä 1.1.2026 alkaen tehdään sopimus Lahden kaupungin ympäristöterveydenhuollon kanssa. Osana päivystysjärjestelmää toimineesta, ulkopuolisen palveluntarjoajan tuottamasta eriytetystä pieneläinpäivystyksestä luovutaan. Jatkossa Päijät-Hämeen ympäristöterveys vastaa päivystyksestä pitopaikassa hoidettavien eläinten osalta ja Lahden kaupunki vastaa hoidettavien eläinten osalta. Orimattilan kaupungin osalta päivystyksestä vastaa edelleen Helsingin yliopiston tuotantoeläinsairaala tuotantoeläinten osalta ja osin myös lemmikkieläinten osalta. Päivystyksessä luovutaan samalla aikaisemmasta kahden päivystäjän mallista ja käyttöön otetaan hälytysraha, joka maksetaan päivystäjän apuun hälyttämälle eläinlääkärille. Uusi päivystysjärjestelmä vähentää merkittävästi päivystyksestä aiheutuvaa kuormitusta päivystäjille kunnaneläinlääkäreille. Kustannusten osalta se pienentää klinikkamaksutuottoja mutta toisaalta myös päivystäjille maksettavien korvausten määrä pienenee, kun luovutaan kahden päivystäjän mallista.

Eläinlääkintähuolto sopimuskuntien alueella toteutuu Ruokaviraston valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman edellyttämällä tavalla ja henkilöstöresurssi on riittävä lukuun ottamatta val-

vontatehtäviä. Eläinlääkintähuollon palvelujärjestelmän ylläpitäminen edellyttää riittävää resurssia. Kunnaneläinlääkäreiden työsidonnaisuus on suuri. Työssä jaksamista, työturvallisuutta ja työtyytyväisyyttä on systemaattisesti kehitetty muun muassa muokkaamalla päivistysjärjestelyjä ja palkkaamalla kaksi eläintenhoitajaa. Myös valvontaeläinlääkäreiden työssäjaksamista tuetaan muun muassa työnohjauksen avulla.

Ympäristöterveydenhuollon talousarvio pitää sisällään määräaikaisen valvontaeläinlääkärin virkasuhteen jatkamisen vuodelle 2026. Hollolan kunnanhallitus on perustanut määräaikaisen valvontaeläinlääkärin viran vuodelle 2025 valvonnan työruuhkan purkamiseksi. Vuosi 2025 on ollut henkilöstön osalta varsin rikkonainen, eikä valvontatehtävien ruuhkaa ole pystytty juurikaan vähentämään, vaikka valvontaan on osoitettu myös kunnaneläinlääkäreiden työpanosta. Henkilöstön jaksamisen kannalta on tärkeää osoittaa valvontatehtävien hoitamiseen edelleen lisäresurssia.

Vuodelta 1994 olevan terveydensuojelulain kokonaisuudistus on työn alla. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan uuden lain tavoitteena on saavuttaa voimaan 1.1.2027. Lakihankkeen tavoitteena on selvittää, miten terveydensuojelun toimintaympäristö on muuttunut ja millainen viranomaisvalvonta soveltuu parhaiten tämän päivän tarpeisiin. Uusi laki tuo todennäköisesti muutoksia valvontakäytäntöihin ja sillä saattaa olla vaikutusta myös terveydensuojelun toimintatuottojen kertymiseen.

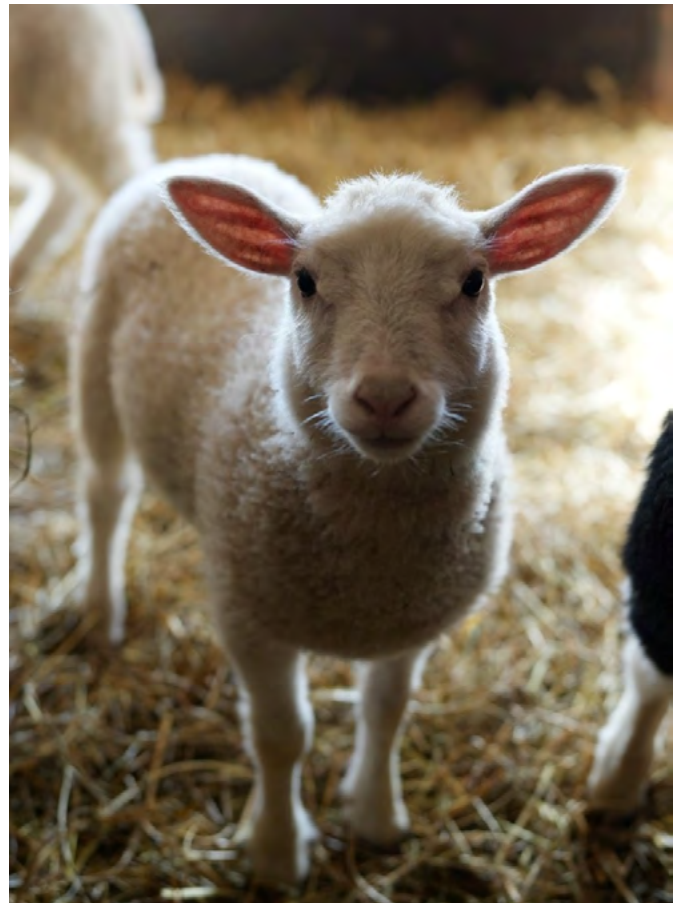
Terveydensuojelun vastuualueen henkilöstöresurssi on riittävä nykyisten tehtävien hoitamiseen ja valvontasuunnitelman mukaiset tavoitteet pystytään normaalitilanteessa toteuttamaan. Myös mahdollisten häiriötilanteiden hoitamiseen varaudutaan ja niitä esiintyy vuosittain jonkun verran. Vastuualueella on tiedossa henkilöstön eläköitymisiä taloussuunnitelmavuosina. Osaavan henkilöstön rekrytointi myös terveysvalvontaan on haastavaa ja uuden henkilöstön perehdyttämiseen joudutaan kohdistamaan enemmän resurssia.

Vuonna 2024 toteutetun asiakaskyselyn perusteella sopimuskuntien viranhaltijat toivovat terveydensuojelun viranhaltijoiden parempaa näkyvyyttä kunnissa. Vuonna 2025 pilotoidaan kuntakohtaisia tapaamisia viranhaltijoiden kesken. Saadun palautteen perusteella kuntatapaamisia on tarkoitus jatkaa. Tavoitteena on järjestää kuntatapaaminen jokaisen kunnan kanssa joka toinen vuosi. Tapaamisilla pyritään edistämään tietämystä kunnissa vireillä olevista asioista ja tarvittaessa keskustelemaan yhteisistä linjauksista valvonta-asioiden hoitamisessa.

Palvelukuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on ehkäistä ennakolta elinympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja, poistaa olemassa olevia terveyshaittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Elinympäristön terveellisyys koetaan merkittävänä arvona, samoin lähellä tuotettu puhdas ruoka. Osana toimintaa tehdään kiinteää yhteistyötä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa ja tuodaan aktiivisesti ympäristöterveydenhuollon näkökulma toimialueen kaavoitus-, ympäristölupa- ja rakennuslupaprosesseihin päätöksenteon pohjaksi. Keskeiset toimintaperiaatteet ovat joustavuus, tehokkuus sekä asiakkaiden ja kuntien yhdenvertaisuus.

Terveydensuojelulla on toimipisteet Hollolassa ja Heinolassa. Viranomaisvalvontaa tehdään vuosille 2025–2028 laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmaan tehdään vuosittain tarvittavat päivitykset. Valvonnan lisäksi varataan riittävästi resursseja niin sanottuun ennaltaehkäisevään ympäristöterveydenhuoltoon. Tällä tarkoitetaan kunta-laisten ja toimijoiden neuvomista ja ohjaamista sekä asiantuntijana ja lausunnonantajana toimimista sopimuskunnille ja muille yhteistyökumppaneille.

Kunnaneläinlääkäripalvelut tuotetaan lähipalvelu-
na seitsemällä vastaanotolla. Valvontaeläinlääkäreil-
lä on toimipiste Orimattilan vastaanoton yhteydessä.
Eläinlääkäripäivystys on järjestetty maakunnallisesti
yhdessä Lahden kaupungin kanssa siten, että Päijät-
Hämeen ympäristöterveys vastaa päivystyksestä
pitopaikassa hoidettavien eläinten osalta ja Lahden
kaupunki vastaanotolla hoidettavien eläinten osalta.
Päivystyksen ruuhkatilanteita varten Päijät-Hämeen
ympäristöterveydessä on käytössä hälytysraha, joka
maksetaan päivystäjän avuksi hälytettävälle eläin-
lääkärille. Helsingin yliopiston tuotantoeläinsairaala
vastaa Orimattilan länsiosien tuotantoeläinpraktii-
kasta sekä päivystyksestä koko Orimattilan kaupun-
gin alueella.

Ympäristöterveydenhuolto varautuu mahdollisten
häiriötilanteiden hoitamiseen ja häiriötilannetoimin-
nan osaamista ylläpidetään jatkuvasti.

Seudullisen ympäristöterveydenhuollon visiona
on olla hirveen haluttu yhteistyökumppani alueen
kunnille, toimijoille sekä kuntalaisille. Lisäksi ympä-
ristöterveydenhuolto pyrkii olemaan hirveen hyvä
esimerkki muuttuvassa toimintaympäristössä toimi-
vasta ympäristöterveydenhuollon yksiköstä. Laaduk-
kaat palvelut ovat helposti saavutettavissa toimin-
takentässä tapahtuvista muutoksista huolimatta ja
henkilöstöllä on vahva osaaminen vastuualueellaan.

Palvelusuunnitelma 2026

Terveydensuojelun vastuualueella valtakunnallinen
valvontaohjelmakausi kattaa vuodet 2025–2028.
Päijät-Hämeen ympäristöterveyden valvontasuunni-
telma on laadittu valvontaohjelmakaudelle ja siihen
tehdään vuosittain tarvittavat päivitykset. Valvontaa
toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi
varataan resursseja akuuttien valvontatapausten
hoitamiseen ja valvontaa tukevaan työhön, kuten
neuvontaan ja ohjaukseen sekä sidosryhmätyösken-
telyyn. Tiedottamista toiminnasta ja elinympäristö-
terveydestä toteutetaan aktiivisesti käyttäen moni-
puolisesti eri tiedotuskanavia.

Eläinlääkintähuollosta eläinlääkäripalvelut ja
eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta pyritään
toteuttamaan lainsäädännön vaatimalla ja valta-
kunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman mukai-
sella tavalla. Eläinlääkintähuoltolain toimeenpanoon
on valmistauduttu mahdollisimman hyvin mutta
lainsäädännön toimeenpanoon liittyy edelleen jon-
kin verran epävarmuutta. Siihen liittyvää viranomai-
sohjeistusta ja viranomaisten välistä viestintää eri
kanavissa seurataan ja tarvittaessa mukautetaan
toimintaa säädöksiä vastaavaksi.

Ympäristöterveydenhuollon palveluverkkoa ei ole
tarkoitus talousarviovuonna muuttaa. Kunnaneläin-
lääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi käytetään
mahdollisuuksien mukaan erilaisia työajan joustoja,
joilla voidaan lisätä työn houkuttelevuutta ja tukea
työssä jaksamista. Terveydensuojelun vastuualueella
on hybridityön tekeminen laajasti käytössä.

Kuntien maksuosuuksien perusteena käytettävistä
suoritteista on tehty kuntakohtaiset suoritearviot.
Arviot perustuvat historiatietoon kuntien palvelu-
tarpeesta sekä arvioon mahdollisten toimintaympä-
ristön muutosten vaikutuksesta palvelutarpeeseen.
Palvelutarpeessa voi vuoden aikana kuitenkin tulla
odottamattomia muutoksia esimerkiksi häiriötilan-
teissa. Lopulliset kuntien maksuosuudet määräytyvät
vuoden aikana toteutuneiden suoritteiden perus-
teella.

Palvelusuunnitelma 2027–2029

Talousarviota laadittaessa palveluiden järjestämi-
seen ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia. Ympäris-
töterveydenhuollon toimipisteverkko pyritään säilyt-
tämään nykyisellään. Mikäli kunnaneläinlääkäreiden
rekrytoinnissa on vaikeuksia, on mahdollista, että
kunnaneläinlääkäreiden toimipisteitä joudutaan yh-
distämään yhteisvastaanotoiksi. Mikäli jäsenkuntien
perimät vuokra- ja puhtaanapitokustannukset kas-
vavat merkittävästi on mahdollista, että toimipiste-
verkostoa joudutaan karsimaan kustannusten kas-
vun hillitsemiseksi.

Eläinlääkintähuoltolain palvelut toteutetaan ympä-
ristöterveyslautakunnan päättämän palvelutason
mukaisesti. Terveydensuojelulain kokonaisuudistuk-
sen vaikutukset toimintaan arvioidaan ennen lain
voimaantuloa. Ympäristöterveydenhuollon resurs-
sitarvetta arvioidaan jatkossa suhteessa tehtävä-
kentän muutoksiin Kunnaneläinlääkäripäivystyksen
järjestäminen edellyttää nykyisen henkilöresurssin
säilyttämistä, eikä henkilöstökuluista karsiminen ole
mahdollista. Resurssin lisäämistä valvontatehtäviin
arvioidaan uudelleen vuoden 2026 lopussa valvon-
nan työtilanteen pohjalta.

Terveydensuojelun vastuualueella palvelut toteu-
tetaan lainsäädännön ja valvontasuunnitelman mu-
kaisesti. Terveydensuojelussa on riittävät resurssit
tehtävien hoitamiseen ja erikoistumiseen valvonnan
eri sektoreihin. Resurssia ei ole syytä vähentää.

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä Maa- ja metsä-
talousministeriö ovat eri tilaisuuksissa nostaneet
esille valtakunnallisen tarpeen kasvattaa valvonta-
yksiköiden kokoa. Nämä vaikutukset toimintaan ar-
vioidaan siinä vaiheessa, kun ohjaava lainsäädäntö
on valmisteltu.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Valtuuston nähden sitovat tavoitteet

Esimerkillinen toimintakulttuuri, arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimitaan

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Ympäristöterveydenhuollon laatukäsikirja käytössä	Laatutiimi koordinoi laadun jatkuvaa kehittämistä laatumittareiden sekä ulkoisten ja sisäisten auditointien havaintojen perusteella. Raportti laadun toteutumisesta valmistellaan vuosittain.
Valvontatyön ja raportoinnin tekeminen keskusviranomaisten ohjeiden mukaan	Valvontatyön raportoinnissa noudatetaan VATI-ohjeita. Keskusviranomaisten AJO-raporteissa ei merkittäviä puutteita.

Vastuutaho: Silja Mäkelä, ympäristöterveysjohtaja, Hanna Lindholm, eläinlääkintähuollon päällikkö

Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistaminen ja sujuvoittaminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Esimerkillinen toimintakulttuuri	Hollolan kunnan toimintakulttuurin noudattaminen ja ohjeiden soveltaminen omaan toimintaan.

Vastuutaho: Silja Mäkelä, ympäristöterveysjohtaja, Hanna Lindholm, eläinlääkintähuollon päällikkö

Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja mediatyöllä

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Säännöllinen viestintä	Suunnitelmallista (viestinnän vuosikello) ja ajankohtaista (some-kanavat) viestintää kuntalaisille ja toimijoille.

Vastuutaho: Silja Mäkelä, ympäristöterveysjohtaja, Hanna Lindholm, eläinlääkintähuollon päällikkö

Ennaltaehkäisevän toimintamallin vahvistaminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Varautuminen	Oman varautumisen kehittäminen ja ylläpito varautumistiimin laatiman harjoitussuunnitelman mukaisesti: muun muassa varautumisen päivä sekä varautumiskoulutukset. Alueellisiin työryhmiin osallistuminen.
Sujuva yhteistyö muiden viranomaisten kanssa	Kuntatapaamiset viranomaisyhteistyön kehittämiseksi ja tiedon välittämiseksi sekä yhteistyö lähi-alueen muiden valvontayksiköiden kanssa.

Vastuutaho: Silja Mäkelä, ympäristöterveysjohtaja, Hanna Lindholm, eläinlääkintähuollon päällikkö

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

• Eläinlääkintä	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Tilakäynnit	3431	3400	2790
Vastaanottokäynnit	14094	13940	11025
Tarkastukset	29	76	40

• Terveysturvajelu	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Tarkastukset	1000	820	828
Päätökset	262	225	222
Yhteydenotot	2789	2770	2685
Konsultaatiot	298	280	282
Lausunnot	173	110	115
Näytteenotto	1114	900	938

TP tilinpäätös, TA talousarvio

• Päijät-Hämeen ympäristöterveys

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Tuloslaskelma. Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Liikevaihto	3 255 423	3 339 800	3 322 900	-0,5 %	3 432 100	3 512 600	3 595 000
Liiketoiminnan muut tuotot	23	0	0	—	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-870 540	-845 200	-819 100	-3,1 %	-837 400	-854 100	-871 700
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-37 172	-35 900	-46 800	30,4 %	-47 500	-48 200	-49 000
Palvelujen ostot	-833 368	-809 300	-772 300	-4,6 %	-789 900	-805 900	-822 700
Henkilöstökulut	-2 164 314	-2 275 100	-2 275 900	0,0 %	-2 362 200	-2 421 300	-2 481 400
Palkat ja palkkiot	-1 653 490	-1 744 200	-1 837 300	5,3 %	-1 907 100	-1 954 800	-2 003 600
Henkilösivukulut	-510 824	-530 900	-438 600	-17,4 %	-455 100	-466 500	-477 800
Eläkekulut	-432 946	-461 700	-369 100	-20,1 %	-383 100	-392 700	-402 500
Muut henkilö-sivukulut	-77 878	-69 200	-69 500	0,4 %	-72 000	-73 800	-75 300
Liiketoiminnan muut kulut	-220 622	-219 500	-227 900	3,8 %	-232 500	-237 200	-241 900
LIIEKYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-30	0	0	—	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	30	0	0	—	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	—	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Hollola

ERITTELY MÄÄRÄRAHOISSA JA TULOARVIOISSA HUOMIOON OTETUISTA MUUTOKSISTA

Muutos	1000 euroa
Toimintatuotot	
Tulot pienenevät toimintakulujen suhteessa muun muassa klinikkamaksutuotot, valvontakorvaukset, päivystyspuhelimien tuotot ja terveydensuojelun maksutuotot	-17
Hallinnon sisäinen laskutus menojen mukaisesti	25
Toimintakulut	
Hallinnon kulujen sisäinen veloitus vastuualueilta	26
Konsernipalveluiden sisäiset kustannukset	28

ARVIO VASTUUALUEKOHTAISESTA MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMISESTA

• Hallinto ja lautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	314 475	298 100	324 700	8,9 %	336 100	344 200	352 500
Toimintakulut	-314 475	-298 100	-324 700	8,9 %	-336 100	-344 200	-352 500
Toimintakate	0	0	0	—	0	0	0
• Terveydensuojelu	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	1 083 027	1 166 900	1 284 400	10,1 %	1 322 300	1 352 200	1 382 700
Toimintakulut	-1 083 038	-1 166 900	-1 284 400	10,1 %	-1 322 300	-1 352 200	-1 382 700
Toimintakate	-12	0	0	—	0	0	0
• Eläinlääkintä							
Toimintatuotot	1 857 945	1 874 800	1 713 800	-8,6 %	1 773 700	1 816 200	1 859 800
Toimintakulut	-1 857 963	-1 874 800	-1 713 800	-8,6 %	-1 773 700	-1 816 200	-1 859 800
Toimintakate	-19	0	0	—	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ARVIO MAKSUOSUUKSISTA KUNNITTAIN

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Asikkala							
Terveystuoto	80 521	83 400	107 000	28,3 %	110 700	113 400	116 100
Eläinlääkintähuolto	171 608	149 700	147 100	-1,7 %	152 200	155 900	159 600
Yhteensä	252 129	233 100	254 100	9,0 %	262 900	269 300	275 700
Hartola							
Terveystuoto	39 194	27 600	33 700	22,1 %	34 900	35 700	36 600
Eläinlääkintähuolto	51 154	69 600	56 100	-19,4 %	58 100	59 500	60 900
Yhteensä	90 348	97 200	89 800	-7,6 %	93 000	95 200	97 500
Heinola							
Terveystuoto	138 469	166 700	194 200	16,5 %	201 000	205 800	210 800
Eläinlääkintähuolto	232 808	221 200	191 500	-13,4 %	198 200	203 000	207 800
Yhteensä	371 277	387 900	385 700	-0,6 %	399 200	408 800	418 600
Hollola							
Terveystuoto	113 538	143 700	159 500	11,0 %	165 100	169 000	173 100
Eläinlääkintähuolto	192 305	185 100	173 800	-6,1 %	179 900	184 200	188 600
Yhteensä	305 843	328 800	333 300	1,4 %	345 000	353 200	361 700
Iitti							
Terveystuoto	36 789	54 000	63 900	18,3 %	66 100	67 700	69 300
Eläinlääkintähuolto	137 675	116 600	121 900	4,5 %	126 200	129 200	132 300
Yhteensä	174 464	170 600	185 800	8,9 %	192 300	196 900	201 600
Kärkölä							
Terveystuoto	23 550	29 500	33 200	12,5 %	34 400	35 200	36 000
Eläinlääkintähuolto	82 333	96 000	107 900	12,4 %	111 700	114 400	117 100
Yhteensä	105 883	125 500	141 100	12,4 %	146 100	149 600	153 100
Orimattila							
Terveystuoto	82 745	104 100	119 500	14,8 %	123 700	126 700	129 700
Eläinlääkintähuolto	379 394	391 800	369 400	-5,7 %	382 300	391 500	400 900
Yhteensä	462 139	495 900	488 900	-1,4 %	506 000	518 200	530 600
Padasjoki							
Terveystuoto	49 009	39 000	45 700	17,2 %	47 300	48 400	49 600
Eläinlääkintähuolto	23 506	31 700	28 900	-8,8 %	29 900	30 600	31 400
Yhteensä	72 515	70 700	74 600	5,5 %	77 200	79 000	81 000
Sysmä							
Terveystuoto	33 589	48 400	50 100	3,5 %	51 900	53 100	54 400
Eläinlääkintähuolto	143 845	181 600	144 800	-20,3 %	149 900	153 500	157 100
Yhteensä	177 434	230 000	194 900	-15,3 %	201 800	206 600	211 500
Yhteensä							
Terveystuoto	597 404	696 400	806 800	15,9 %	835 100	855 000	875 600
Eläinlääkintähuolto	1 414 628	1 443 300	1 341 400	-7,1 %	1 388 400	1 421 800	1 455 700
Yhteensä	2 012 032	2 139 700	2 148 200	0,4 %	2 223 500	2 276 800	2 331 300

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Hollola

Anne Tapaila
työllisyysaluejohtaja

Työllisyysjohtajan katsaus

Päijät-Hämeen työllisyysalue on uutena työvoimaviranomaisena tuottanut työvoimapalveluja yhdeksän kunnan alueella nyt kahdeksan kuukauden ajan, kun jo suunnitellaan talousarviota toiselle toimintavuodelle. Näin ollen tulevan suunnittelu joudutaan tekemään ilman kokemusta kokonaisesta toimintavuodesta, ja osin talousarviota joudutaan tekemään ennustepohjaisesti, ei toteman perusteella. Toimintavuosi 2025 käynnistyi myös poikkeustilanteessa, sillä työvoimaviranomaisen toiminnan siirtyessä valtiolta kunnille, osa avustuksista (palkkatuet) oli sidottu edellisen vuoden aikana valtion toimesta ulottuen osin jopa vuodelle 2026.

Ensimmäinen toimintavuosi on kulunut toiminnan sopeuttamisessa ja vakauttamisessa kuntakenttään niin henkilöstön kuin asiakastoiminnan osalta. Alue-toimistomallia ja vastuuta aluetoimiston henkilöstöstä on tarkennettu kesäkuun alussa. Aluetoimistopäällikkö toimii jatkossa esihenkilönä koko aluetoimiston henkilöstölle, pois lukien Hollolan aluetoimisto, jossa koko alueen yhteisten palveluiden henkilöstö on kehityspäällikön alaisuudessa. Elokuun alussa aloittivat myös koordinoivat asiantuntijat (kaksi henkilöä), jotka kehittävät ja koordinoivat henkilöasiakas- ja yrityspalvelujen prosesseja ja toimintaa tukien näin aluetoimistopäällikköjen työtä.

Kuntayhteistyö on käynnistynyt kuntien palvelujen tuottamisen osalta, perustuen kuntakohtaisiin palvelusopimuksiin. Asiakasohjaus yksittäisen kunnan palveluihin on aloitettu ja vakiinnutetaan syksyn 2025 aikana. Valtion ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) vastaa työvoimaviranomaisten asiakastietojärjestelmästä (A-TMT), johon työvoimaviranomainen kirjaa asiakkaan työnhakusuunnitelman, ja siihen liittyvät toimenpiteet lausuntoineen. Työvoimaviranomaisella on A-TMT-järjestelmän käyttöoikeus virkatehtävän perusteella. Kuntien työntekijät Päijät-Hämeen työllisyysalueella ovat saamassa asteittain käyttäjätunnuksia asiakas-

työn tekemisen tukemiseksi. Tunnuksia myönnetään Hollolan kunnan ja Orimattilan kaupungin kanssa tehtävien pilottien kokemuksen pohjalta asteittain. Järjestelmän käyttäjätunnuksilla voi olla suppeat tai laajat käyttöoikeudet, työntekijän tehtäväkuvan mukaan. Päijät-Hämeen työllisyysalueen vastuukunta Hollola on vastuussa käyttöoikeuksien jakamisesta, ja niiden tietosuojaan pohjautuvasta käytöstä. Tämän takia järjestelmän käyttöönotto ensin pilotoidaan, ja otetaan asteittain käyttöön käyttäjätunnuksien saajia perehdyttäen.

Yrityksiin suuntautuvaa yhteistyötä on rakennettu elinvoimayhtiö Ladecin kanssa, jonka toimintaan on liittynyt vuoden 2025 alusta viimeiset kolme Päijät-Hämeen kuntaa. Päijät-Hämeen työllisyysalueen työnantaja- ja yrityspalveluista on ilmoitettu kuntayhteishenkilöt Ladecin toimijoille, ja yhteiset säännölliset tapaamiset ovat aloitettu kolmikantana työvoimaviranomaisen, kunnan ja Ladecin yhteyshenkilöiden kesken, hieman eri taajuudella eri kunnissa. Vastuukunta Hollola on antanut Ladecille tehtäväksi syksyille 2025 rakentaa työllisyyttä edistävä yritys-lähtöinen toimintamalli, jossa on konkretisoitu ja roolitettu yhteinen formaatti selkeän, vaikuttavan ja

 Ensimmäinen toimintavuosi on kulunut toiminnan sopeuttamisessa ja vakauttamisessa kuntakenttään niin henkilöstön kuin asiakastoiminnan osalta.

yhdenmukaisen toimintamallin luomiseksi. Yhteistoiminnan on edistettävä yritysten toimintaedellytyksiä ja kasvatettava kuntien elinvoimaa niin, että yritystä kontaktoidaan ja tuotetaan yritykselle sen tarvitsemaa palvelua verkostona. Elinvoimayhtiön ja työvoimaviranomaisten yhteistoiminnalle on myös tärkeää luoda tavoitteet, ja niille mittarit, joilla voidaan tehdä näkyväksi toiminnan onnistuminen. Mittariasetantaa tehdään yhteistyössä Lahden kaupungin työllisyyspalvelujen kanssa, joiden kanssa Päijät-Hämeen työllisyysalueella on yhteistyösopimus yritys- ja työnantajapalveluista. Yritysyhteistyön tukemisessa on myös oleellista pitää mukana alueen ammatillisen koulutuksen päätoimija Koulutuskeskus Salpaus, jonka asiakkaita maakunnassa toimivat yritykset myös usein ovat.

Palvelukuvaus

Päijät-Hämeen työllisyysalue toimii Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien edustajista koostuvan työllisyyslautakunnan ohjauksessa tuottaen lakisääteisiä työvoimapalveluja yhdeksän kunnan työnhakija-asiakkaille ja yritysasiakkaille. Työvoimapalvelujen henkilöstö on keskitetty kolmeen aluetoimistoon; Heinola, Hollola ja Orimattila. Aluetoimistoista käsin tuodaan asiakaspalvelut kaikkiin kuntiin, tarjoten asiakaspalvelua myös kasvokkain.

Kuntakohtaiset palvelusopimukset tukevat viranomaispalveluja tuottaen asiakkaan työllistymistä edistäviä tekijöitä ja/tai työllistymisen esteitä.

” Työllisyysalue tarjoaa lakisääteiset työvoimapalvelut yhdeksän kunnan alueella – tavoitteena nopea ja kohdennettu työllistyminen.

Palvelusuunnitelma 2026

Tavoitteena on rakentaa jo syksyn 2025 aikana selkeä ja tehokas palvelumalli, joka tukee asiakkaiden nopeaa työllistymistä ja varmistaa, että palvelut kohdentuvat oikein. Palvelumalli on käytössä kokonaisuudessa vuonna 2026. Asiakkaat jaetaan kahteen pääsegmenttiin: suoraan työmarkkinoille meneviin sekä työllistymisen tukea tarvitseviin. Molemmissa segmenteissä keskeisenä periaatteena on asiakkaan työllistymisen näkymän arviointi. Erityisesti niiden asiakkaiden kohdalla, joilla ei ole selkeää työllistymisen näkymää, korostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon verkostotyötä ja myös kuntien palveluita.

Suoraan työmarkkinoille menevät ovat asiakkaita, joilla on valmius työllistyä heti tai vähäisellä tuella. Heille tarjotaan laadukas ja yhtenäinen alkukartoitus, jonka tavoitteena on kerätä työnvälityksen kannalta olennaiset tiedot kuten työkokemus, osaaminen, koulutus, taidot ja pätevyudet sekä myös oma motivaatio ja ajatukset työllistymisestä sekä sen vaihtoehtoista. Näitä tietoja pidetään aktiivisesti ajan tasalla, jotta työnvälitys voi toimia tehokkaasti. Asiakkaiden työllistymistä tuetaan vahvoilla työnantajapalveluilla sekä osaamisen kehittämisen palveluilla, jotka vastaavat alueellisiin tarpeisiin. Tämän segmentin tavoitteena on kehittää toimivia ja vahvoja prosesseja työnantajien ja työnhakijoiden välille, tuottaa ajankohtaista työmarkkinatietoa ja varmistaa osaamisen kehittämispalveluiden kohdentuminen oikein. Yhteistyötä kuntien ja elinvoimayhtiön kanssa vahvistetaan ja monipuolistetaan, jotta voidaan luoda nopeita toimintamalleja sekä negatiivisiin että positiivisiin muutoksiin. Negatiivisissa muutoksissa painopiste on nopeissa uudelleentyöllistymisen malleissa (muutos-turva) ja työllistävien toimialojen kartoittamisessa, kun taas positiivisissa muutoksissa varmistetaan, että osaavaa työvoimaa on saatavilla vastaamaan kasvavaan tarpeeseen (sijoittumispalvelut).

Työllistymisen tukea tarvitsevat asiakkaat ovat niitä, joilla ei ole selkeää näkymää työmarkkinoille tai jotka tarvitsevat merkittävää tukea ennen työllistymistä. Tämän segmentin palveluissa painotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon verkostotyötä. Asiakkaille tehdään työllistymisen näkymän arviointi ja heidän työkykyään sekä työllistymisvalmiuksiaan vahvistetaan tukipalveluiden avulla. Näin varmistetaan, että heille syntyy realistinen ja toimiva polku työmarkkinoille.

Kaikkien asiakkaiden palvelupolku käynnistyy Vahva alku -tiimissä, joka tarjoaa alkupalvelut. Näihin sisältyvät työttömyysturvan tarkistus, tietojen ajantasaisuus, alkuhaastattelu valmiin rungon mukaisesti sekä ensiohjaus tarpeen mukaan työnvälitykseen, palveluihin, sosiaali- ja terveyspalveluihin tai tarkempaan palvelutarpeen arviointiin esimerkiksi

TYM-palvelussa (Lakisäätöinen työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli). Lopuksi asiakas segmentoidaan. Suoraan työmarkkinoille menevät jatkavat Vahva alku -tiimin asiakkuudessa ja etenevät alueellisiin työnvälityksen ja osaamisen kehittämisen palveluihin, kun taas työllistymisen tukea tarvitsevat ohjautuvat verkostotyön ja tukipalveluiden piiriin.

Toimintamallin vaikutukset ovat monitasoisia. Asiakkaiden näkökulmasta palvelupolku on selkeä, tiedot pidetään ajantasaisina ja ohjautuminen oikeaan palveluun tapahtuu nopeasti. Työnantajien näkökulmasta vahvat työnantajapalvelut, ajankohmainen työmarkkinatieto ja osaavan työvoiman saatavuus vahvistavat alueellista kilpailukykyä. Yhteistyön näkökulmasta toimintamalli perustuu tiiviiseen yhteistyöhön kuntien, elinvoimayhtiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon verkoston kanssa. Tämä mahdollistaa nopeat reagoinnit sekä negatiivisiin että positiivisiin työmarkkinamuutoksiin.

Osaamisen kehittämiseksi asiakkailta on käytössä työllisyyspoliittisina koulutuksina omaehtoinen koulutus työttömyystuella, oppilaitoksille valtionosuusrahoitteinen ammatillinen tutkintotavoitteinen koulutus ja lisä- ja täydennyskoulutus hankintoina. Koulutusten suuntaamispäätökset ja opiskelijavalinnat suunnataan työmarkkinoiden mukaisesti. Työssä-

käyntialue ja työvoiman kysyntä ylittää kuntarajat, joten päätöksiä ja organisointia tehdään yhteistyössä Lahden työllisyyspalveluiden kanssa yhteistyösopimuksen mukaisesti. Rekrytointikoulutusta voidaan järjestää työnantajan tarpeeseen, ja ensisijaisesti tulosperusteisena. Koulutuspalveluiden toteuttamisessa Salpaus on vahva kumppani.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2027–2029

Työvoimapolkujen taloussuunnitelmavuosina ylläpidetään talousarvion mukaista palvelutuotantoa ja kehitetään palveluja entistä ketterämmäksi vuosien 2025 ja 2026 toimintavuosien jälkeen. Toiminnan vakiintumisen jälkeen on mahdollista rakentaa palveluja entistä kuntakohtaisemmiksi, vastaten yksittäisen kunnan työttömyyden aiheuttamaan tilanteeseen.

Toiminnan vakiinnuttamisen kannalta on tärkeää kiinnittää huomiota resurssien pysyvyyteen ja kyvykkyyteen, jotta palvelutuotantoa on mahdollista jatkaa ja kehittää toiminnan käynnistämisen jälkeen. Tämä edellyttää riittävää resurssointia, osaavan henkilöstön saatavuutta ja jatkuvaa koulutusta, jotta palvelut voivat kehittyä ja vastata tulevaisuuden haasteisiin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Valtuustoa nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Päijät-Hämeen työllisyysalueen toiminta toteutetaan talousarvion mukaan.	Työllisyysalueen tulos päättyy nolnaan.

Vastuutaho: Anne Tapaila, työllisyysaluejohtaja

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

• Työllisyysaluepalvelut	TA 2025	1.6.2025	TA 2026
Työnhakijoiden määrä	6 585	6 599	6400
Työttömien määrä työllisyysalueella	4 061	4 269	4100
Laajan työttömyyden määrä työllisyysalueella	5 476	5 312	5200
Työvoiman määrä työllisyysalueella	36 348	36 114	36 000
Vieraskielisen työvoiman määrä työllisyysalueella	1 075	1 075	1200
Työttömyysaste % alueella keskiarvo	11,2	11,6	11,4

TP tilinpäätös, TA talousarvio

Oletukseksi on laitettu talousarviovuodelle 2026 nyt ennustettu tilanne 31.12.2026 (TA2026). Työnhakijoiden ja työttömien määrä on käntymässä laskuun ennustetun suhdanteen nousun vuoksi. Lähtötaso on kuitenkin korkeampi 31.12.2025, kuin vuodelle talousarvio 2025 on ollut 31.12.2024 tilanteen tieto.

• Päijät-Hämeen työllisyysalue

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Tuloslaskelma. Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Liikevaihto	0	8 344 700	8 556 200	2,5 %	8 795 800	8 989 300	9 187 100
Muut tuet ja avustukset	0	1 212 214	0	-100,0 %	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	0	-1 253 800	-1 141 300	-9,0 %	-1 152 000	-1 210 900	-1 244 100
Aineet tarvikkeet ja tavarat	0	-15 000	-27 300	82,0 %	-27 800	-28 300	-28 800
Palvelujen ostot	0	-1 238 800	-1 114 000	-10,1 %	-1 124 200	-1 182 600	-1 215 300
Henkilöstökulut	0	-3 776 400	-4 284 900	13,5 %	-4 451 900	-4 563 400	-4 663 700
Palkat ja palkkiot	0	-3 051 400	-3 473 600	13,8 %	-3 609 000	-3 699 300	-3 780 700
Henkilösivukulut	0	-725 000	-811 300	11,9 %	-842 900	-864 100	-883 000
Eläkekulut	0	-639 600	-681 000	6,5 %	-707 600	-725 300	-741 300
Muut henkilösivukulut	0	-85 400	-130 300	52,6 %	-135 300	-138 800	-141 700
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-40 000	—	-40 000	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	0	-4 526 714	-3 090 000	-31,7 %	-3 151 900	-3 215 000	-3 279 300
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	0	0	0	—	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	—	0	0	0
Vyörytyserät	0	0	0	—	0	0	0
Vyörytyserämenot	0	-783 000	-390 000	-50,2 %	-402 100	-411 300	-419 900
Vyörytyserätulot	0	783 000	390 000	-50,2 %	402 100	411 300	419 900

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ARVIO VASTUUALUEKOHTAISESTA MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMISESTA

• Hallinto ja lautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	-	-	0	-	0	0	0
Toimintakulut	-	-783 000	-390 000	-50,2 %	-402 100	-411 300	-419 900
Toimintakate	-	-783 000	-390 000	-50,2 %	-402 100	-411 300	-419 900
• Työllisyysalue -palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	-	9 556 914	8 556 200	-10,5 %	8 795 800	8 989 300	9 187 100
Toimintakulut	-	-8 773 914	-8 126 200	-7,4 %	-8 353 700	-8 578 000	-8 767 200
Toimintakate	0	783 000	430 000	-45,1 %	442 100	411 300	419 900
Poistot ja arvonalentumiset	-	-	-40 000	-	-40 000	-	-
TILIKAUDEN TULOS	0	783 000	390 000	-50,2 %	402 100	411 300	419 900

ARVIO MAKSUOSUUKSISTA KUNNITTAIN

Kuntien maksuosuudet 2026	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	Iitti	Kärkölä	Orimattila	Padasjoki	Sysmä	Yhteensä
Maksuosuus laaja työttömyys, toimintamenot * 75 %	554 600	203 300	1 700 800	1 351 700	480 100	360 300	1 333 600	206 300	226 500	6 417 200
Maksuosuus 18-64 -vuotiaat, toimintamenot * 20 %	153 600	44 500	354 700	489 000	128 800	90 800	340 100	47 900	61 600	1 711 000
Maksuosuus vieraskieliset, toimintamenot * 5 %	34 300	11 200	122 100	99 100	19 500	27 700	89 900	9 900	14 300	428 000
Yhteensä	742 500	259 000	2 177 600	1 939 800	628 400	478 800	1 763 600	264 100	302 400	8 556 200
Maksuosuus 2025	709 700	259 200	2 129 800	1 909 400	609 600	468 400	1 682 800	261 600	314 200	8 344 700
Muutos TA 2026/TA 2025, eur	32 800	-200	47 800	30 400	18 800	10 400	80 800	2 500	-11 800	211 500
Muutos TA 2026/TA 2025, %	4,60 %	-0,10 %	2,20 %	1,60 %	3,10 %	2,20 %	4,80 %	1,00 %	-3,80 %	2,50 %

ARVIO MAKSUOSUUKSISTA KUNNITTAIN

Kuntien maksuosuudet 2027	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Orimattila	Padasjoki	Sysmä	Yhteensä
Maksuosuus laaja työttömyys, toimintamenot * 75 %	570 100	209 000	1 748 500	1 389 500	493 500	370 400	1 370 900	212 100	232 800	6 596 800
Maksuosuus 18–64 -vuotiaat, toimintamenot * 20 %	157 900	45 800	364 700	502 700	132 400	93 300	349 600	49 400	63 300	1 759 100
Maksuosuus vieraskieliset, toimintamenot * 5 %	35 300	11 600	125 500	101 900	20 100	28 400	92 200	10 200	14 700	439 900
Yhteensä	763 300	266 400	2 238 700	1 994 100	646 000	492 100	1 812 700	271 700	310 800	8 795 800

Kuntien maksuosuudet 2028	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Orimattila	Padasjoki	Sysmä	Yhteensä
Maksuosuus laaja työttömyys, toimintamenot * 75 %	582 600	213 600	1 786 900	1 420 100	504 400	378 500	1 401 100	216 800	237 900	6 741 900
Maksuosuus 18–64 -vuotiaat, toimintamenot * 20 %	161 400	46 800	372 700	513 700	135 400	95 400	357 300	50 500	64 700	1 797 900
Maksuosuus vieraskieliset, toimintamenot * 5 %	36 100	11 800	128 200	104 100	20 500	29 100	94 200	10 400	15 100	449 500
Yhteensä	780 100	272 200	2 287 800	2 037 900	660 300	503 000	1 852 600	277 700	317 700	8 989 300

Kuntien maksuosuudet 2029	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Orimattila	Padasjoki	Sysmä	Yhteensä
Maksuosuus laaja työttömyys, toimintamenot * 75 %	595 400	218 300	1 826 200	1 451 300	515 500	386 900	1 431 900	221 500	243 200	6 890 200
Maksuosuus 18–64 -vuotiaat, toimintamenot * 20 %	165 000	47 800	380 800	525 100	138 300	97 500	365 200	51 600	66 100	1 837 400
Maksuosuus vieraskieliset, toimintamenot * 5 %	36 900	12 100	131 100	106 400	21 000	29 700	96 300	10 600	15 400	459 500
Yhteensä	797 300	278 200	2 338 100	2 082 800	674 800	514 100	1 893 400	283 700	324 700	9 187 100

Kuntien maksuosuudet lasketaan yhteistoimintasopimuksessa sovitun kaavan mukaan ja ne tarkistetaan vuosittain (Yhteistoimintasopimus Päijät-Hämeen työllisyysalueen muodostamisesta ja lakisääteisten palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta).

Yhteiset kustannukset

Kustannuksista 75 % jaetaan kunnittain työttömien ja palvelujen piirissä olevien suhteessa (laaja työttömyys).

Kustannuksista 20 % jaetaan kuntien 18–64-vuotiaiden asukasmäärän suhteessa.

Kustannuksista 5 % jaetaan kunnittain vieraskielisten lukumäärän suhteessa.

Laajan työttömyyden kohdalla lukuna käytetään 12 kuukauden keskiarvoa (1.1.–31.12.)

Kahden viimeisen jakotavan kohdalla lukuina käytetään kyseisten määritelmien (18–64-vuotiaat, vieraskieliset) tilastokeskuksen viimeisintä arviota (31.12.).

Asiakkaisiin suoraan kohdentuvat kustannukset (palvelut, tuet) laskutetaan aiheuttamisperiaatteella kyseiseen kuntaan.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Kim Strömmer

sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uudistuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäävät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Aikaisemmat strategisten ohjelmien tavoitteet ovat palvelualueen kehittämistyön pohjana nyt ja tulevana vuosina. Uutta toteutukseen tuo se, että toimenpiteet avataan eri ikäryhmien osalta erikseen. Lasten ja nuorten osalta on jo paljon toimintamalleja, mutta työikäisten ja ikäihmisten toimintamalleja kehitetään lisää. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan someturva-ohjelman avulla kaikilla kouluilla. Perhekeskustuksen kehittämistä jatketaan ja tässä on elintärkeä yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2026 aikana.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitetään ja sopeutetaan joustavasti vastaamaan hoidontarvetta. Osallistumisasteen nousu on myös mahdollinen vuoden 2026 aikana, jolla voi olla vaikutusta paikkojen saatavuuteen. Varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen vaikuttaa paljon asiakkaiden valinnat, joten sen ennustettavuus on usein vaikeaa. Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa vuoden 2025 palveluverkkomuutos muokkasi palveluverkkoa. Tiilikankaan yksikön oppilaat ja henkilökunta sijoitettiin uusiin tiloihin 1.8.2025. Vuoden 2025 aikana on tehty koulupiiri- ja oppilasennusteiden tarkastelua tulevien vuosien oppilasvirtojen ohjausta varten.

Lukuvuonna 2024–2025 perusopetuksessa oli 2 380 oppilasta. Lukuvuonna 2025–2026 oppilaita oli 2 251 elokuun 15. päivänä. Edelliseen lukuvuoteen verrattuna oppilasmäärä väheni 129 oppilaalla. Oppilaiden tuen tarve ja koulupudokkuus on asioita, joihin etsimme ratkaisuja sekä toimintamalleja myös tulevana vuonna. Palvelun uudet toimintamallit esimerkiksi koulupudokkuuden ehkäisyä varten perustetut ryhmät ovat olleet hyvä lisätukimuoto palvelun sisällä.

Kankaan koulun rakennus tuhoutui 10.8.2025 tulipalossa. Palon vaikutuksia vuoden 2025 talousarvioon selvitetään syksyn aikana ja tapahtumaan liittyvät talousarviomuutokset tuodaan valtuuston päätettäväksi. Ratkaisulla on vaikutusta, mikäli esimerkiksi moduuliratkaisu valitaan.

Kunnanhallitus päätti 18.8.2025 käynnistää Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmatyön. Palvelusuunnitelman tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaistarkastelu siten, että siinä tarkastellaan ja yhteensovitetaan paitsi valtuuston toivomusponnen ja valtuustoaloitteen sisältämiä kysymyksiä, myös valtuustokaudella 2021–2025 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan erillisarviointeja ja -päätöksiä (muun muassa 5.-6. luokkien palauttamista kyläkouluihin, lukiokoulusta ja oppilaaksiottoalueita, Salpakankaan ja Heinsuon koulujen oppilasohjausta), palveluverkkoa sekä elinkaarikoulujen Heinsuon ja Kalliolan sekä Kankaan koulun tulevaisuutta osana kokonaisuutta. Keskeistä suunnitelmassa on yhteensovittaa myös oppilaiden tuen palveluja, palvelualueen lasten ja nuorten palveluja sekä elinvoiman palvelualueen siivous- ja ruokahuollon ja joukkoliikenteen palveluja.

Palvelusuunnitelman tarkoituksena on luoda valtuustokauden yli ulottuva (2030–2035) kokonaisvaltainen laadukkaiden palvelujen, investointien ja talouden yhteensovittava tarkastelu. Suunnitelma sisältää myös esitettävät poliittiset tavoitteet ja linjaukset. Tähän liittyen Hollolan varhaiskasvatuksen

ja perusopetuksen palvelusuunnitelmaa varten on perusteltu nimetä poliittinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on ylläpitää ryhmien tietoisuutta ja sitoutumista laaja-alaiseen valmisteluun.

Palvelusuunnitelman keskeinen osa on palvelutarpeen arviointi. Pohjatyö on tarkoituksenmukaista tehdä laaja-alaisesti ja ammatillisesti hyödyntäen valtakunnallisten vastaavien selvitysten toteuttamismalleja analyysin luotettavuuden ja vertailtavuuden lisäämiseksi. Suunnitelman toteuttaa FCG Oy (Finish Consulting Grop Oy).

Oppimisen tuen uudistukseen liittyen Opetushallitus on antanut 13.2.2025 määräyksen perusopetuksen järjestäjille. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta on 20.8.2025 hyväksynyt tarvittavat muutokset opetussuunnitelmaan. Jatkossa perusopetuslaissa säädetään nykyisten tuen tasojen sijaan konkreettista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista, joiden lähtökohtana ovat oppilaiden tuen tarpeet.

Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön. Uudistuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen kuuluvat ryhmämuotoiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat viimesijaiset toimet.

Vapaa-aikapalveluiden osalta vuoden 2026 suurin muutos palvelurakenteeseen on oman uimahallin peruskorjauksen valmistuminen. Samalla vuonna 2025 kuntakeskukseen avattavan nuorisotila tuo varmasti hyvän pysyvän ratkaisun kunnan nuorisotiloihin. Tilasta on tehty toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus, joka astui voimaan 1.8.2025. Tilaa käytetään Hollolan kunnan vapaa-aikapalveluiden toimintoihin ja ensisijainen käyttötarkoitus on avoin nuorisotilatoiminta.

Palvelualueen valmiussuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2024 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa. Valmiussuunnitelman liitteiden päivittämistä jatketaan ja toimintakortteja lisätään. Hyväksytty valmiussuunnitelma vaatii myös päivitystä vuoden 2026 aikana.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyk-

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

sen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kokonaisuudet. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Palvelusuunnitelma 2026

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsu ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän

” Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2027–2029

Palvelualueen toiminnassa painottuvat kehittämyönteisyys, tulevaisuusorientaatio, ennakointi ja yhdessä tekeminen. Tulevien vuosien osalta asiakasmäärien muutokset ja niiden vaikutukset. Henkilöstömäärää seurataan ja suhteutetaan vastamaan asiakastarvetta. Asiakaskohtaukset ja -kokemus on ollut aikaisempina vuosina keskiössä ja niiden kehittämistä jatketaan yhdessä palvelualueen esihenkilöiden kanssa. Palvelualueen strategista ohjelmista syntyy jatkumo tulevien vuosien hyvinvointityölle.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Valtuustoa nähden sitovat tavoitteet

Digikompetenssin vahvistaminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha
<p>Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/ toteuttamisen tapoja.</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa 1 digilaite/7 lasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • lähtötaso 90 % • tavoitetaso 100 % 	<p>Digilaitteiden vuokrat 3–6-luokkalaiset ja 7–9 luokkalaiset sekä varhaiskasvatus.</p>
<p>Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) • uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua • kyvykkyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu. 	<p>Henkilökohtainen digilaite käytössä kaikilla 3–6 - ja 7–9 -luokkalaisilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • lähtötaso 3–5 ja 7–8 luokkalaisilla digilaite <p>Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin</p> <ul style="list-style-type: none"> • lähtötaso 85 %, tavoitetaso 2026 100 % <p>Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähtötaso 70 %, tavoitetaso 100 % 	<p>Opetushenkilöstön puhelin hankinnat.</p>

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Tuloslaskelma. Sitova toimintakate.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot							
Myyntituotot	2 391 141	1 931 900	2 059 800	6,6 %	2 062 300	2 064 900	2 067 500
Maksutuotot	907 913	900 000	1 159 600	28,8 %	1 159 600	1 159 600	1 159 600
Tuet ja avustukset	673 873	618 500	468 500	-24,3 %	468 500	468 500	468 500
Muut toimintatuotot	180 096	66 300	158 300	138,8 %	158 300	158 300	158 300
Toimintatuotot	4 153 023	3 516 700	3 846 200	9,4 %	3 848 700	3 851 300	3 853 900
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-29 207 689	-29 628 400	-31 432 900	6,1 %	-32 644 100	-33 459 400	-34 295 300
Palkat ja palkkiot	-23 620 329	-23 982 100	-25 440 100	6,1 %	-26 419 300	-27 079 500	-27 756 000
Henkilösivukulut	-5 587 361	-5 646 300	-5 992 800	6,1 %	-6 224 800	-6 379 900	-6 539 300
Eläkekulut	-4 921 463	-4 963 800	-5 039 600	1,5 %	-5 233 500	-5 364 200	-5 497 700
Muut henkilösivukulut	-665 898	-682 500	-953 200	39,7 %	-991 300	-1 015 700	-1 041 600
Palvelujen ostot	-15 290 534	-14 753 700	-16 029 000	8,6 %	-16 223 000	-16 546 300	-16 875 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 072 615	-1 126 100	-1 126 100	0,0 %	-1 147 500	-1 169 100	-1 191 000
Avustukset	-1 385 506	-1 487 500	-1 404 400	-5,6 %	-1 432 400	-1 461 000	-1 490 100
Muut toimintakulut	-10 896 420	-10 913 900	-11 314 900	3,7 %	-11 540 200	-11 770 300	-12 004 800
Toimintakulut	-57 852 764	-57 909 600	-61 307 300	5,9 %	-62 987 200	-64 406 100	-65 856 900
Toimintakate	-53 699 741	-54 392 900	-57 461 100	5,6 %	-59 138 500	-60 554 800	-62 003 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 200	0	0	—	0	0	0
Vuosikate	-53 700 941	-54 392 900	-57 461 100	5,6 %	-59 138 500	-60 554 800	-62 003 000
Poistot ja arvonalentumiset	-32 431	-49 000	-41 500	-15,3 %	-70 100	-100 500	-100 400
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-53 733 372	-54 441 900	-57 502 600	5,6 %	-59 208 600	-60 655 300	-62 103 400

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ERITTELY MÄÄRÄRAHOISSA JA TULOARVIOSSA

Muutos	1000 euroa
Toimintatuotot	
Hanketulojen muutokset	-154
Hoitopäivämaksujen vähennys	-140
Kotikuntakorvaustulojen lisäys	132
Uimahallin lipputulot	400
Uimahallin kahvilamyynti	40
Uimahallin tilojen vuokraustulot	16
Toimintakulut	
Piipahluksen sisäinen laskutus	-8
vuokratilakustannusten muutos	-678
Hankemenojen muutokset	-21
Sisäisten ICT-palvelujen kustannusnousu	211
Sisäisten henkilöstö- ja talouspalveluiden kustannusnousu	774
Järjestelmäasiantuntijan palkka	49
Siivouskustannusten vähennys	-113
Ateriakustannusten kasvu	17
Palveluseleiden lisäys	131
Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen sekä yksityisen hoidon tuen kuntalisän vähennys	-109
IT-laitteiden vuokratilakustannusten kasvu	30
Kotikuntakorvausmenojen kasvu	77
Uimahallikuljetuksien vähentyminen	-43
Uimahallin vuokran lisäys	1 094
Uimahallin kahvion elintarvike- ja henkilöstökustannusten lisäys	111
Uimahallin siivouskustannus	171
Palkkakustannusten kasvu, henkilöstökustannusten siirto strategisista määrärahoista yksiköiden kustannuksiin	153
Harrastamisen Suomen mallin kuljetuskustannukset	200

ARVIO VASTUUALUEKOHTAISESTA MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMISESTA

Sitova toimintakate

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto							
Toimintatuotot	539 137	607 700	454 000	-25,3 %	454 000	454 000	454 000
Toimintakulut	-1 924 901	-1 975 100	-2 029 800	2,8 %	-2 092 400	-2 140 400	-2 189 200
Toimintakate	-1 385 764	-1 367 400	-1 575 800	15,2 %	-1 638 400	-1 686 400	-1 735 200
• Varhaiskasvatuspalvelut							
Toimintatuotot	869 339	961 000	838 900	-12,7 %	838 900	838 900	838 900
Toimintakulut	-18 359 287	-18 613 000	-19 294 700	3,7 %	-19 892 200	-20 347 200	-20 813 600
Toimintakate	-17 489 948	-17 652 000	-18 455 800	4,6 %	-19 053 300	-19 508 300	-19 974 700
• Perusopetuspalvelut							
Toimintatuotot	2 182 405	1 658 500	1 737 700	4,8 %	1 737 700	1 737 700	1 737 700
Toimintakulut	-33 536 977	-33 692 800	-34 419 000	2,2 %	-35 294 700	-36 087 100	-36 897 000
Toimintakate	-31 354 572	-32 034 300	-32 681 300	2,0 %	-33 557 000	-34 349 400	-35 159 300
• Vapaa-aikapalvelut							
Toimintatuotot	562 142	289 500	815 600	181,7 %	818 100	820 700	823 300
Toimintakulut	-4 031 599	-3 628 700	-5 563 800	53,3 %	-5 707 900	-5 831 400	-5 957 100
Toimintakate	-3 469 457	-3 339 200	-4 748 200	42,2 %	-4 889 800	-5 010 700	-5 133 800

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
• Varhaiskasvatus			
0–6 vuoden ikäluokka yhteensä 31.12	1 311	1 350	1 300
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osallistumisaste %			81 %
joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	608	620	600
joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	19	24	20
joista kunnan tukemassa yksityisessä päivähoitossa	161	159	143
palvelusetelillä	104	100	90
yksityisen hoidon tuella	54	55	50
ostopalveluna	3	4	3
joista esiopetuksessa	209	210	201
ostopalveluna (ruotsinkielinen)			-
joista esiopetuksen lisäksi päivähoitossa	176	175	170
ostopalveluna (ruotsinkielinen)			-

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Kotihoidontuki			
Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	185	195	180
Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	234	250	225
Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	4 270	4 254	3 970

• Perusopetus

Lapsia perusopetuksessa	2 349	2 360	2 260
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	190	209	180
Pidennettyjen oppivelvollisten määrä	35	32	33
Oppilaskohtaista tukea saavien oppilasmäärä			500
Oppilaiden poissaolojen määrä			alle 115 000 tuntia
Vaille jatko-opintopaikkaa jääneiden määrä			-
Oppilaiden määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista			22 %

• Kirjastopalvelut

Lainausten määrä	282 683	280 000	280 000
Kävijöiden määrä	209 265	215 000	215 000
Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen:			
- omatoimiaika (tuntia/viikko)	132	132	132
- kirjastoauto (tuntia/vuosi/keskimäärin), 60 pysäkkiä	678	850	513
- palveluaika (tuntia/viikko)	76	76	76

• Nuorisopalvelut

Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0–28-vuotiaat) / lukumäärä	6 153	6 280	6 132
---	-------	-------	-------

• Liikuntapalvelut

Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	29 951	-	80 000
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	174/700	150	150/700
Kunnan järjestämien ryhmäliikuntatuntien määrä			960

• Muut

Wellamo-opisto, opetustunteja	9 377	9 974	9 974
-------------------------------	-------	-------	-------

TP tilinpäätös, TA talousarvio

Heli Randell
elinvoimajohtaja

Lakiin perustuvat muutokset siirryttäessä vuoteen 2026

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä lakimuutoksen valmistelu, joka koskee kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista siten, että kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu siirtyisi kunnille. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026, mutta palveluiden järjestämisvastuu siirtyisi kunnille vuoden 2027 alusta.

Jatkuvat lainsäädäntömuutokset määrittävät viranomaistoiminnan muutoksia. Vuoden 2026 aikana odotetaan myös varmistuvan, miten rakennusvalvontauudistus sekä alueidenkäyttölain (AkL) ja vesihuoltolain uudistukset etenevät. Lakimuutosten voimaantulon ajankohdan ja mahdollisten siirtymäsäännösten odotetaan varmistuvan 2026 aikana. Lakimuutosten etenemisen myötä on tehtävä tarpeelliset muutokset toiminnan järjestämiseen ja hallintosääntöön.

Toiminnalliset muutokset

Työllisyyspalveluiden toiminnassa nousee entistä vahvempana elinkeinopalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö ja yrityksille tarjottavien palveluiden ratkaisut. Ratkaisuja yrityksille käydään esittelemässä yrityksille yhdessä työllisyys- ja elinvoimapalveluiden kanssa sekä hyödynnetään Ladecin tarjoamia palveluita. Tämän lisäksi nuorten palveluissa Ohjaamo-toimintaa ja nuorisopalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä tiivistetään sekä huomioidaan kotoutumislain muutos ja sitä kautta vastuiden kasvaminen kuntasektorilla. Kunnan työllisyyspalvelut tuottavat hollolalaisille työnhakijoille valmennuksia, jotka keskittyvät ihmisten työllistämiseen ja työkyky-arvioihin. Näihin palveluihin ohjataan asiakkaat

Vesihuoltolaitoksen tulot riippuvat vedenkulutuksesta sekä liittymismaksuista, jotka vaihtelevat vuosittain myös maailmanlaajuisista kriiseistä ja taloustilanteesta johtuen. Talouden tasapainossa pitämiseksi sekä kiihtyviin saneerausinvestointeihin

” Elinvoiman palvelualue edesauttaa monipuolisten asumismahdollisuuksien syntymistä ja huolehtii yritysten toimintaedellytysten kehittämistä.

varautuen joudutaan jatkossakin arvioimaan vesihuoltolaitoksen asiakasmaksuja.

Puunmyyntitulot ovat vaihdelleet vuosittain. Jatkossa pyritään pitämään vuosittaiset tulot tasaisina metsäsuunnitelmaa noudattamalla. Lisäksi seurataan energiapuumarkkinan korkeasuhdannetta ja pyritään hyödyntämään sitä.

Suomessa kuituoperaattorit ovat aloittaneet vahvan laajentumisen vuoden 2024 aikana. Asiakaspalautteiden perusteella tämä on näkynyt asukkaiden arjessa negatiivisella tavalla. Töiden valvontaan ja valmistumisen seurantaan kiinnitetään yhä enemmän huomiota.

Katualueiden ja yleisten alueiden hoidon kilpailutus järjestettiin vuonna 2025, uusi toimija aloittaa 1.10.2025. Kausi kestää viisi vuotta (+ kahden vuoden optio). Ennenaikaisella hankinnalla tavoitellaan kunnossapitolaadun toteutumista tavoitellun laatuasteen mukaan, joka näkyyne asiakaskyselytulosten parantamista.

Kärkitoimintojen edistäminen

Hollola-talon edistäminen on edennyt siten, että kohteen rakentaminen on sijoitettu vuoden 2026–2027 investointiohjelmaan (ohjelma hyväksytään valtuus-

tossa 10.11.2025). Syyskuun lopussa 2025 tavoitteena on, että rakentaminen aloitetaan viimeistään syyskuussa 2026.

Maanhankinta on kunnan pitkäaikaisen kehittämisen edellytys. Resurssien kohdistaminen maanhankintaan ja sen priorisointi on edelleen keskiössä.

Yritysten sijoittuminen kuntaan on erittäin tärkeää kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Yritystonttien myynnin ja uusien yritysten sijoittumisen eteen työskennellään aktiivisesti. Tätä työtä tehdään yhteistyössä Ladecin kanssa.

Palvelualueen talous

Vuosi 2025 oli viimeinen investointivuosi, joka toteutetaan syksyllä 2024 hyväksytyin investointitason mukaan. Uusien linjausten mukaan tulevien vuosien investoinneissa huomioidaan asetetut poistotavoitteet.

Käyttösuunnitelmatalous on tasapainossa. Talouden liikkumavara etenkin työmarkkinatuen kuntasuosuksien kustannuksissa on kriittinen, tilannetta seurataan aktiivisesti.

Palvelukuvaus

Elinvoiman palvelualue edesauttaa monipuolisten asumismahdollisuuksien syntymistä ja huolehtii yritysten toimintaedellytysten kehittämistä. Palvelualue tuottaa asumisen ja elinkeinoelämän tarvitsemat maankäytön ja kuntatekniikan palvelut ja vastaa rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen palveluiden järjestämisestä. Lisäksi palvelualue huolehtii työllisyysasioista (kuntapalvelut,

ei lakisääteiset palvelut), elinkeinotoimen tehtävistä, joukkoliikennepalveluista (LSL) sekä päiväkotien ja koulujen ruoka- ja siivouspalveluista.

Yhtenä osakokonaisuutena vastuualueen käyttötaloudessa on varattu budjetti kunnan kiinteistöasioiden hoitoon (pois lukien investoinnit, jotka tilataan erikseen). Työt tilataan Hollolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Palvelualue toimii elinvoimavaliokunnan ohjauksessa tuottaen tehokkaita, taloudellisia ja asiakaslähtöisiä palveluita kuntalaisille ja yrityksille. Elinvoimavaliokunnan alaisuudessa toimii seitsemän vastuualuetta: kehitys- ja kaavoituspalvelut, kuntatekniikka, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, vesihuoltolaitos, ruoka- ja siivouspalvelut, työllisyys- ja kotoutumispalvelut sekä elinvoiman hallinto (sisältää elinkeinopalvelut, joukkoliikenne ja hankkeet).

Palvelualueen organisaatioon kuuluu Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuollon taseyksikkö. Ympäristöterveydenhuolto toimii ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion. Ympäristöterveyslautakunnan alaiset vastuualueet ovat: eläinlääkintähuolto, terveydensuojelu sekä ympäristöterveydenhuollon hallinto ja lautakunta. Ympäristöterveydenhuolto palvelee seudullisesti yhdeksän kunnan tarpeita.

Toinen yhdeksää kuntaa palveleva kokonaisuus on Päijät-Hämeen työllisyysalue, joka tuottaa sopimuskunnilleen lakisääteiset työvoimapalvelut. Työllisyysalue toimii työllisyyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion.

Palvelusuunnitelma 2026

Palvelualue jatkaa normaalia toimintaansa. Vastuualuekohtaisissa palvelusuunnitelmissa on esitetty muutokset vuoteen 2025 verrattuna sekä pääpiirteiset palvelusuunnitelmat vuosille 2027–2029. Uuden valtuuston kuntastrategia työ on käynnistynyt elokuussa 2025. Työssä päivitetään kuntastrategia ja sovitaan uusista strategisista muutosohjelmista valtuustokaudelle 2025–2029. Kuntastrategia muutoshjelmineen valmistuu loppuvuodesta 2025.

Edellisen valtuustokauden aikana määriteltiin strategiset ohjelman ja niiden hankkeet. Elinvoiman palvelualueella suurin osa hankkeista valmistui ja niiden toimintamallit ja –suunnitelmat ovat kirkastaneet perustehtäviä ja sisältö on integroitu osaksi perustehtäviä.

Kunnan kehityksen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmät tehtävät ovat maanhankinnassa onnistuminen ja kuntakeskustan kehittäminen. Maanhankinnan pohjalta toteutetaan asumisen ja yrittämisen alueita strategisen yleiskaavan ohjaamana. Keskustan kehittämisen tavoitteena on parantaa kuntakeskuksen vetovoimaa, luoda kuntakeskuksesta hollolalaisten yhteinen asiointin ja oleskelun paikka sekä houkuttella alueelle lisää palveluja.

Jatkossa on arvioitava, miten kunta pystyy hankimaan maanomistusta kaavoittaakseen uusia alueita asumiseen ja yrittämiseen. Tämän hetken arvion mukaan uusien alueiden toteutusmahdollisuudet tyrehyvät ennen vuosikymmenen loppua, jos maanhankinnassa ei päästä eteenpäin. Oletus on, että maapoliittisen ohjelman mukaisesti arvioidaan kaikkien maanhankintakeinojen käyttöä, maanlunastus huomioiden. 1.8.2025 astui voimaan uudistettu lunastuslaki. Sen keskeisiä uudistuksia ovat korvauserusteen muuttuminen markkina-arvoon, 25 prosentin kiinteän lisäkorotuksen lisääminen kohteen- ja

” Kunnan kehityksen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmät tehtävät ovat maanhankinnassa onnistuminen ja kuntakeskustan kehittäminen.

haitankorvaukseen sekä asemakaavoituksen aiheuttaman arvonnousun leikkaamista koskevien säännösten poistaminen. Muutoksen seurauksen maan hinta nousee ja sen vaikutus kuntatalouteen nähdään tulevina vuosina.

Kuntakeskuksen kokonaiskehittäminen viivästyy aiotuista tavoitteista, kun keskustan kehittämisen kumppanuussopimus päätettiin vuoden 2024 lopussa. Viivästyminen vaikuttaa myös yleinen taloustilanne vaikkakin postitiivistä virettä on odotettavissa. Vanhan viraston purkaminen valmistui elokuussa 2025. Hollola-talon suunnittelussa on edetty ohjausryhmän päätöksen myötä siten, että kunta rakentaa talon itse. Hankinnan kilpailutus alkaa vuoden vaihteessa ja urakoitsijasta päätetään alkuvuonna. Töiden odotetaan käynnistyvän kesälomien jälkeen.

MAL-sopimus kaudelle 2024–2027 kuntien ja valtion välillä on tehty joulukuussa 2024. Hollolan kuntaa tulevalla kaudella kiinnostavat eniten Rantatien kevytväylän rakentaminen välillä Pyhäniementie – Messilä ja Valtatie 24 parantaminen, Kalliolan liittymässä ja välillä Paimelantie – Rajaharjuntie Oivantien kevytväylän osuudella. Alustavan tiedon mukaan valtion tavoitteena on aloittaa hankintojen kilpailutukset loppusyksyn 2025 aikana, jolloin rakentaminen molemmissa kohteissa saataisiin käynnistettyä vuoden 2026 aikana. Kunta on varautunut hankkeisiin alustavassa investointiohjelmassaan.

Ilmasto-ohjelman hyväksyntä on valtuustossa joulukuussa 2024. Tämän jälkeen ohjelma siirtyy toteutukseen. Tavoitteena on, että ohjelma on tavoitehakuinen, ja sillä on vaikutusta siihen, miten kunta toimii, ja miten työntekijät tekevät työtään.

Investointiohjelman toteutuksella vastataan sekä kuntatekniikan, vesihuollon, palvelujen (kiinteistöt) ja väestön ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Varautumisen harjoittelu

Vuoden 2025 aikana palvelualueen valmiussuunnitelmaa arvioitiin ja edistettiin muun muassa koulutus- ja harjoitussuunnitelman toteuttamisella. Vuoden 2026 harjoitusohjelman päivitys on kesken. Palvelualueella toteutetaan kriittisen infran ja datan arvioinnin yhteydessä kirjattuja toimenpiteitä.

Työssä onnistuminen

Toiminnan jatkuvuuden ja tehokkaan työskentelyn varmistamiseksi on edelleen tarpeellista kiinnittää huomiota nykyisten resurssien pysyvyyteen ja kyvykkyyteen. Resurssit ovat edelleen tiukoilla ja huoli työntekijöiden jaksamisesta on suuri. Tämä näkyy myös työhyvinvointikyselyn tuloksissa. Tulosten perusteella vastualueet ovat tehneet kehittämissuunnitelmat, joiden toteutumista seurataan.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu. Koulutussuunnitelmalla edistetään osaamisen kehittymistä ja suoriutumista. Työllisyyspalveluiden toiminnoissa tulee tehtävänkuvamuutoksia, jos lakiesitys kuntouttavan työtoiminnan siirtämisestä kuntiin toteutuu. Muutostilanne onnistuu yhdessä tekemällä ja haasteisiin heti tarttumalla.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2027–2029

Taloussuunnitelmavuosina ylläpidetään talousarvion mukaista palvelutuotantoa ja toteutetaan investointiohjelmaa. Oletettavasti kuntastrategian päivitys ja uudet strategiset hankkeet suuntaavat fokusta uusiin kohteisiin. Vuoden 2026 alusta alkaen uusien linjausten mukaisesti tarkastellut investoinnit tulevat huomioimaan tuleville vuosille asetetut poistotavoitteet.

Uusi valtuusto aloitti toimintansa vuonna 2025. Uusi kuntastrategia ja uudet strategiset hankkeet määrittyvät vuoden 2025 aikana. Aiempaan verrattuna on tärkeää priorisoida kunnan kehittymisen kannalta kaikista oleellisimmat hankkeet, elinvoiman palvelualueella tämä tarkoittaa maanhankinnan tavoitteiden toteutumista asumisen ja yrittämisen edistämiseksi.

Henkilöstön resilienssiin ja toiminnan tuottavuuteen kiinnitetään huomiota. Ihanteellinen tilanne olisi, jos uusia tehtäviä ei laskeutuisi palvelualueelle ilman, että olemassa olevaa työkuormaa vähennetään. Työhyvinvoinnin seuraaminen on erittäin tärkeässä roolissa ja erityisesti esihenkilöiden vastuulla unohtamatta jokaisen työntekijän omaa vastuuta hyvinvointinsa perustana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Valtuustoa nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha
Hollola-talon rakentaminen, toteutusvaihe	Urakoitsija valittuna ja rakennustyöt aloitettuna 9/2026 mennessä.	Investoinnin määrärahat esitetty investointiohjelmassa

Vastuutaho: Pekka Laitinen, kehityspäällikkö, Heli Randell, elivoimajohtaja

Työllisyyttä- ja kotoutumista edistävien palvelujen tehostaminen sekä elinkeinoelämän tukeminen työllisyystoimilla.	Asiakasmäärät, työllistymis-/eteenpäin ohjautuneiden määrä, yrityskontaktit.	Sisältyy talousarvioon.
---	--	-------------------------

Vastuutaho: Eemeli Salomäki, Työllisyys- ja kotoutumispalveluiden päällikkö

Yritysvaikutusten arvioinnin mallin arviointi ja rakentaminen	Sidosryhmien kanssa arvioitu ja rakennettu toimintamalli yritysvaikutusten arviointiin.	Sisältyy talousarvioon.
---	---	-------------------------

Vastuutaho: Tiia Irri, elinkeinopäällikkö

Maanhankinnan edistäminen	Maanhankinta 25 ha/vuosi.	Sisältyy talousarvioon.
---------------------------	---------------------------	-------------------------

Vastuutaho: Ilkka Korhonen, kaavoitus- ja maankäyttöpäällikkö

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Elinvoiman palvelualue sisältäen Vesihuoltolaitoksen.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot							
Myyntituotot	10 277 111	10 373 500	10 881 700	4,9 %	11 032 200	11 159 500	11 320 900
Maksutuotot	281 988	296 000	269 000	-9,1 %	269 000	269 000	269 000
Tuet ja avustukset	877 460	250 000	230 000	-8,0 %	230 000	230 000	230 000
Muut toimintatuotot	14 194 834	13 444 300	14 037 800	4,4 %	14 432 400	14 705 400	14 984 100
Toimintatuotot	25 631 393	24 363 800	25 418 500	4,3 %	25 963 600	26 363 900	26 804 000
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	50 000	0,0 %	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 274 207	-6 110 800	-6 197 400	1,4 %	-6 407 400	-6 547 300	-6 691 700
Palkat ja palkkiot	-5 090 711	-4 944 500	-5 010 100	1,3 %	-5 183 500	-5 300 200	-5 419 700
Henkilösivukulut	-1 183 496	-1 166 300	-1 187 300	1,8 %	-1 223 900	-1 247 100	-1 272 000
Eläkekulut	-1 041 647	-1 025 900	-999 800	-2,5 %	-1 029 200	-1 048 300	-1 068 600
Muut henkilösivukulut	-141 849	-140 400	-187 500	33,5 %	-194 700	-198 800	-203 400
Palvelujen ostot	-12 473 159	-13 099 200	-12 884 800	-1,6 %	-13 196 900	-12 914 500	-13 240 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 601 609	-3 608 300	-3 932 200	9,0 %	-4 071 900	-4 210 400	-4 355 200
Avustukset	-1 412 135	-2 284 000	-2 366 000	3,6 %	-2 366 000	-2 366 000	-2 366 000
Muut toimintakulut	-2 783 015	-2 293 900	-2 667 200	16,3 %	-2 821 200	-2 923 500	-2 965 600
Toimintakulut	-26 544 126	-27 396 200	-28 047 600	2,4 %	-28 863 400	-28 961 700	-29 619 000
Toimintakate	-819 557	-2 982 400	-2 579 100	-13,5 %	-2 849 800	-2 547 800	-2 765 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-304 488	-304 700	-304 700	0,0 %	-304 700	-304 700	-304 700
Vuosikate	-1 124 045	-3 287 100	-2 883 800	-12,3 %	-3 154 500	-2 852 500	-3 069 700
Poistot ja arvonalentumiset	-8 105 742	-8 297 300	-8 481 100	2,2 %	-9 027 600	-9 697 400	-9 824 600
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 229 787	-11 584 400	-11 364 900	-1,9 %	-12 182 100	-12 549 900	-12 894 300

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Elinvoiman palvelualue ilman Vesihuoltolaitosta. Sitova toimintakate.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot							
Myyntituotot	5 577 887	5 748 500	5 747 700	0,0 %	5 859 600	5 943 100	6 028 800
Maksutuotot	281 988	296 000	269 000	-9,1 %	269 000	269 000	269 000
Tuet ja avustukset	863 388	250 000	230 000	-8,0 %	230 000	230 000	230 000
Muut toiminta- tuotot	14 194 834	13 444 300	14 037 800	4,4 %	14 432 400	14 705 400	14 984 100
Toimintatuotot	20 918 097	19 738 800	20 284 500	2,8 %	20 791 000	21 147 500	21 511 900
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	50 000	0,0 %	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 192 312	-6 038 600	-6 114 100	1,3 %	-6 320 900	-6 458 700	-6 600 800
Palkat ja palkkiot	-5 026 150	-4 886 100	-4 942 500	1,2 %	-5 113 300	-5 228 200	-5 345 900
Henkilösivukulut	-1 166 162	-1 152 500	-1 171 600	1,7 %	-1 207 600	-1 230 500	-1 254 900
Eläkekulut	-1 026 075	-1 013 700	-986 600	-2,7 %	-1 015 500	-1 034 300	-1 054 300
Muut henkilö- sivukulut	-140 087	-138 800	-185 000	33,3 %	-192 100	-196 200	-200 600
Palvelujen ostot	-10 183 847	-10 758 200	-10 347 200	-3,8 %	-10 658 600	-10 374 100	-10 698 500
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-3 471 616	-3 458 000	-3 731 900	7,9 %	-3 871 600	-4 010 100	-4 154 900
Avustukset	-1 412 135	-2 284 000	-2 366 000	3,6 %	-2 366 000	-2 366 000	-2 366 000
Muut toimintakulut	-2 774 609	-2 285 700	-2 659 000	16,3 %	-2 813 000	-2 915 300	-2 957 400
Toimintakulut	-24 034 519	-24 824 500	-25 218 200	1,6 %	-26 030 100	-26 124 200	-26 777 600
Toimintakate	-3 023 246	-5 035 700	-4 883 700	-3,0 %	-5 189 100	-4 926 700	-5 215 700
Rahoitustuotot ja -kulut	383	0	0	-	0	0	0
Vuosikate	-3 022 863	-5 035 700	-4 883 700	-3,0 %	-5 189 100	-4 926 700	-5 215 700
Poistot ja arvonalentumiset	-6 265 368	-6 398 700	-6 481 200	1,3 %	-6 993 000	-7 623 200	-7 678 600
Tilikauden yli- jäämä (alijäämä)	-9 288 231	-11 434 400	-11 364 900	-0,6 %	-12 182 100	-12 549 900	-12 894 300

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ERITTELY MÄÄRÄRAHOISSA JA TULOARVIOISSA HUOMIOON OTETUTUISTA MUUTOKSISTA

Muutos	1000 euroa
• Toimintatuotot	
Liikennepalvelut valtion avustuksen vähennys	-10
Kiinteistöpalvelut tulojen lisäys: lisäys uimahalli ja vähennys Tiilikankaan koulu	474
Maanvuokratulojen lisäys	42
Puunmyyntitulojen vähennys	-80
Rakennusvalvonnan lupamaksutulojen arvion tarkistaminen 2025 toteuman perusteella	50
Ruoka- ja siivouspalvelun tulojen kasvu menojen suhteessa	69
• Toimintakulut	
Liikennepalvelut kulujen lisäys joukkoliikenteen kuljetukset ja muut yhteistoimintaosuudet	48
Elinvoiman hallinnon kulujen lisäys	9
Elinkeinopalvelun kulujen lisäys	6
Kiinteistöpalvelut, kulujen lisäys mm. lämmitys, sähkö, vesi	251
Kiinteistöpalvelut, leasing vuokrien lisäys	346
Kiinteistöpalvelut, mm. palvelumaksun lisäys	247
Kiinteistöpalvelut, PTS kulujen vähennys	-603
Kaavoituksen palvelunostojen vähennys	-33
Maaomaisuuden hallinta toimintakulujen lisäys	8
Metsätalous toimintakulujen vähennys	-71
Kuntatekniikan kulujen vähennys muun muassa koneiden ja laitteiden vuokrat	-15
Palvelu- ja henkilöstökustannusten kasvu yhteensä (yleisen kustannustason, sisäisten kulujen ja ICT-kustannusten kasvu, strategisista hankkeista perustoiminnaksi siirtyvät ICT-kustannukset)	71
Toimintakulujen lisäys muun muassa työmarkkinatuen kuntaosuus	57
Siivouspalvelun henkilöstökulujen nousu	56
Ruokapalvelun elintarvikekustannusten nousu	16

ARVIO VASTUUALUEKOHTAISESTA MÄÄRÄRAHAN JAKAUTUMISESTA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Elinvoiman hallinto							
Toimintatuotot	1 248 141	1 150 000	1 140 000	-0,9 %	1 140 000	1 140 000	1 140 000
Toimintakulut	-3 411 703	-3 281 000	-3 344 300	1,9 %	-3 409 300	-3 419 700	-3 430 600
Toimintakate	-2 163 562	-2 131 000	-2 204 300	3,4 %	-2 269 300	-2 279 700	-2 290 600
• Kiinteistöpalvelut							
Toimintatuotot	12 263 951	12 243 800	12 718 300	3,9 %	13 112 900	13 385 900	13 664 600
Toimintakulut	-8 011 930	-8 243 500	-8 485 300	2,9 %	-9 009 500	-8 934 400	-9 413 600
Toimintakate	4 252 021	4 000 300	4 233 000	5,8 %	4 103 400	4 451 500	4 251 000
• Kuntatekniikka							
Toimintatuotot	805 635	362 500	362 500	0,0 %	362 500	362 500	362 500
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	50 000	0,0 %	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut	-2 698 302	-2 745 200	-2 729 900	-0,6 %	-2 759 500	-2 779 500	-2 800 100
Toimintakate	-1 799 492	-2 332 700	-2 317 400	-0,7 %	-2 347 000	-2 367 000	-2 387 600
• Rakennus- ja ympäristövalvonta							
Toimintatuotot	283 825	205 000	255 000	24,4 %	255 000	255 000	255 000
Toimintakulut	-842 006	-768 900	-839 800	9,2 %	-860 400	-874 200	-888 500
Toimintakate	-558 181	-563 900	-584 800	3,7 %	-605 400	-619 200	-633 500
• Kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut							
Toimintatuotot	1 421 505	1 434 000	1 396 000	-2,6 %	1 396 000	1 396 000	1 396 000
Toimintakulut	-1 766 530	-2 053 800	-1 958 300	-4,6 %	-1 992 200	-2 015 600	-2 039 600
Toimintakate	-345 025	-619 800	-562 300	-9,3 %	-596 200	-619 600	-643 600
• Työllisyys- ja kotoutumispalvelut							
Toimintatuotot	828 201	50 000	50 000	0,0 %	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut	-3 232 874	-3 454 000	-3 511 000	1,7 %	-3 537 700	-3 555 800	-3 574 500
Toimintakate	-2 404 673	-3 404 000	-3 461 000	1,7 %	-3 487 700	-3 505 800	-3 524 500
• Ruoka- ja siivouspalvelut							
Toimintatuotot	4 066 839	4 293 500	4 362 700	1,6 %	4 474 600	4 558 100	4 643 800
Toimintakulut	-4 071 173	-4 278 100	-4 349 600	1,7 %	-4 461 500	-4 545 000	-4 630 700
Toimintakate	-4 334	15 400	13 100	-14,9 %	13 100	13 100	13 100

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
• Liikennepalvelut			
Kuljetusoppilaiden määrä/käyttöaste linjaliikenteessä (%)	44,3	60	60
Matkustaja/Nousijamäärät kpl/vuosi (linjaliikenne), sis. koululaiset	-	350 000	350 000
Nettokustannukset euro/nousu	-	3	3
Palveluliikenne (HOPPA) matkustajamäärät/vuosi	2 704	2 700	2 700
• Elinkeinopalvelut			
Yrityskäynnit	-	50	50
Yrityksille järjestetyt tapahtumat	-	20	20
Käynnistyneet sijoittumisneuvottelut	-	20	10
Myytyjä tai vuokrattuja yritystontteja	-	2	2
• Kiinteistöpalvelut			
Kiinteistöjen korjausvelka (ylläpidettävät ja ylläpidettävät), (M€)	4,3	3	1,45
Energiatehokkuus, sähkö (kW/m ³)	13,5	14,3	14
Energiatehokkuus, lämpö (kW/m ³)	23,5	24,3	24,6
• Kaavoitus			
Uusia kaavoitettuja tontteja (Erillispientalo), kpl	0	125	125
Uutta rakennusoikeutta (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	0	20 000	20 000
Uutta rakennusoikeutta (Kerrostalo, sis. liikehuoneistoja), k-m ²	6800	19 000	0
• Maaomaisuuden hallinta ja paikkatieto			
Raakamaan hankinta, hehtaaria	37,7	50	25
Tonttireserviä (Erillispientalo) yht. kpl	318	450	470
Tonttireserviä (Asuinpientalo, Rivitalo), yht. k-m ²	42 797	65 000	63 000
Tonttireserviä (Kerrostalo, Asuin- ja liikehuoneisto) yht. k-m ²	28 860	42 000	28 860
Tonttireserviä (Teollisuus- ja varastorak.) yht. ha	38,6	41	32
Tonttireserviä (Liike- ja toimistorak.) yht. ha	15	15	14
Tonttireserviä (Tavaraliikenneterminaali) yht. ha	65	65	65
Tonttireserviä (Palvelurak.) yht. ha	1,1	1	1
Uusia erillispientalotontteja annettu luovutukseen	12	30	20
Myyty tai vuokrattu (Erillispientalo), kpl	12	30	20
Myyty tai vuokrattu (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	622	3 000	2 000
Myyty tai vuokrattu (Kerrostalo, Liikehuoneisto), k-m ²	0	7 700	2400

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
• Kuntatekniikka			
Katujen rakentaminen ja perusparantaminen, km	0,9	1,8	0,8
Kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja perusparantaminen, km	0,0	0,9	0,7
Leikkipaikkojen rakentaminen ja perusparantaminen, kpl	2	2	2
Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitokustannukset, t€ (netto)	568	590	585
• Rakennusvalvonta			
Lupahakemusten määrä yhteensä, kpl	260	200	150
Valmistuneet asunnot, kpl	34	40	40
Asuinrakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	5 128	6 000	6 000
Vapaa-ajan rakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	415	800	800
Palvelu- ja liikerakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	5 274	2 000	2 000
Teollisuus- ja varastorakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	969	2 000	2 000
• Ympäristönsuojelu			
Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa- tai ilmoitusasiat, kpl	6	3	3
Maa-aineslain mukaiset lupa-asiat, kpl	2	1	1
Valvontaohjelman mukaiset ympäristö- ja maa-aineslupien tarkastukset, kpl	33	30	30
Vireillä olevat hallintovireillepanot, kpl	11	20	15
• Työllisyyspalvelut			
Valmennukselliset/työkyky (asiakasmäärä/vuosi)	-	120	440
• Ruoka- ja siivouspalvelu			
Siivouksen kokonaiskustannukset €/siiv.m ² /pv	0,11	0,13	0,13
Ruokapalvelu, kouluaterian keskihinta/€	3,21	3,33	3,41

TP tilinpäätös, TA talousarvio

Riikka Johansson
vesihuoltopäällikkö

Vesihuoltopäällikön katsaus

Hollolan vesihuoltolaitos vastaa kunnan yleisen vesihuollon huolehtimisesta vesihuoltolain ja muun lainsäädännön mukaisesti. Hollolan kunta on sopinut vesihuoltopalvelujen tuottamisesta Lahti Aqua Oy:n kanssa konsessiosopimukseen perustuen vuodesta 2008 alkaen. Sopimusta tarkastellaan ja päivitetään tarpeen mukaan viiden vuoden välein niin, että uusi sopimuskausi alkaa 1.1.2026. Hollolan vesihuoltolaitos omistaa vedenottamot, talousvesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostot sekä Hämeenkosken jätevedenpuhdistamon ja vastaa investointien suunnittelusta, toteutuksesta ja rahoituksesta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

Vesihuoltolaitos huolehtii vedenhankinnasta ja jakelusta sekä viemäröinnistä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella, jota tulee päivittää tarvittaessa vastaamaan toteutunutta ja suunniteltua yhdyskuntakehitystä.

Vesihuoltolain muutos on valmisteilla ja sen odotetaan tulevan voimaan vuoden 2026 alusta alkaen. Lakimuutosehdotuksen mukaisesti tulisi jatkossa laatia kunnan vesihuoltosuunnitelma ja vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Myös varautumissuunnitteluvoitteita tarkennetaan ja vesihuollon toiminta-alueita on päivitettävä säännöllisesti. Vuoden 2026 aikana käynnistetään lain edellyttämät toimenpiteet.

Vesihuoltolain periaatteiden mukaisesti asiakkailta perittävien maksujen tulee kattaa vesihuoltotoiminta ja uusinvestointien lisäksi myös saneeraukset pitkällä aikavälillä. Hollolan vesihuoltolaitoksen pitkän tähtäimen taloussuunnitelman tavoitteena on, että tulevina vuosina tilinpäätös olisi ylijäämäinen niin, että kerätään varoja tulevaisuudessa kiihtyviin saneerausinvestointeihin. Tämä edellyttää, että asiakkailta perittäviä vesihuoltomaksuja nostetaan vaiheittain tulevina vuosina. Seuraava hintojen korotus

tulee voimaan 1.1.2026 alkaen. Vuoden 2026 aikana on tavoitteena tarkentaa myös vesihuoltomaksujen periaatteita.

Lahti Aqua Oy:n perimät palvelumaksut perustuvat vedenkulutukseen, jätevesimääriin, verkostopituuksiin sekä Lahden jätevedenkäsittelyn käyttö- ja investointikustannuksiin. Palvelumaksujen yksikköhinnat on sidottu kuluttajaindeksiin. Jäteveden virtaamaosuksiin vaikuttaa myös Kärkölästä Lahteen käsiteltäväksi johdettavien jätevesien määrä. Lahti Aqua Oy:n palvelumaksujen muodostumista, ennusteita ja toteutumista seurataan yhteistyöryhmän kokouksissa.

Tulevan kauden suurimpia investointikohteita ovat vesihuoltoverkostojen saneeraukset Salpakankaan Ystävyyssuntaraitilla ja Terveystiellä. Kuntoilijankujan vesihuollon saneeraukseen vaikuttaa käytettävissä olevat resurssit ja yhteensovittaminen mahdollisen Hollola-talon kanssa. Jätevedenpumppaamoita pyritään saneeraamaan vähintään neljä kappaletta. Lisäksi entisen Salpakankaan jätevedenpuhdistamon altaiden purkutöitä edistetään ja niiden ohitusviemäröinti uusitaan.

” Vesihuoltolain muutos edellyttää aiempaa enemmän pitkäjänteistä vesihuollon suunnittelutyötä, mikä aiheuttaa toimenpiteitä ja resurssitarpeita taloussuunnitelmavuosille 2027–2029.

Vesihuollon verkostoinvestoinnit rakennutetaan yhteistyössä kuntatekniikan kanssa tai ostopalveluna. Laitosinvestointien rakennuttamisessa hyödynnetään Lahti Aqua Oy:n erityisosaamista.

Hollola sisältyy Lahti Aqua Oy:n vuosittain teettämään asiakaskyselytutkimukseen, minkä lisäksi vesihuoltopalvelut sisältyvät kunnan yhdyskuntateknisten palveluiden asukaskyselyyn. Kyselyiden tuloksia seurataan ja niiden perusteella kohdennetaan tarvittaessa toimenpiteitä.

Vesihuoltolaitos osallistuu aktiivisesti kunnan sisäiseen suunnitteluun mm. maankäyttöön, kaavoitukseen, kuntatekniikkaan ja ympäristönsuojeluun liittyen sekä hulevesimaksun käyttöönoton selvitystyöhön.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelma vuosille 2027–2029

Vesihuoltolain muutos edellyttää aiempaa enemmän pitkäjänteistä vesihuollon suunnittelutyötä, mikä aiheuttaa toimenpiteitä ja resurssitarpeita taloussuunnitelmavuosille 2027–2029.

Vesihuoltolaitoksen tulot riippuvat vedenkulutuksesta sekä liittymismaksuista, jotka vaihtelevat vuosittain myös maailmanlaajuisista kriiseistä ja taloustilanteesta johtuen. Vettä runsaasti kuluttavan teollisuuden saaminen (esimerkiksi vesipullottamo) kuntaan parantaisi vesihuoltolaitoksen tuloja. Nämä eivät kuitenkaan ratkaise kiihtyvien saneeraustarpeiden rahoitusta, jolloin tulevina vuosina on kerättävä varoja asiakkailta perittäviä vesihuoltomaksuja nostamalla.

Lahti Aqua Oy:n palvelumaksujen muodostumista, ennusteita ja toteutumista seurataan yhteistyöryhmän kokouksissa, mutta palvelumaksujen ennustaminen on haasteellista. Maksut perustuvat pääosin vedenkulutukseen ja jätevesimääriin, jotka voivat vaihdella vuosittain muun muassa sääolosuhteista johtuen. Myös kuluttajaindeksin muutokset vaikuttavat palvelumaksuihin. Jätevedenkäsittelyn palvelumaksuihin vaikuttaa Lahden puhdistamoiden mahdolliset laajennus- ja saneeraustarpeet, joita voi laukaista mahdollisten isompien elintarvikeyritysten sijoittuminen alueelle sekä lainsäädäntömuutokset käsittelyvaatimusten kiristämisestä. Yhdyskuntajätevesidirektiivin uusiminen ja kansallinen toimeenpano lainsäädäntöön mahdollisesti vuonna 2027 tulee todennäköisesti edellyttämään Lahden jätevedenpuhdistamoille tehostamistoimenpiteitä.

Vesihuolto on kriittinen peruspalvelu, jonka investointeihin vaikuttavat useat eri tekijät. Hollolan vesihuoltolaitokselle kohdistuu suuria investointitarpeita uusien asemakaava-alueiden rakentamisesta ja etenkin vanhenevan verkoston saneeraustarpeista, jotta nykyinen hyvä toimintavarmuus voidaan turvata. Lisäksi suunnitelmakaudella puretaan pitkään pois käytöstä olleita laitoksia. Rankkasateiden lisääntyessä aiheutuu yhä enemmän hulevesitulvia, joiden hallitsemiseksi tulee varautua myös lisäinvestointeihin.

Vesihuoltolaitoksen taloutta seurataan tulojen ja menojen sekä investointitarpeiden perusteella. Suunnitelmakaudella tehtävä omaisuudenhallintasuunnitelma tulee sisältämään myös pitkän aikavälin taloussuunnitelman.

TULOARVIO JA MÄÄRÄRAHAT

Tuloslaskelma. Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos -%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Liikevaihto	4 713 296	4 625 000	5 134 000	11,0 %	5 172 600	5 216 400	5 292 100
Materiaalit ja palvelut	-2 419 305	-2 491 300	-2 737 900	9,9 %	-2 738 600	-2 740 700	-2 742 300
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-129 993	-150 300	-200 300	33,3 %	-200 300	-200 300	-200 300
Palvelujen ostot	-2 289 312	-2 341 000	-2 537 600	8,4 %	-2 538 300	-2 540 400	-2 542 000
Henkilöstökulut	-81 895	-72 200	-83 300	15,4 %	-86 500	-88 600	-90 900
Palkat ja palkkiot	-64 561	-58 400	-67 600	15,8 %	-70 200	-72 000	-73 800
Henkilösivukulut	-17 334	-13 800	-15 700	13,8 %	-16 300	-16 600	-17 100
Eläkekulut	-15 572	-12 200	-13 200	8,2 %	-13 700	-14 000	-14 300
Muut henkilösivukulut	-1 762	-1 600	-2 500	56,3 %	-2 600	-2 600	-2 800
Poistot ja arvonalentumiset	-1 840 375	-1 898 600	-1 999 900	5,3 %	-2 034 600	-2 074 200	-2 146 000
Liiketoiminnan muut kulut	-8 406	-8 200	-8 200	0,0 %	-8 200	-8 200	-8 200
LIIEKYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	363 315	154 700	304 700	97,0 %	304 700	304 700	304 700
Rahoitustuotot ja -kulut	-304 871	-304 700	-304 700	0,0 %	-304 700	-304 700	-304 700
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	58 444	-150 000	0	-100,0 %	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

ERITTELY VASTUUALUEEN MÄÄRÄRAHOISSA JA TULOARVIOISSA HUOMIOON OTETUISTA MUUTOKSISTA

Muutos	1000 euroa
• Toimintatuotot	
Tulojen lisäys	509
• Toimintakulut	
Hollolan–Lahden Vesilaitos Kuntayhtymän vesimaksun korotus	50
Palveluiden ostot lisäys	346
Henkilöstökulujen lisäys	11
Poistojen lisäys	101

TOIMINTAA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

• Vesihuoltolaitos	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Laskutettava vesimäärä, 1000 m ³	799	750	780
Laskutettava jätevesimäärä, 1000 m ³	768	720	750
Liittyjäkiinteistöjen määrä, kpl	4 703	4 700	4 750
Vesimaksu, €/m ³ (alv. 0 %)	1,57	1,57	1,57
Investoinnit/liikevaihto (%)	65	50	50

TP tilinpäätös, TA talousarvio

-
3. Investointiosa
 4. Tuloslaskelmaosa
 5. Rahoitusosa
 6. Antolainauksen muutokset
 7. Hollolan kuntakonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet
 8. Hollolan kunnan strategiset riskit

3.

Investointiosa

Investointiosassa esitetään kunnan investointimenot ja -tulot, jotka talousarviovuoden osalta eritellään hankekohtaisesti.

INVESTOINNIT YHTEENSÄ 1000 euroa.

Sitova: Investointisuunnitelman loppusumma

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Talonrakennus						
Menot	-6 943	-8 735	-11 475	-6 985	-1 060	-1 020
Pysyvien vastaavien luovutustulot*	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	265	891	6 700	0	0	0
Netto	-6 678	-7 844	-4 775	-6 985	-1 060	-1 020
• Maa- ja vesirakentaminen						
Menot	-8 591	-10 245	-9 255	-7 147	-6 633	-8 720
Rahoitusosuudet	112,7	316	0	0	0	0
Netto	-8 478	-9 929	-9 255	-7 147	-6 633	-8 720
• Maa-alueiden myynti						
Pysyvien vastaavien luovutustulot*	583	180	180	180	180	180
• Irtain omaisuus						
Menot	-643	-822	-730	-800	-293	-283
Pysyvien vastaavien luovutustulot*	0	0	0	0	0	0
Netto	-643	-822	-730	-800	-293	-283

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Arvopaperit ja osuudet						
Menot	-1500	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot*	0	0	0	0	0	0
netto	-1 500	0	0	0	0	0
Yhteensä						
Menot	-17 677	-19 802	-21 460	-14 932	-7 986	-10 023
Rahoitusosuudet	378	1 207	6 700	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot*	583	180	180	180	180	180
Netto	-16 716	-18 415	-14 580	-14 752	-7 806	-9 843

*Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloissa esitetty luovutusarvo

• Maa-alueet.

Menot	-917	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
-------	------	--------	--------	--------	--------	--------

Määräraha on varattu maa-alueiden hankintaan.

• Maa-alueiden myynti

Luovutusarvo	583	180	180	180	180	180
--------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Maa-alueiden myynneistä luovutustuloissa esitetty luovutusarvo.

• Kadunrakennus ja muut yleiset alueet.

Menot	-4 626	-4 765	-4 955	-3 497	-2 483	-4 920
Rahoitusosuudet	113	316	0	0	0	0
Netto	-4 513	-4 449	-4 955	-3 497	-2 483	-4 920

Määräraha on varattu kadunrakennus ja muiden yleisten alueiden investointeihin.

Tarkemmat erittelyt kohteista liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

• Vesihuoltolaitos.

Menot	-3 047	-2 880	-2 000	-2 350	-3 050	-2 700
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 047	-2 880	-2 000	-2 350	-3 050	-2 700

Määräraha on varattu vesihuoltolaitoksen investointeihin.

Tarkemmat erittelyt kohteista liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

• Perusparannukset.

Menot	-1 460	-1 735	-1 725	-1 985	-1 060	-1 020
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Netto	-1 460	-1 735	-1 725	-1 985	-1 060	-1 020

Määräraha on varattu kiinteistöjen perusparannushankkeisiin.

Tarkemmat erittelyt kohteista liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Korvaus- ja uusinvestoinnit.						
Menot	-5 483	-7 000	- 9 750	-5 000	0	0
Rahoitusosuudet	265	891	6 700	0	0	0
Netto	-5 218	-6 109	-3 050	-5 000	0	0

Määräraha on varattu kiinteistöjen korvaus- ja uusinvestointeihin.
Tarkemmat erittelyt kohteista liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

• Elinkeinopoliittiset investoinnit.						
Menot	0	-1 500	-1 200	-200	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Netto	0	-1 500	-1 200	-200	0	0

Määräraha on varattu elinkeinopoliittisiin investointeihin.
Tarkempi hankekohtainen erittely liitteenä olevassa investointiohjelmassa.

• Irtain omaisuus.						
Menot	-643	-822	-730	-800	-293	-283
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Netto	-643	-822	-730	-800	-293	-283

Määräraha on varattu palvelualueiden irtaimen omaisuuden investointeihin.

• Palvelualuekohtainen hanke-erittely						
Uimahallin kalustaminen			-300			
Keittiölaitteet ja kalusteet			-40			
Tieto-järjestelmä-hankkeet			-260			
Hyvinvoinnin palvelualueen irtain			-100			
Kalusto ja muu irtain omaisuus			-30			

• Arvopaperit ja osuudet.						
Menot	-1 500	0	0	0	0	0

Määräraha on varattu osakkeiden hankintoihin. Vuonna 2026 ei arvioida tarvittavan määrärahaa osakkeiden hankintaan.

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

4.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kunnan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla.

- **Toimintakate** on toimintatulojen ja -menojen erotus. Se osoittaa, paljonko toimintamenoista jää kattavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla. Vuoden 2026 talousarviossa toimintakate heikkenee vuoden 2025 ennusteeseen nähden 2,8 prosenttia.
- **Vuosikate** ilmoittaa, paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisien menojen kattamiseen. Talouden tasapainoa arvioitaessa vuosikatteen riittävyyttä tulisi verrata poistoihin ja nettoinvestointeihin. Vuoden 2026 talousarvion vuosikate kattaa suunnitelman mukaisista poistoista 84 prosenttia. Nettoinvestoinneista vuosikate kattaa noin 52,0 prosenttia, joka johtuu poikkeuksellisen suuresta investointitasosta.
- **Tilikauden tulos** kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Vuoden 2026 talousarvion tulos on noin 1,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden tulosta voidaan vielä käsitellä rahastojen/tai varausten muutoksilla eli niin sanotuilla tuloksen käsitteilyerillä.

Tuloslaskelman viimeinen rivi osoittaa tilikauden yli-/alijäämän, joka vuonna 2026 on 400 euroa ylijäämäinen.

Verotulot

Verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Kunnallisveroksi vuodelle 2026 on arvioitu 46,6 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroa talousarviovuodelle 2026 arvioidaan kertyvän noin 6,8

miljoonaa euroa ja yhteisöveron kertymän arvioidaan olevan noin 2,5 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

Vuonna 2026 Hollolan valtionosuuksien arvioidaan olevan noin 17,7 miljoonaa euroa. Valtionosuudet vähenevät vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna noin 0,7 miljoonaa euroa. Valtionosuuden laskua selittää hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä pysyvä valtionosuuden vähennys sekä hallitusohjelman mukaisen indeksikorotuksen yksi prosenttiyksikköä vastaava vähennys. Valtionosuusarvio sisältää myös sote-siirtolaskelmien takaisinperinnän. Arvio perustuu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön alustaviin laskelmiin.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ja -menot sisältävät mm. pitkäaikaisien lainojen korot, verotilitysten korot, antolainojen korot, vesihuoltolaitoksen tuloutuksen, viivästyskorot ja osinkotulot. Rahoituserät ovat arviolta noin 0,3 miljoonaa euroa. Osinkotuottoja arvioidaan kertyvän noin 0,4 miljoonaa euroa.

Korkokulut ovat arviolta noin 0,2 miljoonaa euroa talousarviovuodella ja taloussuunnitelmavuosilla korkokulut tulevat nousemaan huomattavasti.

Poistot

Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista yhteensä noin 9,1 miljoonaa euroa (vuoden 2025 ennuste noin 9,0 miljoonaa euroa).

TULOSLASKELMA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TAE 2025	TA 2026	Muutos-% TA 26/TAE25
• Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 567 707	27 225 700	27 225 700	28 653 600	5,2 %
Maksutuotot	1 658 797	1 666 500	1 666 500	1 906 300	14,4 %
Tuet ja avustukset	1 960 328	2 291 714	2 291 714	998 500	-56,4 %
Muut toimintatuotot	14 903 296	13 810 600	13 810 600	14 510 600	5,1 %
Toimintatuotot	37 090 127	44 994 514	44 994 514	46 069 000	2,4 %
• Valmistus omaan käyttöön					
	93 175	50 000	50 000	50 000	0,0 %
• Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-40 742 492	-44 703 300	-44 703 300	-47 114 600	5,4 %
Palkat ja palkkiot	-32 933 266	-36 084 600	-36 084 600	-38 124 000	5,7 %
Henkilöstösivukulut	-7 809 226	-8 618 700	-8 618 700	-8 990 600	4,3 %
Eläkekulut	-6 871 865	-7 574 000	-7 574 000	-7 561 700	-0,2 %
Muut henkilö sivukulut	-937 361	-1 044 700	-1 044 700	-1 428 900	36,8 %
Palvelujen ostot	-32 763 131	-37 990 200	-37 990 200	-38 573 900	1,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 904 234	-4 824 700	-4 824 700	-5 181 100	7,4 %
Avustukset	-2 913 778	-8 328 714	-8 328 714	-6 872 100	-17,5 %
Muut toimintakulut	-14 142 831	-13 730 400	-13 730 400	-14 743 900	7,4 %
Toimintakulut	-95 466 466	-109 577 314	-109 577 314	-112 485 600	2,8 %
• Toimintakate					
Verotulot	52 522 962	53 533 000	53 533 000	55 963 000	4,5 %
Kunnan tulovero	43 459 404	44 278 000	44 278 000	46 601 000	5,2 %
Kiinteistövero	6 464 695	6 877 000	6 877 000	6 832 000	-0,7 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 598 863	2 378 000	2 378 000	2 530 000	6,4 %
Valtionosuudet	17 362 273	18 460 400	18 460 400	17 743 000	-3,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	621 791	608 800	608 800	255 000	-58,1 %
• Vuosikate	12 223 862	8 069 400	8 069 400	7 594 400	-5,9 %

TULOSLASKELMA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TAE 2025	TA 2026	Muutos-% TA 26/TAE25
Poistot ja arvonalentumiset	-8 190 811	-8 954 100	-8 954 100	-9 053 000	1,1 %
• Tilikauden tulos	4 033 051	-884 700	-884 700	-1 458 600	64,9 %
Poistoeron muutos	250 000	621 700	621 700	1 459 000	134,7 %
Varausten muutos	-3 735 344	0	0	0	–
• Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	547 707	-263 000	-263 000	400	-100,2 %

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TAE talousarvioennuste

TUNNUSLUVUT

	TP 2024	TA 2025	TAE 2025	TA 2026
Asukasmäärä	22 855	22 703	22 703	22 600
Toimintatuotot/toimintakulut, %	-39 %	-41 %	-41 %	-41 %
Vuosikate/poistot, %	-149 %	-90 %	-90 %	-84 %
Vuosikate/asukas, euroa	535	355	355	336

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TAE talousarvioennuste

TULOSLASKELMA SUUNNITELMAVUOSINEEN

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Toimintatuotot						
Myyntituotot	18 567 707	27 225 700	28 653 600	29 231 200	29 665 900	30 316 700
Maksutuotot	1 658 797	1 666 500	1 906 300	1 915 900	1 925 700	1 935 600
Tuet ja avustukset	1 960 328	2 291 714	998 500	1 004 500	1 010 600	1 016 800
Muut toimintatuotot	14 903 296	13 810 600	14 510 600	14 905 500	15 178 800	15 457 800
Toimintatuotot	37 090 127	44 994 514	46 069 000	47 057 100	47 781 000	48 726 900
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
• Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-40 742 492	-44 703 300	-47 114 600	-48 902 900	-50 104 200	-51 322 900
Palkat ja palkkiot	-32 933 266	-36 084 600	-38 124 000	-39 573 600	-40 549 700	-41 538 600
Henkilöstösivukulut	-7 809 226	-8 618 700	-8 990 600	-9 329 300	-9 554 500	-9 784 300
Eläkekulut	-6 871 865	-7 574 000	-7 561 700	-7 843 900	-8 033 400	-8 225 600
Muut henkilöstösivukulut	-937 361	-1 044 700	-1 428 900	-1 485 400	-1 521 100	-1 558 700
Palvelujen ostot	-32 763 131	-37 990 200	-38 573 900	-39 764 600	-39 987 500	-40 962 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 904 234	-4 824 700	-5 181 100	-5 344 100	-5 506 100	-5 674 800
Avustukset	-2 913 778	-8 328 714	-6 872 100	-6 962 100	-7 054 000	-7 147 600
Muut toimintakulut	-14 142 831	-13 730 400	-14 743 900	-14 934 400	-15 264 700	-15 552 900
Toimintakulut	-95 466 466	-109 577 314	-112 485 600	-115 908 100	-117 916 500	-120 660 900
• Toimintakate						
Verotulot	52 522 962	53 533 000	55 963 000	57 143 000	58 933 000	58 933 000
Kunnan tulovero	43 459 404	44 278 000	46 601 000	47 633 000	49 423 000	49 423 000
Kiinteistövero	6 464 695	6 877 000	6 832 000	6 832 000	6 832 000	6 832 000
Osuus yhteisöverontuotosta	2 598 863	2 378 000	2 530 000	2 678 000	2 678 000	2 678 000
Valtionosuudet	17 362 273	18 460 400	17 743 000	17 600 000	18 500 000	18 700 000
Rahoitustuotot ja -kulut	621 791	608 800	255 000	-8 000	-156 000	-302 000
• Vuosikate	12 223 862	8 069 400	7 594 400	5 934 000	7 191 500	5 447 000
Poistot ja arvonalentumiset	-8 190 811	-8 954 100	-9 053 000	-9 417 900	-10 028 100	-10 081 700
• Tilikauden tulos						
Poistoeron muutos	250 000	621 700	1 459 000	1 332 000	1 455 300	1 548 700
Varausten muutos	-3 735 344	0	0	0	0	0
• Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						
547 707	-263 000	400	-2 151 900	-1 381 300	-3 086 000	

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

KOKONAISTARKASTELU

Taseyksiköiden vaikutukset koko kunnan laskelmaan	Kunta	Vesihuolto- laitos	Päijät- Hämeen ympäristö- terveys	Päijät- Hämeen työllisyys- alue	Talousarvio 2026
• Toimintatuotot					
Myyntituotot	12 118 200	5 134 000	2 845 200	8 556 200	28 653 600
Maksutuotot	1 428 600	0	477 700	0	1 906 300
Tuet ja avustukset	998 500	0	0	0	998 500
Muut toimintatuotot	14 510 600	0	0	0	14 510 600
Toimintatuotot	29 055 900	5 134 000	3 322 900	8 556 200	46 069 000
• Valmistus omaan käyttöön	50 000	0	0	0	50 000
• Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-40 470 500	-83 300	-2 275 900	-4 284 900	-47 114 600
Palkat ja palkkiot	-32 745 500	-67 600	-1 837 300	-3 473 600	-38 124 000
Henkilösivukulut	-7 725 000	-15 700	-438 600	-811 300	-8 990 600
Eläkekulut	-6 498 400	-13 200	-369 100	-681 000	-7 561 700
Muut henkilösivukulut	-1 226 600	-2 500	-69 500	-130 300	-1 428 900
Palvelujen ostot	-34 150 000	-2 537 600	-772 300	-1 114 000	-38 573 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 906 700	-200 300	-46 800	-27 300	-5 181 100
Avustukset	-3 887 700	0	0	-2 984 400	-6 872 100
Muut toimintakulut	-14 402 200	-8 200	-227 900	-105 600	-14 743 900
Toimintakulut	-97 817 100	-2 829 400	-3 322 900	-8 516 200	-112 485 600
• Toimintakate	-68 711 200	2 304 600	0	40 000	-66 366 600
Verotulot	55 963 000	0	0	0	55 963 000
Valtionosuudet	17 743 000	0	0	0	17 743 000
Rahoitustuotot ja -kulut	559 700	-304 700	0	0	255 000
• Vuosikate	5 554 500	1 999 900	0	40 000	7 594 400
Poistot ja arvonalentumiset	-7 013 100	-1 999 900	0	-40 000	-9 053 000
• Tilikauden tulos	-1 458 600	0	0	0	-1 458 600
Poistoeron muutos	1 459 000	0	0	0	1 459 000
Varausten muutos	0	0	0	0	0
• Tilikauden ylijäämä/alijäämä	400	0	0	0	400

5.

Rahoitusosa

- **Rahoituslaskelmalla** osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen.
- **Rahoitustoiminnan kassavirralla** osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai, miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.
- **Talousarvion rahoitusosaan** siirretään tuloslaskelmasta vuosikate ja investointiosasta investointien määrä ja niiden rahoitusosuudet.

RAHOITUSOSA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	12 223 863	8 069 400	7 594 400	5 934 000	7 191 500	5 447 000
Tulorahoituksen korjauserät	-521 393	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
	11 702 470	7 769 400	7 294 400	5 634 000	6 891 500	5 147 000
• Investointien rahavirta						
Investointimenot	-17 676 735	-19 802 000	-21 460 000	-14 932 000	-7 986 000	-10 023 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	377 706	1 207 000	6 700 000	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	582 963	480 000	480 000	480 000	480 000	480 000
	-16 716 066	-18 115 000	-14 280 000	-14 452 000	-7 506 000	-9 543 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 013 596	-10 345 600	-6 985 600	-8 818 000	-614 500	-4 396 000
• Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	-135 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Antolainasaamisten vähennys	220 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
	85 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	10 000 000	10 000 000	11 700 000	4 500 000	8 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 008 333	-2 708 300	-1 708 300	-2 708 300	-3 708 300	-3 908 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 693 711	0	0	0	0	0
	-2 314 622	7 291 700	8 291 700	8 991 700	791 700	4 591 700
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-59 719	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	-2 331 355	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	803 836	0	0	0	0	0
	-1 587 239	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-3 816 861	7 191 700	8 191 700	8 891 700	691 700	4 491 700
Rahavirtojen muutos	-8 830 457	-3 153 900	1 206 100	73 700	77 200	95 700
Tunnusluvut						
Investointien tulorahoitus, %	67,7	38,4	27,0	39,7	90,1	54,3
Lainanhoitokate	2,9	2,7	4,0	1,8	1,6	1,0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

• Hollolan vesihuoltolaitos

RAHOITUSOSA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Toiminnan rahavirta						
Liikelyljäämä (alijäämä)	363 314	154 700	304 700	304 700	304 700	304 700
Poistot ja arvonalentumiset	1 840 375	1 898 600	1 999 900	2 034 600	2 074 200	2 146 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-304 871	-304 700	-304 700	-304 700	-304 700	-304 700
	1 898 818	1 748 600	1 999 900	2 034 600	2 074 200	2 146 000
• Investointien rahavirta						
Investointimenot	-3 047 299	-2 880 000	-2 000 000	-2 350 000	-3 050 000	-2 700 000
	-3 047 299	-2 880 000	-2 000 000	-2 350 000	-3 050 000	-2 700 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 148 481	-1 131 400	-100	-315 400	-975 800	-554 000
• Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0	0	0	4 000 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-325 000	-325 000	-325 000	-325 000	-725 000	-725 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	1 693 711	1 306 400	325 100	-3 359 600	1 700 800	1 279 000
	1 368 711	981 400	100	315 400	975 800	554 000
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos muilta	-189 323	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-34 547					
Korottomien velkojen muutos muilta	3 641	0	0	0	0	0
	-220 230	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	1 148 481	981 400	100	315 400	975 800	554 000
Rahavirtojen muutos	0	-150 000	0	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

• Päijät-Hämeen ympäristöterveys

RAHOITUSOSA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Toiminnan rahavirta						
Liikelyjäämä (alijäämä)	-30	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	30	0	0	0	0	0
• Toiminnan ja investointien rahavirta						
	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos kunnalta	-259 796	0	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	137 569	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta	9 913	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	112 314	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	0	0	0
Rahavirtojen muutos	0	0	0	0	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

• Päijät-Hämeen työllisyysalue

RAHOITUSOSA

Sisältää taseyksiköt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
• Toiminnan rahavirta						
Liikelyjäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	40 000	40 000	0	0
• Investointien rahavirta						
Investointimenot	0	-80 000	0	0	0	0
• Toiminnan ja investointien rahavirta						
	0	-80 000	40 000	40 000	0	0
Rahavirtojen muutos	0	-80 000	40 000	40 000	0	0

TP tilinpäätös, TA talousarvio, TS taloussuunnitelma

6.

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten vähennykset sisältävät antolainojen lyhennykset. Kunta ei harjoita antolainaus toimintaa muutoin kuin erikseen myönnettävään hankkeisiin kohdistuvan välirahoituksen osalta. Välirahoitusten osalta on talousarviossa varauduttu 0,2 miljoonan euron lisäykseen. Antolainasaamisiin kirjataan myös liittymismaksut siltä osin kuin ne ovat palautuskelpoisia. Liittymismaksuja varten ei kuitenkaan budjetoida erikseen määrärahaa.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2026 investointien rahoituksen osalta tullaan turvautumaan vieraaseen pääomaan.

Vuonna 2026 lainoja lyhennetään noin 1,7 miljoonaa euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan nostettavan 10 miljoonaa euroa. Lainakannan arvioidaan kasvavan, ollen noin 1 124 euroa asukasta kohden. Leasingkohteet mukaan lukien 2 288 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelmakauden lopussa lainakannan arvioidaan kasvavan noin 1 810 euroa asukasta kohden ilman leasingkohteita.

Vesihuollon taseyksikölle on budjetoitu vuodelle 2026 lainaa kunnalta 0,3 miljoonaa euroa, joka tullaan maksamaan pois vuonna 2027 nostettavalla lainalla.

KOKONAISTARKASTELU

	Kunta	Vesihuolto- laitos	Päijät- Hämeen ympäristö- terveys	Päijät- Hämeen työllisyys- alue	Talousarvio 2026
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-100 000	0	0	0	-100 000
Antolainasaamisten lisäykset	-200 000	0	0	0	-200 000
Antolainasaamisten vähennykset	100 000	0	0	0	100 000
Lainakannan muutokset	8 291 600	100	0	0	8 291 700
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000	0	0	0	10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 383 300	-325 000	0	0	-1 708 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-325 100	325 100	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0

Hollolan kuntakonserni, konserniyhteisölle asetettavat tavoitteet

Yleiset tytäryhteisöjä koskevat tavoitteet:

- Tytäryhtiöiden tulee toimia kunnanvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen
- Sisäisen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää konserniohjeiden mukaisesti ja niistä raportoituessa noudatetaan konserniohjetta
- Kaikilta yhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta
- Tytäryhteisöjen tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää tukityöllistäminen
- Konsernin sisäiset palveluostot on keskitettävä tarkoituksenmukaisesti koko konsernin etu huomioiden

Talouteen liittyvä tavoite:

- Käyttökateprosentin pysyminen vähintään vuoden 2025 tilinpäätöksen tasolla tai parantaminen
- Kunnan korjausvelkaselvitykseen osallistuminen

STRATEGIAN TAVOITTEET

Konserniyhtiö	Hollolan Asuntotalot Oy ja Koy Tervasmiiu
Tarjoamme monipuolisia ja kehittyviä asumisen muotoja lähellä luontoa.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Asukkaiden pysyvyys.	Asukkaiden vaihtuvuus alle 3,5 %/kk. Lähtötaso 4 %. Vuonna 2024 keskimäärin 1,3 %. Käyttöaste yli 95 %, lähtötaso 93,5 %. Vuonna 2024 käyttöaste 95,5 %.
Pitkän tähtäimen korjaus- ja kehityssuunnitelman toteuttaminen kestävän kehityksen ratkaisut huomioiden (esim. aurinkoenergian hyödyntäminen).	Suunnitelman toteutuminen.
Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.	
Asiakkaiden tyytyväisyys.	Asiakaspalautteet vähintään edellisen vuoden tasolla. Lähtötaso 4,0. Vuonna 2024 asiakastyytyväisyys 4,0 %.
Kuntastrategian mukaisten hankkeiden edistäminen konserniohjauksen, sekä kuntayhteistyön kautta.	Asumisen PTS-suunnitelma osana strategisia ohjelmia laadittu.
Konserniyhtiö	Hollolan Tilapalvelu Oy
Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.	
Kiinteistöjen korjausvelan pitäminen kohtuullisella tasolla.	Vuonna 2026 pitkän ajan korjausvelkatavoite määritetty.
Kunnan energiasäästöohjelman laadintaan ja täytäntöönpanoon osallistuminen.	Vuodelle 2026 osoitetut Tilapalveluiden toimenpiteet suoritettu.

Strategiset riskit

	Strateginen riski (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Toden- näköisyys (1, 2 tai 3) ¹⁾	Riskin merkittävyys (1, 2 tai 3) ²⁾	
1. Sosiaalisten ongelmien kasvu kuten syrjäytyminen ja työttömyys.	Yksinäisyyden kokemusten kasvu, syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu	2	2	
Vastuutaho: työllisyysvastaava, vapaa-aikapäällikkö, hallinto- ja talousjohtaja				
2. Henkilöstön saatavuus	Avainhenkilöiden ja tiettyjen henkilöstöryhmien vaihtuvuus ja saatavuus, joita ei pystytä korvaamaan ostopalveluin.	2	2	
Vastuutaho: Koko johtoryhmä /kaikki palvelualueet, henkilöstöpäällikkö				
3. Kunnan vetovoima ja pitovoima heikkenee.	Yritysten määrän lasku, muuttotappion kasvu.	2	3	
Vastuutaho: Koko johtoryhmä /kaikki palvelualueet				
4. Tulorahoituksen heikkeneminen	Kustannustason merkittävät nousut. Investointitaso. Lainamäärä kasvu, jonka johdosta rahoitusriskit kasvavat. Kertynyt ylijäämä pienenee.	2	3	
Vastuutaho: Koko johtoryhmä /kaikki palvelualueet				

1) 1=epätodennäköinen, 2=todennäköinen, 3=erittäin todennäköinen 2) 1=riski on pieni, 2=riski on suuri, 3=riski on erittäin suuri

Hallintatoimenpiteet	Vaikutus
Yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja työttömyyttä vähentävien toimenpiteiden lisääminen ja osallisuuden edistäminen.	Palveluiden tarve kasvaa, kustannukset kasvavat.
Johtamisjärjestelmän ja työn johtamisen työkalujen uudistaminen. Aktiivinen rekrytointi, optimaaliset kelpoisuusehdot, työyhteisötaitojen kehittäminen, rekrytointiprosessin kehittäminen	Palvelutuotanto vaarantuu, kustannukset nousevat.
Markkinointi ja viestintä – positiivisen kuntakuvan edistämiseksi, tarpeiden mukaiset palvelut, keskuksen elävöittämiseksi tehtävät toimet, yritysmarkkinointiin panostaminen. Kysynnän ja tarjonnan synkronointi perustelu: jos näin ei tehdä ennakoivasti, käytettävää rahoitusta vetovoiman edistämiseen vähemmän ja vähemmän.	Vaikuttavat palvelurakenteeseen kustannuksia nostavasti ja heikentävät palvelutasoa. Kunta näivettyy. Verorahoitus heikkenee.
Perustehtävien sekä investointien priorisointi ja mahdollinen karsinta, palveluverkon tarkastelu, rahoitusriskeiltä suojautumisen välineiden käyttäminen.	Palveluiden taso heikkenee. Investoinnit lykkääntyvät ja korjausvelka kasvaa.

	Strateginen riski (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Toden- näköisyys (1, 2 tai 3) ¹⁾	Riskin merkittävyys (1, 2 tai 3) ²⁾	
6. Toimintaympäristön ennakoimattomuus	Ennakoitavuus muuttuu nopeasti, äkillisten tilanteiden vaatimien resurssien rajallisuus, kunnille uusia velvoitteita yllättäen ilman lisärahoitusta, lainsäädännön muutokset, kuntien roolin muuttuminen, poikkeusjärjestelyt.	2	3	
Vastuutaho: Johtoryhmä, kaikki palvelualueet				
7. Laajoihin kansanjoukkoihin kohdistuvat uhat ja hybridivaikuttaminen	Pandemiat, turvallisuusuhat, pitkäkestoiset valmiustilat, valeutiset.	3	3	
Vastuutaho: Johtoryhmä, kaikki palvelualueet				
8. Tietojärjestelmäriskit	Ongelmat tietoverkossa, kyberrikollisuus	3	2	
Vastuutaho: Konsernipalvelut/tietohallinto				
9. Palveluinfraan kohdistuvat onnettomuudet	Tulipalo, rakennuksen käyttökielto	2	3	
Vastuutaho: Koko johtoryhmä /kaikki palvelualueet				

1) 1=epätodennäköinen, 2=todennäköinen, 3=erittäin todennäköinen 2) 1=riski on pieni, 2=riski on suuri, 3=riski on erittäin suuri

Hallintatoimenpiteet	Vaikutus
Sopeutuminen, toimintamallien muuttaminen toimintaympäristön muutokseen vastaamiseksi.	Palvelutuotantorakenne ei vastaa riittävän nopeasti muutokseen tai odotuksiin, eriarvoistuminen lisääntyy, talouden tasapaino heikkenee.
Valmiussuunnitelmien ajantasaisuus, harjoitukset, poikkeustilaohjeet, tietoturvallisuudesta ja viestinnästä huolehtiminen.	Palveluverkkoa koskevat rajoitukset tai käytön estyminen, turvattomuuden ja epävarmuuden kasvu, kustannusten nousu
Tietoturvariskitietoisuus ja -taidot, tietohallinnon tiekartta kehittämisessä.	Palvelutuotannon hidastuminen / lamautuminen, tiedonkulun ongelmat.
Valmiussuunnitelmien ajantasaisuus, harjoitukset, poikkeustilaohjeet, viestinnästä huolehtiminen	Palvelutuotantorakenne ei vastaa riittävän nopeasti muutokseen, kustannusten nousu

Hollola